

yasa

Sayı: 18 Temmuz 2008

04 kısa kısa 06 mekan: Süreyya binası 08 ekonomi: Rifat Hisarcıkıroğlu 12 yaşam rehberi: Fahr-el Nissa Zeid
14 sektör: tarım 18 beslenme 20 söyleşi: Ümit Sinan Topçuoğlu 22 söyleşi: Matthias Ludwig Bogislaw von
Kummer 24 söyleşi: Faruk Şen 26 edebiyat 30 söyleşi: Naci Görür 32 yaşam rehberi: Tamburi Cemil Bey
34 söyleşi: Süreyya Ciliz 38 yaşam rehberi: Anne Frank 40 söyleşi: Mehmet Gürs 44 haber: 115 yıllık
Karşıyakalı 46 resim: Balkan Naci İslimyeli 50 turizm 54 yaşam rehberi: J.K. Rowling 56 tatil 60 söyleşi: Yalçın
Doğan 62 gelenek 66 sanat: Nick Merdenyan 70 kültür 72 kitap 74 Yaşar kısımları 76 summaries

Değişim derken...

Değişim hayatın kaçınılmazı. Dünya döndükçe ilerlemeler kaydedilecek, teknoloji gelişecek, hayatımız bazı açılardan kolaylaşırken, bazı açılardan zorluklar ayrılmaz bir parçamız olacak. Önemli olan her koşula uyum sağlamak, mücadele etmek, geminin yola devam etmesini sağlamak.

Küresel ısınma olgusu dünyamızın geçirmekte olduğu en ciddi değişim ve tehdit. Bunun yansıması olan temel gıda fiyatlarındaki yükseliş ise son zamanların en zor gündem maddelerinden. Dünyada geçen yılın ortalarından bugüne gıdada yüzde 40 oranında artış yaşadık. Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Dominique Strauss-

Önümüzdeki günlerde, dünyanın birtakım stratejik çözümlere gitmesi gerekiyor. Çözüm için uluslararası kurumlar ve gelişmiş ekonomiler başta olmak üzere tüm dünyanın zaman kaybetmeden harekete geçmesi gerekiyor. İyi tasarlanmış ve uzlaşmış bir merkezi planlama ile global açlığa temel çözümler üretmek mümkün. Tarıma daha fazla kaynak ayırmak bu çözümlerin olmazsa olmazı. Stratejik olarak baktığımızda Türkiye için riskler mevcut ancak akılcı bir şekilde tarımsal üretime gereken ihtimamı göstermedik. Yıllardır verimlilik konularını ihmal ederek, gerekeni yapmadık ve Türkiye'nin bir tarım ülkesi olduğunu söyledik. Ancak, bugün daha köklü şeyler yapmak gerekiyor. Zararın neresinden dönülse kardır. Tarım arazileri-

Yıllardır verimlilik konularını ihmal ederek, gerekeni yapmadık ve Türkiye'nin bir tarım ülkesi olduğunu söyledik. Ancak, bugün daha köklü şeyler yapmak gerekiyor.

Kahn bir süre önce, dünyada yükselen gıda fiyatlarının, hükümetlerin sarsılması ve hatta ihtilafların oluşması gibi sonuçları olabileceği uyarısında bulundu. Gıdadaki artış ise en çok gelişmekte olan ülkelerde tüketim harcamasının yüzde 60-80'ini gıdaya ayıran yoksul insanları etkiliyor.

Bugün açlık sınırında yaşayan toplumlar var. Tahıl fiyatlarındaki artışa bağlı olarak hayvancılık sektörü maliyet baskısı altında. Petrol ve enerji fiyatlarındaki artış da üretim maliyetlerini artırıyor ve neticede her şey tüketicilere yansıyor. Alım gücünün artmadığını hatta düştüğünü de biliyoruz ve çareleri bulmakta zorlanıyoruz.

miz üretim için çok uygun, gerekli insan kaynağı mevcut ve tarımın en önemli unsuru hayvancılık sektörü için uygun bir zemin var, genç nüfusumuz için iş gerekli...

Sahip olduğu potansiyele karşın, ülkemizin tarım politikaları ve planları bugüne kadar dünya ile rekabet edecek ölçekte olamadı. Gelecekte, ölçek ekonomisini dikkate alan, teknolojik gelişmeleri uygulayan verimli uygulamalar gerekiyor.

Her şeyin daha iyi olacağı bir Türkiye için çalışacağız.

Sevgi ve saygılarımla

yaşa

Yaşar Holding A.Ş. Adına Sahibi
Feyhan Yaşar Kalpaklıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Yaprak Özer

İçerik ve Tasarım Uygulama
indeks:

indeks içerik-iletişim danışmanlık
Kore Şehitleri Cad. No:28 Atılım İş Merkezi
K:4 D:4 Zincirlikuyu-Istanbul
Tel: 0212 347 70 70 Faks: 0212 347 70 77
e-mail: indeks@indeksiletisim.com
web: www.indeksiletisim.com

04

08

14

22

24

46

60

62

66

50

Yazı İşleri**Yayın Direktörü:** Fülai Yaşa**Editörler:** Berrin Türkmen, Taner Gezer,
Umut Bavlı**Haber Merkezi:** Esra Melek Yiğitsözlü,
Batur Fatih İlhan, Lale Sinem Erdem**Katkıda Bulunanlar:** Şervan Adar Avşar,
Mert Gezgin, Nazan Şahitoğlu**Görsel Yönetmen**

Esen Ataman Kürklü

Grafik Tasarım

Serkan Bengin, Emre Ergül

Fotoğraf: Dianet

Özgür Güvenç

Teknik Koordinasyon: Çağlayan Bayroğlu**İdari İşler:** Özge Yurtseven**Baskı**

Stil Matbaacılık

İbrahimkaraoğlu Cad.

Yayıncılar Sk. No: 5 Stil Binası

Seyrantepe/İstanbul

Telefon: 0212 281 92 81

Yayın türü

Yerel-Süreli-3 Aylık

Dergi Yönetim Yeri

Yaşar Holding A.Ş. İstanbul Temsilciligi

Setüstü Kabataş No: 23 İstanbul

Telefon: 0212 251 46 40**Faks:** 0212 244 42 00**e-posta:** yasadergi@yasar.com.tr

"Yaşa" Dergisi'nin içerik ve tasarımı İndeks İçerik İletişim Danışmanlık tarafından yaratılmış olup, Fikir ve Sanat Eserleri Yasası kapsamında eser olarak koruma altındadır. "Yaşa" Dergisi'nde yayınlanan yazı ve fotoğrafların yayma hakkı ve "Yaşa" markası ve logosu Yaşar Holding A.Ş.'ye aittir. Kaynak gösterilse dahi, hak sahiplerinin yazılı izni olmaksızın ticari amaçlarla kullanılamaz. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların kişisel görüş, yorum ve tavsiyelerini içermektedir, İndeks İçerik İletişim Danışmanlık veya Yaşar Holding A.Ş., yazılarda yer alan bilgi, görüş ve tavsiyeler nedeniyle doğabilecek maddi veya manevi zararlardan hiçbir şekilde sorumlu değildir.

26

30

34

40

44

04 kısa kısa 06 mekan: Süreyya binası 08 ekonomi: Rifat Hisarcıkloğlu 12 yaşam rehberi: Fahr-el Nissa Zeid 14 sektör: tarım 18 beslenme
20 söyleşi: Ümit Sinan Topçuoğlu 22 söyleşi: Matthias Ludwig Bogislaw von Kummer 24 söyleşi: Faruk Şen
26 edebiyat 30 söyleşi: Naci Görür 32 yaşam rehberi: Tamburi Cemil Bey 34 söyleşi: Süreyya Ciliv 38 yaşam rehberi: Anne Frank
40 söyleşi: Mehmet Gürs 44 haber: 115 yıllık Karşıyakalı 46 resim: Balkan Naci İslimyeli 50 turizm 54 yaşam rehberi: J.K. Rowling
56 tatil 60 söyleşi: Yalçın Doğan 62 gelenek 66 sanat: Nick Merdenyan 70 kültür 72 kitap 74 Yaşar kısaltar 76 summaries

Moda, Afrika'dan ilham aldı

Özgün kültürel motifleri ile Afrika tasarımcıların en gözde malzemesi. Her yıl yenilikler yaratmak için kolları sıvamış durumda olan moda endüstrisi ise Afrika'yı bir hazine olarak değerlendiriyor. Örneğin İngiltere'nin ünlü tasarımcılarından Alice Temperley, bu yıl koleksiyonunu Afrika'nın ünlü masklarından esinlenerek yarattı. Birer tablo gibi, seyrine doymayan giysiler ve onlara ilham veren masklar...

1975 doğumlu Temperley'in tasarımları dünyanın 35 ülkesinde, 290 mağazada satılıyor. Genç yaşında hatırı sayılır bir başarıya imza atan tasarımcının müdavimleri arasında Scarlett Johannson, Gwyneth Paltrow, Demi Moore, Sarah Jessica Parker, Charlize Theron, Natalie Portman, Julia Roberts, Naomi Watts, Molly Sims, Mischa Barton, Keira Knightley, Halle Berry ve Claudia Schiffer gibi Hollywood ünlüleri yer alıyor.

Tıpçılar kertenkeleden esinlendi

ABD'deki Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) görevli bilim adamları, kertenkele ayağından esinlenerek özel bir tıbbi bant geliştirdiler. Böylece bilim adamları, kertenkelelerin duvarlara ve tavanlara yapışmasına imkan sağlayan ayak özelliklerini taklit ederek tıp alanında faydalı bir buluşa imza atmış oldular. Bu sistem, gastrik bypass işlemleri sonucunda ortaya çıkan sızıntıların önlenmesi ve laparoskopik işlemlerde yara dikişlerinin değiştirilmesi gibi pek çok tıbbi uygulamada kullanılabilir.

Çalışmanın temelini kertenkele ayağının az bulunan özellikleri oluşturuyor. Kertenkele ayağı, hayvanın duvarlara ve tavanlara yapışmasını sağlayan nano ölçüde tepe ve vadilere sahip bulunuyor. Geliştirilen tıbbi bantta da tepe ve vadileri saran ince bir yapışkan tabaka bulunuyor. Bu

özellik bantın kalp, mesane ve akciğer dokusu gibi ıslak zeminlere de yapışmasına imkan tanıyor. Organik olarak kendi kendine eriyebilen banta müdahale edilmesine gerek kalmıyor.

Yeni bant örneğin midede ya da bağırsakta yapılan bir bypass sonrası bu bölgeleri sararak iyileşmesine imkan tanıyor. Katlanabilme ve tekrar açılabilme özelliğine de sahip olan bant, aynı zamanda ülserin neden olduğu bölgenin alınmasının ardından yama olarak da kullanılabilir.

Bu buluşa imza atan ekip, bantın yapışkan olması için şeker temelli bir yapışkan kullandı. İlk testi, domuz bağırsağındaki dokular üzerinde uygulayan bilim adamları, ürettikleri nano teknolojik yeni bantın diğer yara kapatıcı bantlara göre iki kat daha kuvvetli olduğunu tespit etti. Yeni bantın diğer bir önemli özelliği ise elastik ve ayarlanabilir olması. Bu özelliği ile istenilen formda kullanılabilen bant, ihtiyaç duyulan elastikliği sergileyerek farklı tıbbi tedavilere göre daha hızlı iyileşme sağlanabiliyor.

Eko evler rekor fiyata satılıyor

İngiltere'nin koruma altındaki Cotswold Bölgesi'nde doğa dostu olarak üç yılda inşa edilen Orkide Evleri, tanesi 14 milyon Dolar'dan satışa sunuldu.

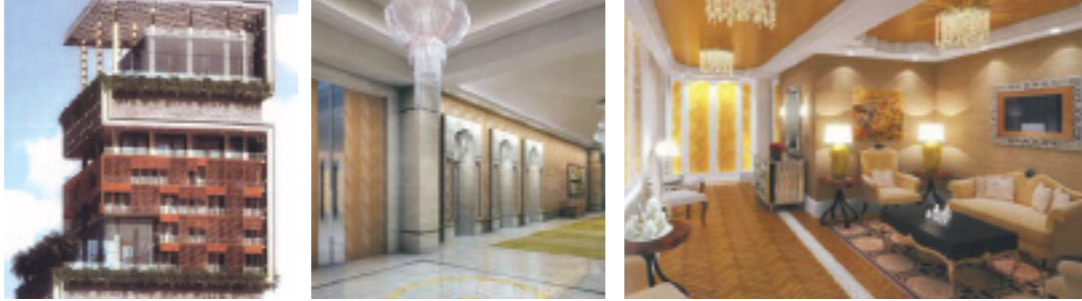
Metrekaresi 6000 Dolar'a satılan bu orijinal tasarım evlerin mimarı, aynı zamanda Londra Olimpiyat Köyü'nün mimarı Sarah Featherstone. İngiliz stili kırsal yaşamın en güzel örneğini oluşturan Cotswolds Bölgesi'nin merkezi sayılan Cirencester'da bulunan Orkide Evleri, jeotermal enerji ile ısınıyor. Yapımlarında çevre dostu ürünler kullanılan bu evlerin kimler tarafından alındığı ise gizli tutuluyor. Ancak ünlü şarkıcı Kylie Minogue'un deneme amaçlı bu evlerde kaldığı, Brad Pitt'in ise evleri ziyaret ettiği biliniyor.

Cotswold Bölgesi, bakir kalmış doğasıyla bugüne kadar dünya sosyetesinin ve İngiliz aristokrasinin gözbebeği. Kraliçe Victoria'nın burada doğduğu, Prens Charles'in bu bölgede arsalarının olduğu, Elizabeth Hurley, Paul McCartney'nin kızı Stella ve Kate Winslet'in Cotswold'da malikanelerinin bulunduğu göze alınırsa 14 milyon Dolar'ın mantığı belki biraz anlaşılabilir.

Dünyanın en pahalı evi

İlk bakışta restorasyonu henüz tamamlanmış tarihi bir saray zannediyorsunuz, ama değil. Burası Hintli milyarder Mukesh Ambani'nin Bombay'da yaptırdığı ev. İnsan bu evde nasıl rahat hareket eder bilemiyoruz ama sahibinin bir bildiği vardır herhalde.

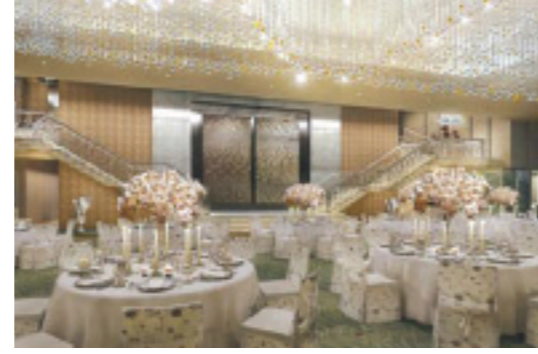
Dünyanın en zenginleri arasında yer alan Ambani, Hindistan'ın en büyük özel şirketi Reliance Group'un sahibi. Şirketleri petrol, perakende ve biyoteknoloji alanlarında faaliyet gösteriyor.

Ambani'nin eşi, üç çocuğu ve annesiyle birlikte yaşamak üzere yaptırdığı ev, 27 katlı, dokuz asansörlü. Bina'nın adı Antilla. Binada helikopter pisti, iki katlı sağlık merkezi, sinema, botanik bahçeleri, altı katlı otopark ve önü tamamen camla kaplı bir misafir evi var.

600 tam zamanlı personelin çalıştığı Antilla'nın en görkemli noktalarından biri tavanı tamamen kristal avizelerle kaplı balo salonu. Ayrıca binanın üst katlarında Arap Denizi manzarası bulunuyor. Diğer zengin aileler

gibi ismarlama bir malikane yaptırmak isteyen Ambani'nin benzersiz evini, Amerikalı mimarlık şirketi Perkins Will and Hirsch Bedner Associates tasarladı.

Dünyanın en zengin müzisyenleri

Onlar hem tutkun oldukları, kendilerini en mutlu eden işi yaptıkları hem de milyoner oldular. İşte Sunday Times'da yayımlanan dünyanın en zengin müzisyenleri...

- 1. Dhani Harrison:** Efsanevi grup Beatles üyesi George Harrison'ın oğlu Dhani Harrison'ın serveti 320 milyon Dolar. Babasından izinden yürüme karan alan Dhani, kısa bir süre sonra yeni albümünü çıkaracak.
- 2. Vanesa Mae:** 28 yaşındaki tekno-akustik füzyon keşan sanatçısı 60 milyon Dolar servete sahip.
- 3. Coldplay:** Chris Martin'in liderliğindeki grup Guy Berryman, Jonny Buckland ve Will Champion'dan oluşuyor. Sunday Times'ın listesinde 3. sıraya oturan grup üyelerinin toplam serveti 60 milyon Dolar.
- 4. Karen Elson ve Jack White:** Ünlü İngiliz model Elson ve The White Stripes'in solisti Jack White geçen yıllarda evlenmişti. Bir çocukları olan çiftin serveti 50 milyon Dolar.
- 5. Katie Melua:** Her ne kadar geçtiğimiz yıllarda albüm satışlarında bir düşüş gözlemlense de bu onun 26 milyon Dolar servet yapmasına engel olmadı.
- 6. Joss Stone:** Stone'un müzikten bugüne dek elde ettiği

toplam gelir 24 milyon Dolar.

- 7. Charlotte Church ve Gavin Henson:** Çocuk denecek yaşta sahnelerle tanışan Church artık olgun ve evli bir kadın. 1986 doğumlu genç şarkıcı 2005'te çıkardığı "Tissues & Issues" adlı albümüyle yetişkinliğe adım attığını müzikseverlere kanıtlamıştı. Bugüne kadar tüm dünyada 10 milyondan fazla albüm satış rakamına ulaşan sanatçının, rugby oyuncusu eşiyle birlikte ortak serveti tam 22 milyon Dolar.
- 8. Craig David:** 1981 doğumlu İngiliz müzisyen, başlarda zorluk çekse, albümleri hak ettiği ilgiyi görmese de bugün İngiltere'nin en çok satan R&B sanatçısı. İki Grammy adaylığı bulunan David'in serveti 20 milyon Dolar.
- 9. Amy Winehouse:** 24 yaşındaki uyuşturucu bağımlısı, yetenekli kadın vokal sanatçının servetini haralayabilecek kadar uzun yaşamasını ve uyuşturucudan kurtulmasını umuyoruz. Winehouse'un toplam serveti de Craig David gibi 20 milyon Dolar.
- 10. Leona Lewis:** İngiltere'nin yeni yükselen değeri Lewis, ABD'yi de sallamayı başardı. Lewis'in serveti şimdiden 12 milyon Dolar.

Yapıştırma göz makyajı

Çirkin kadın yoktur, bakımsız kadın vardır sözünü düstur edinmiş kozmetikçiler dünyada bakımsız ve makyajsız kadın bırakmamaya niyetli.

Kısa süre önce zaman problemi çekenleri, makyaj yapmayı beceremiyorum diyenleri ve makyaj yapmaya üşenenleri çok sevdiyecek bir ürün çıktı: Yapıştırdığınızda siz çıkarana kadar gözünüzün üstünde kalacak zahmetsiz göz farı çıkartmaları.

Bu ürünleri kullandığınızda hem profesyonel bir makyözün elinden çıkmış bir görüntüye sahip olabilirsiniz hem de zamandan kazanabilirsiniz.

Her göz farı çıkartması 20 kez kullanılabilir ve bir çiftin fiyatı 10-15 Dolar arasında değişiyor. İnternet üzerinden de satın alınabilen bu ürünleri "eye shadow kit" ya da "eye shadow stickers" şeklinde arayarak bulabilirsiniz.

Süreyya Paşa'nın rüyası

Süreyya Paşa, Batılı tarzda bir opera binası kondurmak ister Kadıköy'e. Tüm Avrupa'yı dolaşır, sonunda ortaya Süreyya binası çıkar. Bina yıllarca sinema salonu olarak hizmet verir, 2005'de de kapanır. 2007'de geç de olsa rüya gerçek olur. Süreyya Operası halka açılır.

İstanbul'un Anadolu yakası sakinleri iyi bilir. Kadıköy'ün en önemli buluşma merkezi Süreyya Sineması öndür ya da şimdiki adıyla Süreyya Operası. Yollar hep bu binaya çıkar, yollar hep bu binadan başka yollara bağlanır. Kadıköy'ün gururudur. Tarihidir, estetikdir, adını aldığı Süreyya Paşa'nın hayallerinin ürünüdür. Uzun yıllar sinema salonu olarak hizmet veren, ilk gençlik aşklarına tanıklık eden, sergilenen vizyon filmleriyle sinema severleri diyar diyar gezdiren bu bina, iki yıllık bir çalışmanın ardından 2007'de yapılış amacına uygun olarak Süreyya Operası olarak hizmet vermeye başladı.

Süreyya Paşa'nın rüyası

Binanın tarihi yaklaşık 80 yıl öncesine dayanıyor. İstanbul milletvekillerinden Süreyya İlmen Paşa, İstanbul kültür sanat hayatını zenginleştirmek için sahne sanatlarının sergilenebileceği bir bina yaptırmak ister. Paşa tüm Avrupa kentlerini dolaşır; zamanın en ünlü opera ve tiyatro salonlarını inceler. Sonunda fuayesi Paris'in Champs Elysee Tiyatrosu fuayesinden, iç bölümleri ise Alman tiyatrolarından örnek alınarak tasarlanan Süreyya binası ortaya çıkar.

Bina ilk kez 6 Mart 1927 yılında opera olarak perdelerini açar. Ünlü tiyatro sanatçısı Gülriz Sururi'nin annesi Suzan Lütfullah Hanım, operetin ilk primadonnası olarak ve kızına hamileyken burada sahneye çıkar. Ancak daha sonraları bina opera olarak kullanılamaz. 1930'da gerekli teknik değişiklikler yapılır ve bina 1936'da sinema olarak hizmet vermeye başlar. İşletmeciliğini de Süreyya Paşa bizzat üstlenir. İlk sesli film gösterimleri burada yapılır. İstanbul'un en modern sinema salonudur. Süreyya Paşa, 1950 yılında, geliri ölünceye kadar kendisine ait olmak üzere Süreyya'yı Darüşşafaka Cemiyeti'ne bırakır. Tek arzusu, kendisinden sonra da bu güzel yapının İstanbul'un kültür hayatına katkılarının sürmesidir. Cemiyet'in işlettiği ve bu süreçte kapılarını birkaç kez sinemaseverlere kapatan Süreyya, 2005 yılında Cemiyet'le yapılan anlaşma sonucunda 40 yılına Kadıköy Belediyesi'ne kiralanır. Ve perdeler restorasyon çalışmaları için sinema salonu olarak sonsuza dek kapanır.

Yeniden doğuş

Süreyya binasının girişinde Süreyya İlmen'in ve Süreyya Opereti'nin primadonnası Suzan Lütfullah'ın büstleri yer alır. Girişin iki yanındaki merdivenler balkona ve localara

çıkır. İç kısmın tavanlarında ve kornişlerinde ise tümüyle Batı üslubunda yapılan freskler yer alır. 2005 yılında Kadıköy Belediyesi, binanın Süreyya Paşa'nın amacına, idealerine ve hatırasına uygun biçimde bir opera binasına dönüştürülmesi çalışmalarına başlar. Yapının cephesinde yer alan, heykeltıraş İhsan Özsoy'a ait kabartma heykeller olduğu gibi korunarak temizlenir. Koltuklar, halılar ve avizeler özel olarak yaptırılır. Tahrip olmuş dekoratif parçalar, tespit edilen örneklerine göre tamamlanır. İç ve dış cephe ayren korunup, Süreyya Paşa'nın anılarında bir türlü yaptıramadığını belirttiği sahne sanatları icrası için zorunlu bölümler olan kulis, sanatçı odaları, teknik odalar aslı yapıyı bozmadan zemin altına yerleştirilir. Yapıda bulunmayan havalandırma sistemi de eski esere zarar vermeden kurulur. Süreyya'nın muhteşem salonu için yeni koltuk ve halılar tasarlanır. Bütün avize ve aydınlatmalar özel tasarlanıp üretilir. Muğla Yatağan'dan beyaz mermerler getirilir, dış merdivenler yenilenir. İki yıl süren çalışmaların ardından tarihi bina, toplam 573 koltuklu Kadıköy Belediyesi Süreyya Operası olarak 2007'de kapılarını bir kez daha sanata açar. Bina, Kadıköy ve Anadolu Yakası'nın ilk, Türkiye'nin ise 6. operası olarak sanatseverlerle buluşur.

Süreyya İlmen (Süreyya Paşa) kimdir

1874'te Karadağ'da doğar. Mehmet Rıza Paşa'nın oğlu olan Süreyya İlmen 1896 yılında Harp Akademisi'ni bitirdikten sonra uzun süre Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti'nde çalışır, general olur.

1916'da İstanbul'da devlet yardımı almadan kurduğu mensucat fabrikası ile ülkenin ilk sanayicilerinden biri olarak uzun yıllar ekonomiye katkı sağlar. 1923'te Ali Fuat Çağatay'ın kurduğu Türk Musikisi Ocağı'nın başkanı olur. 1927'de İstanbul'dan Milletvekili seçilir. 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşunda yer alır. İlmen'in "Türkiye'de Tayyarecilik ve Balonculuk Tarihi" (1947) adlı bir yapıtı vardır.

İlmen 6 Şubat 1955 tarihinde, 81 yaşında Moda'daki evinde hayata veda eder.

“Ekonomi ihmale gelmez”

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), tüm sektörlerdeki küçük ve büyük, yerli ve yabancı üyeleriyle Türk özel sektörünün en üst temsil örgütü. 81 il ve 157 ilçeye yayılmış çok geniş bir örgütlenme yapısına sahip birliğin başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, “Böylesine kapsama alanına sahip başka bir meslek örgütü yok. O yüzden taşıdığımız sorumluluk büyük. Türk özel sektörünün iş ve yatırım ortamını iyileştirmek, Türk şirketlerinin yurtdışındaki aktivitelerini artırmak temel misyonumuz. TOBB ile Oda ve Borsaları demokrasinin yayılması açısından da önemli bir misyon üstlenmiş durumda” diyor.

Türk ekonomisini ve Türk müteşebbislerini dünyaya açmak ve Türk ekonomisinin küresel ekonomiye entegre olmasını sağlamak... Peki, TOBB misyonunu yerine getirebiliyor mu? Hisarcıkloğlu'nun bu konuda içi rahat. TOBB üyelerinin Türk ekonomisinin kaydettiği büyümedeki payını ekonominin 1980 öncesi ve sonrası değerlendirmesiyle anlatıyor: “1980 öncesinde Türkiye ekonomisi rekabete kapalı, kalitesiz malı içeride pahalı üreten, ithal ikameci bir yapıdaydı. 80'lerin başında rahmetli Özal bu sağlıksız yapıyı değiştirecek adımları başlattı. Rekabete açık, ihracatı ciddi bir iş alanı gören yeni bir paradigmaydı bu. Sonuçta 70'lerin hasta adamı gitti, müthiş bir ekonomik performans sağlandı. 1980 yılında kişi başı 65 Dolar ihracat yapan Türkiye, 2007 yılında kişi başı 1500 Dolar ihracat yapan bir ül-

ke haline geldi. İhracat yapan şirket sayısı birkaç binden 46 bine yükseldi. Yüzde 90'ından fazlası sanayi ürünü olan ihracatımızın üçte ikisi, dünyanın en rekabetçi piyasaları olan Avrupa ve Kuzey Amerika pazarlarına yapıyor. Bu başarıyı sağlayanlar TOBB'un üyeleridir. Halen birliğimize bağlı Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) vasıtasıyla 75 ülke ile oluşturduğumuz iş konseylerinde Türk girişimcilerinin yurtdışında daha aktif olmalarına, yeni iş bağlantıları kurmalarına yardımcı oluyoruz. Bugün özellikle güney ve doğumuzdaki coğrafya henüz küresel ekonomiye entegre olmamış halde. Yakın çevrede bu coğrafyaları en iyi bilen, en girişimci işadamları da biziz. Ortadoğu, Kuzey Afrika, Balkanlar ve Avrasya ülkelerinden yapılan toplam sanayi ürünü ihracatının yüzde 65'i, Türkiye çıkışlı. O yüzden özellikle bu bölgelerde Türk girişimcilerinin önünde yeni fırsatlar ortaya çıkıyor. Bu fırsatları değerlendirmemizin önündeki tek engelse, ülkemizde hala tam olarak sağlayamadığımız siyasi ve ekonomik istikrar.”

Hisarcıkloğlu demeçlerinde sık sık Türkiye'nin gerçek gündeminin ekonomiye odaklanmak olduğunu söylüyor. Türkiye'de ise bu konuda bir zaaf olduğu ortada. “Türkiye'nin siyaseti bu konunun içine taşıma alışkanlığından kurtulması mümkün mü?” diye soruyoruz, Hisarcıkloğlu bunu yapabildiğimizde Türkiye'nin büyüme hızının yüzde 7'ye ulaştığını vurguluyor: “Yapamadığımızda tarihsel büyüme hızımız olan yüzde 4'lere gerili-

Kırılğan Türkiye ekonomisi dalgalanan küresel ekonomiye entegre olmaya çalışıyor. Bir yandan cari açık, işsizlik, gelir dağılımı eşitsizliği... Tablo iç açıcı görünmüyor. TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, “ekonomi ihmale gelmez” diyor...

yoruz. Yüzde 7'lik büyüme hızını korursak, 2019'da AB ortalamasının yarısına ulaşıyoruz. Yüzde 4'te kalırsak bu seviyeye ancak 2030'larda ulaşıyoruz. Tercih bizim. Hangisini istiyorsak ona göre siyaseti ve siyasetçileri yönlendirmek durumundayız.”

Türkiye dünyanın 17., Avrupa'nın 7. büyük ekonomisi. Hedefi, 10 büyük ekonomi içine girmek diyorsunuz. Sizce ekonomik büyüklük ile gelişmişlik paralel ilerliyor mu? Türkiye bu hedefe oturduğu gün “muasır medeniyet”e ulaşmış olacak mı?

Dünyanın 17. büyük ekonomisiyiz ama kişi başına gelirdede dünyada 54. sıradayız. İnsani gelişmişlik endeksinde ise daha da gerideyiz. Demek ki makro büyüklükler henüz bireysel düzeyde tam yansımıyor. Elbette büyüme tek başına gelişmişlik düzeyini artırmıyor. Ama büyüme sağlanmadan da gelişmişlik düzeyini artırmak hiç mümkün değil. Ekonomimiz ve toplumumuz tarihi bir dönüşüm süreci geçiriyor. Neredeyse yarım asırlık bir gecikmeyle, tarım toplumundan sanayi toplumuna dönüşüyoruz, şehirleşiyoruz, modern ekonomiye ayak uydurmaya çalışıyoruz. Bu sürecin sıkıntılı olması doğal. Ama yüksek büyüme sürmedikçe, toplumumuz bu sancılı süreci kaldıramaz. O yüzden yüksek büyüme hızını sürdürülebilir kılmak, esas amacımız olmalı. Bunun için de hükümetimiz, makroekonomik dengelerin bozulacağı yönünde piyasalarda en ufak bir endişe oluşmasına izin vermemeli.

Son dönemde Türkiye hızlı büyüdü. Bu büyümede özel sektör ile kamu/devletin payını nasıl tanımlar ve ölçerdiniz?

2002–2007 döneminde Türkiye ekonomisi yılda ortalama yüzde 6,8 büyüdü. Kümülatif olarak baktığımızda yüzde 48'lik bir büyümeye denk geliyor. Bunun içinde kamu kesiminin tüketim ve yatırımın payı yaklaşık 9 puan. Bunu çıkardığımızda kalan 39 puanlık büyümeyi (yani yıllık yaklaşık yüzde 6) özel sektör tüketimi, yatırımı ve ihracatı oluşturuyor. İşte bu büyüme sürecinin niye hormonlu diye küçümsenemeyeceğinin, göz ardı edilemeyeceğinin nedeni de bu. Özel sektöre dayalı bu büyüme süreci gerçek ve geçmiştekinden daha sağlıklı.

Büyümenin sürdürülebilmesi için öneriniz nedir?

2001 krizini takiben başlatılan makro reformlar ve 2002 seçimleriyle sağlanan siyasi istikrarla birlikte devam ettirilen reform süreciyle ekonomide büyük bir gelişme gösterdik. Ancak 2006'dan sonra reform sürecinde rehabet başladı. Sonuçta büyüme oranı 2007'de 4,5'e kadar düştü. Büyümedeki çarpıcı yavaşlamanın nedeni, reform sürecinin ciddiye alınmamış ve devam ettirilmemiş olmasıdır. Ekonominin gündemin birinci maddesi haline getirilmemiş olmasıdır. Dikkat edilirse büyümedeki yavaşlama daha yurtdışındaki kriz alevlenmeden başlamıştı. Şirketler kesiminin rekabet gücünü artıracak mikro reformlar ki bunlara ikincil nesil reformlar diyoruz, yapılmayınca ekonomik büyümede, büyüme kısıtlarına

10 ekonomi: Rifat Hisarcıklıoğlu

çarpıttık. Şimdi bir taraftan mali disiplini korurken, eğitim reformuyla işgücünün beceri kalitesini yükseltmeli, sanayi stratejisi tespit ederek rekabetçi ve yenilikçi girişimleri teşvik etmeli, vergi sistemi reformuyla kayıt dışılığı azaltmalı ve finansmana ulaşma imkanlarını artırmak suretiyle şirketlerimizin büyümelerini sağlamalıyız.

Küresel ekonomik göstergeler sürekli dalgalanma gösteriyor. Kendi ekonomisi kırılgan olan Türkiye bu tabloda ekonomik istikrar sağlayabilir mi?

Mali piyasalarda yaşanan olumsuz gelişmeler, yapısal reformların önemini bir defa daha göstermiştir. Aslında piyasalardaki bu dalgalanma bizler için bir uyarıdır. Uzmanların dediği gibi, deprem öldürmez bina öldürür. Dışarıdan gelecek sarsıntıları önleyemeyeceğimize göre daha sağlam temelleri olan bir yapıya sahip olmalıyız. Yapısal reformlar bu vazifeyi görecektir. Öte yandan ülkelere baktığımızda, bizim rakibimiz olan yükselen piyasa ekonomileri grubundaki ülkelerin çok daha az olumsuz etkilendiklerini görüyoruz. Yani dalgalardan etkilenmek kaçınılmaz bir kader değil. ABD'deki krizin izleri ilk ortaya çıktığında, "ekonomimiz sağlam, bize bir şey olmaz" demek yerine, yeni bir programla, bekleyen reformları hayata geçirmek tercih edilseydi, bu tabloya girmeyebilecektik. Şimdi bu iyimser tedbirsizliğin bedelini ödüyoruz. Ekonomiyi ihmal etmenin sonuçlarını yaşıyoruz.

İşsizlik, cari açık, gelir dağılımındaki eşitsizlik, kayıt dışı ekonomi vs. Ne gibi önlemler öneriyorsunuz?

Anadolu'yu devamlı geziyorum ve gittiğim her yerde şunu görüyorum: Kahvehaneler işsiz dolu, ama sanayicimiz çalıştıracak eleman bulamıyor. Demek ki, görünen işsizlik meselemizin altındaki asıl problem, mesleksizliktir. Çünkü bizim ihtiyaç duyduğumuz beceriler, okullarımızda öğretilmemektedir. Okullarımızda öğret-

len becerilerse, şirketlerimizde kullanılmamaktadır. Eğitim sistemimiz, küçük bir grubu çok iyi, çoğunluğu ise çok kötü eğitiyor. Sanayicilerimiz vasıflı eleman ararken, meslek lisesi mezunları arasında işsizliğin olağanüstü yüksek olmasıysa, eğitim sistemimizin piyasadan ne kadar kopuk olduğunu gösteriyor. Bu uyumsuzluğu gidermek üzere mesleki eğitimi geliştirmek zorundayız. Ne kadar çok gencimiz bilgisayar bilirse, ne kadar çok gencimiz yabancı dil bilirse hem işsizlik azalacak hem de işletmelerimizin verimliliği artacaktır. Gelir eşitsizliğini kalıcı olarak düzeltmenin en gerçekçi yolu da, kişilerin becerilerini ve yeteneklerini geliştirerek iş sahibi olmalarını sağlamaktır. Cari açığın asıl kaynağı dış ticaret açığıdır. O halde sanayinin ve ihracatın ithalata bağımlılığını azaltacak, yerli ara girdilerin kullanımını teşvik edecek düzenlemelere ihtiyaç vardır. Yine bu kapsamda yıllık 34 milyar Dolar'ı geçen enerji faturası karşısında, enerjide ithalat bağımlılığını azaltacak şekilde yerli enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilmeli, enerji tasarrufu ve verimliliğine yönelik tedbirler alınmalıdır. Kayıt dışılığın bir nedeni kamu idaresinin yüklediği yüksek maliyetler ise, diğer nedeni de belli bir standarda ve kurallara uymayan kamu yönetimidir. Kuralların akşamdan sabaha değişebilmesidir. O halde kamu idaresinde de kurumsallaşma sağlanmalı, kurallar olmalı, herkes bu kurallara uymalı ve kuralların nasıl değişeceği de kurallara bağlanmalıdır. Akşam yatarken, sabaha nasıl bir sürprizle karşılaşırız endişesi taşımamalıyız.

"Her yıl yüzde 5 büyümek yetmez, daha fazla istihdam yaratılmalı" çıkışınız oldu. Hiçbir hükümet işsizlik sorununa bir çözüm bulamadı. Yığınlarla gencimiz eğitimsiz ve işsiz... Bu tablo düzelebilir mi?

Düzelir. Bir defa kendi girişimci gücümüze inanacağız. Türk müteşebbisi en zorlu şartlar altında son altı yılda yıllık ortalama yüzde 7 büyüme tutturdu. Bu dönemde özel sektörde 3 milyon kişiye yeni istihdam sağlandı (tarım dışı özel sektör istihdam artışı). Milli gelir üç faktörün çarpımına eşit; birincisi verimlilik (kişi başına ne kadar üretim yapıyorsunuz), ikincisi çalışabilir nüfusun ne kadarının istihdam edildiği, üçüncüsüyse çalışabilir yaştaki nüfusun toplam nüfus içindeki payı. Bunların üçü de ne kadar yüksekse milli gelir o kadar yüksek oluyor. Şimdi önümüzde bir fırsat penceresi var. Çalışabilir nüfusumuz, yani 15-64 yaş arası nüfusumuz 2025'e kadar artacak. Bu, beni kullanan diyen bir fırsat penceresi, aynınsı İrlanda 1980'lerin başında yakalamış ve çok büyük bir eğitim reformuyla desteklemiş bu süreci. İrlanda'nın başarısının arkasında temel faktörlerden bir tanesi bu. Demografik fırsat penceresini biz de kullanabilirsek büyük bir potansiyel yakalarız. Kullanmazsak da çok büyük bir sosyal tehlikeye yol açarız. İşte, iş ve yatırım ortamını düzeltmesi beklenen ikincil nesil reformların önemi burada ortaya çıkıyor.

Sizce dünyanın ajandası ile Türkiye'nin ajandası temel konularda birbirini tutuyor mu?

19. yüzyılda sanayi devrimiyle başlayan küreselleşme sürecini kaçırmıştık. Şimdi bilişim ve lojistik sektörlerindeki hızlı gelişmeye paralel olarak ikinci küreselleşme dönemi başlıyor. Dünyada gelecek vizyonu olan ülkeler, artan ve artmaya devam eden fosil yakıt fiyatlarına alternatifler arıyor, kuraklığa karşı tarım teknolojilerini yeniliyor, eğitim sisteminin içine yenilikçi girişimleri ekliyor, ilaç ve gen teknolojilerine, yenilenebilir enerji kay-

Eurochambers'da bir Türk

Bir süre önce Eurochambres Başkanlık Divanı'na seçildiniz. Bu görevin önemi ve yüklediği sorumluluklar neler?

Toplam 46 ülke, 2 bin ticaret ve sanayi odası, 19 milyon işletmenin temsil edildiği Eurochambres, Avrupa'nın en büyük iş dünyası kuruluşu ve Avrupa ticaret ve sanayi odaları sisteminin çatı örgütü.

Eurochambres'in en üst düzeydeki karar mercii konumundaki Başkanlık Divanı, Türkiye'nin katılımıyla birlikte 11 ülkeden oluşuyor ve Avrupa iş dünyasının temel önceliklerinin belirlendiği, ana politikalarının oluşturulduğu organ konumundadır.

Benim görevimse, Türk iş dünyasının temsilcisi olmanın yanı sıra Eurochambres'in AB üyesi olmayan 19 ülkesinin (Türkiye, Rusya, Hırvatistan, Ukrayna, Azerbaycan, İsviçre, Bosna Hersek gibi) iş camialarını temsil etmektir.

2004 yılından beri Eurochambres'in Yönetim Kurulu üyesiydim. Bundan sonra artık 19 ülkenin tamamı adına görev yapacağım. Bu Türk iş dünyası için büyük bir onurdur. Türk iş dünyasının dışa açılmada ulaştığı çok önemli bir aşamadır.

“Neredeyse yarım asırlık bir gecikmeyle, tarım toplumundan sanayi toplumuna dönüşüyoruz, şehirleşiyoruz, modern ekonomiye ayak uydurmaya çalışıyoruz. Bu sürecin sıkıntılı olması doğal. Ama yüksek büyüme sürmedikçe, toplumumuz bu sancılı süreci kaldıramaz.”

naklarına, yeni bilişim teknolojilerine odaklanıyorlar. Bizim nelere odaklandığımız ise ne yazık ki malum.

Bir dönem AB gündemimizden hiç düşmedi. Bugün ne hükümet ne de vatandaş bu konuyu konuşuyor. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? AB rafa mı kalktı?

Gerçekten de katılma müzakerelerine başlamış ve AB üyeliğine hazırlanan bir ülkede böyle bir gündem kayması olmaması beklenirdi. Ama son iki yıldır bu konu gündemdeki yerini devamlı kaybetmiştir. Bunun faturası sadece ülkemize de ait değil. AB'nin Türkiye'nin üyeliği konusunda hala somut ve açık bir siyasi irade beyan edememesinin etkisi çok daha büyük. Üye olmak istediğiniz birlik sizinle aynı hedefi tam anlamıyla benimsememişse, bu sonuç kaçınılmaz oluyor. Bundan 50 yıl önce Konrad Adenauer, Jean Monnet ve Robert Schuman gibi devlet adamlarının sahip olduğu AB vizyonu, maalesef bugün Avrupa başkentlerindeki siyasilerde mevcut değildir. Fakat bizim bu ufusuz siyasilere kızıp AB hedefimizden şaşma lüksümüz yoktur. Tersine bu siyasilere, Türkiye'nin AB'nin yakın çevresinde son derece etkin güç olduğunu tekrar tekrar kanıtlamalıyız. Ne yazık ki ülkemiz gündeminde siyaset ne zaman öne çıkmışsa, ekonomi, reformlar ve dolayısıyla AB süreci de geri plana itilmiştir. Bugün de bunu yaşıyoruz. Umuyorum ki iktidarı ve muhalefetiyle tüm Türkiye, AB üyeliğinin önemini anlayacak ve üyelik hedefine ulaşmada yaşanacak gecikmelerin büyük maliyeti olacağını görecekler.

“TOBB’u siyasete alet etmem”

STK’ların başında yöneticilik bir anlamda siyasete hazırlık olarak algılanır. Seçimlerde siyasete girmeyeceğini ilk açıklayanlardan biri oldunuz. Henüz zamanı mı değil, yoksa sizin aktif siyasete ilginiz mi yok?

2005 yılındaki TOBB Genel Kurulu’nda 2009’a kadar hizmet etmek üzere yetki aldım. 2009’da son bir dönem daha seçilme hakkım var. TOBB başkanı seçtiğim tarihten itibaren şunu hep vurguladım: Başkanlık siyaset yapmak bu makama zarar verir. Bu makamdayken siyasete girmem, TOBB’u da siyasete alet etmem, zira bundan en büyük zararı bu makamı bize emanet eden Türk sanayicisi, müteşebbisi görür. Bugün her siyasi parti ile eşit mesafedeyiz. Bu makamdan ayrılanlara kadar da siyaset yapmayı asla düşünmüyorum. 2009 gelince işime mi dönerim, bir daha mı aday olurum, yoksa siyasete mi girerim şimdiden bir şey söyleyemem.

12 yaşam rehberi

kaynak: "Şirin Devrim, Şakir Paşa Ailesi"/Doğan Yayınları, www.lebriz.com

Ülkemizde modern sanatın öncülerinden olarak kabul ediliyor. Öyle bir aileden geliyor ki insana sanatçı olmasının kaçınılmaz olduğu hissini veriyor. Diplomat, hattat ve tarihçi Şakir Paşa'nın kızı, Sadrazam Cevat Paşa'nın yeğeni, yazar Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın (Halikarnas Balıkcısı) ve ressam Aliye Berger'in kardeşi, seramik sanatçısı Füreyya Koral'ın ve ressam Can Kabaağaçlı'nın teyzesi ressam Fahr el Nissa Zeid'den söz ediyoruz. Zeid'in ilk eşi yazar İzzet Melih Devrim'den olan çocukları ise ressam Nejat Devrim ve tiyatro sanatçısı Şirin Devrim.

Zeid sanata düşkün Şakir Paşa Ailesi'nin bir ferdi olarak 1901 yılında İstanbul Büyükkada'daki Şakir Paşa Konağı'nda doğar. İlk öğrenimine Şakir Paşa'nın yaptırdığı ilkokulda başlar, orta öğrenimini Notre Dame De Sion ve Pansion Binagioti'de tamamlar. Zeid'in resme başlaması, ağabeyi Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın sayesinde olur. 14 yaşındayken anneannesinin sulu-boya bir portresini yapar. 1920 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi'ne başlayarak resim eğitimini ciddi şekilde sürdürme yolunda önemli bir adım atar. Aynı yıl yazar İzzet Melih Devrim ile evlenir. İzzet Melih ile evliliği, Zeid'in İstanbul ve Paris çevrelerindeki yazar ve entelektüellerle tanışmasını sağlar ve eşi ile çeşitli Avrupa şehirlerine yaptığı yolculuklar ona farklı ufuklar açar.

İkinci evlilik ve Bağdat günleri

Sanatçı 1928'de Paris'te Ranson Akademisi'nde Stal-

Zeid, kısa zamanda ülkenin önde gelen ressamları, özellikle de D Grubu sanatçılarıyla ve İstanbul'un entelektüel çevresiyle bir araya gelir. Eserleri D Grubu'nun 6 Mayıs 1944 tarihli 11. sergilerinde yer alır. Maçka'da Ralli Apartmanı'na taşınır, Beşiktaş'ta kendisine küçük bir atölye kiralar ve atölyede bütün hızıyla resim çalışmayı sürdürür. Zeid, bu dönemde özellikle iç mekan resimleri yapar. Beşiktaş'taki "Stüdyom", Büyükdere'deki "Yazlık Evim", İstanbul'daki "Kışlık Evim" gibi resimler bu çalışmalarına birer örnektir. Bu resimlerde, renk olarak dışavurumcu bir anlayışı benimser.

İlk kişisel sergisini açıyor

Zeid, 1945 yılında İstanbul'da özel galeri olmadığı için evinin dört odasını sergi mekanı olarak düzenler ve ilk kişisel sergisini de açar. Sanatçının yaşam trafiği, eşi Emir Zeid'in Londra'ya büyükelçi olarak atanmasıyla

birlikte yeniden hız kazanır ve bu kez Türk resminin önemli bir temsilcisi olarak uzun yıllar yurtdışında faaliyet gösterir.

Londra'da resim çalışmalarına ağırlık veren Zeid'in eserlerini gören St. George Galerisi'nin sahibi, ona galerisinde bir sergi açmayı teklif eder. Zeid'in Londra'daki ilk sergisi hem sanatsal hem de diplomatik bir olay olur. Bir gazete ondan "Ressam Prenses" diye söz eder. Kraliçe Elizabeth bile sergiyi ziyaret eder. Hatta Kraliçe Zeid'in "Kent Mağaraları" adlı büyük resmini o kadar beğenir ki, o desende bir goblen bile dokutur.

Ressam Prenses: Fahr el Nissa Zeid

bach ve Roger Bissiere'nin atölyesine devam eder. 1934 yılında ikinci evliliğini Irak'ın Ankara Büyükelçisi Emir Zeid el Hüseyin ile yaparak kral ailesine gelin olur. Aynı yıl eşi Irak Büyükelçisi olarak Almanya'ya atanınca, birlikte Berlin'e hareket ederler. 1935-1938 arası kaldığı Berlin'de, Alman kültürü ve sanatıyla içi içe bir dönem geçirir.

1938 yılında Bağdat'a giden ve bir süre orada yaşayan Zeid, Bedevi kadınlarını konu alan resim serisine başlar. Bağdat'ta kaldığı yıllarda, özellikle sanatının son dönemlerinde etkileri açıkça görülen Mezopotamya kültürünün örneklerini inceler. Zeid'in Türkiye'ye dönüp beş ressam ve bir heykeltıraştan oluşan Türk sanat topluluğu D Grubu ile tanışması ve daha da önemlisi İstanbul'da

2. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan gelişmeler Paris'in yanında New York'un da bir sanat merkezi olarak dikkat çekmesine yol açar. Paris'te sanat dünyasına soyut sanat hakimdir ve Zeid de soyut sanatın bir temsilcisi olarak "Yeni Paris Okulu" olarak adlandırılan sanatçılar grubunun içindedir. Aynı yıllarda New York'ta eğitimini sürdüren kızı Şirin Devrim'i görmek için yaptığı ziyaretler New York sanat ortamına da yabancı kalmasını sağlar.

1947 yılında yaptığı "Soyuta Karşı Mücadele" resmi, onun non-figüratif resme geçişini simgeleyen önemli bir örnektir. Resmin içinde, profilden verilmiş erkek büstünün duruşu Mısır sanatını; Afrika maskları ve timsah figürü de yine bu kültürün yansımalarını belirten işaretlerdir.

Paleochrytalos heykelleri

bu tür sanat etkinlikleri olduğunun farkına varması Fikret Adil sayesinde olur. Sanatçının eski eşinin kızıyla evli olan Fikret Adil, Zeid çiftinin Büyükdere'deki köşkünü ziyaret eder ve böylece sanatçının eserleriyle tanışır.

1950'li yılların sonlarında Irak'ta krallık kaldırılır ve Emir Zeid'in Londra'daki büyükelçilik görevi sona erer. Sanatçı kendisini küçük bir apartman dairesinde, alışık olmadığı bir yaşam biçiminin içinde bulur ve resim çalışmalarına ara verir. Bu mütevazı yaşantının içinde mut-

fak işlerine yoğunlaşan Zeid ister istemez üç boyutlu farklı bir çalışmanın içine girer. Eşi Emir Zeid'e yemek pişirirken, mutfakta eline geçen çeşitli hindi ve tavuk kemikleri ilgisini çeker. Onları yıkayıp, cilalar ve çini mürekkebi ile boyar. Böylece irili ufaklı heykeller oluşturur. Onları "Paleochrytalos" diye adlandırır. Zeid, bu heykellerini Katia Granoff Galerisi'nde düzenlediği sergide gün ışığına çıkarır.

1964 yılında kızı Şirin Devrim'in teşvikiyle ve 20 yıl aradan sonra ülkesinde, biri Mimar Sinan Güzel Sanatlar Akademisi'nde diğeri Ankara Etnografya Müzesi'nde olmak üzere birbirinin peşi sıra soyut eserlerini içeren iki sergi açar.

Eşi Emir Zeid'in ölümünden sonra yeniden figüre yönelir ve özellikle de büyük boyutlu portreler çalışır. 1987'de Amman'a, oğlunun yanına yerleşen Zeid, burada resim öğretmenliği yapmaya başlar ve sanata verdiği hizmetten dolayı Kral Hüseyin tarafından "Ürdün Yıldızı" madalyası ile ödüllendirilir. Zeid 5 Eylül 1991'de Amman'da hayata veda eder.

Lirizm ve romantizm kraliçesi

Yurtiçinde ve dışında 34 kişisel 22 de grup sergisine katılan Zeid'in İtalyan Rispoli ve Fransız Commandeur des Arts et des Letres nişanları bulunuyor. Zeid en çok lirizm ve romantizme dönük resimleriyle ve son döneminde yoğunlaştığı portreleri ile tanınır. Kompozisyonlarında Doğu ve Batı sanatının özdeş ruhunu oluşturur.

Soyut, non-figüratif tarzda eserler vermesine karşın pek çok eseri de belirgin bir sınıfa dahil olamayacak kadar özgündür. Sanat otoriteleri Zeid'i mistik esinlemelerle dolu şairane bir mizaç, bağımsız, kural dışı, özgün ve kendi başına bir sanatçı olarak tanımlar.

Osmanlı Devleti'nin son, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dönemlerine tanıklık eden Şakir Paşa'nın ailesinden geliyor. Bugün ailenin diğer pek çok ünlüsü gibi aramızda değil. Türk soyut sanatının öncülerinden biri olarak eserleri önemli koleksiyonlarda yer alıyor. Fahr el Nissa Zeid'i takdimimizdir...

Zeid'in çocukları

Nejat Devrim

Çağdaş Türk resminin en gizemli, en ilginç ressamlarından biri olarak ifade edilen Nejad Devrim 1923'te İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra 1942'de Güzel Sanatlar Akademisi resim bölümüne girerek Léopold Lévy atölyesinde çalıştı. İlk kişisel sergisini Maurice Bedel'in desteğiyle 1947'de Paris'teki Allard Galerisi'nde gerçekleştiren Devrim, aynı yıl Paris'te düzenlenen Türk sanatı sergisine katıldı. Soyut sanatın özgün temsilcileri arasında sayılan Devrim, 1990'ın başlarında Polonya'nın Nowy Sacz kentine yerleşti ve ölümüne dek çalışmalarını burada sürdürdü.

Şirin Devrim

1926'da İstanbul'da doğdu. Çocukluk yılları Berlin ve Bağdat'ta geçti. İstanbul ve New York'ta okudu, Yale Üniversitesi Tiyatro Bölümü'nü bitirdi. ABD'de yıllarca sahneye çıktı. Stanford, Carnegie-Mellon ve Wisconsin Üniversiteleri'nde profesörlük yaptı. Ailesinin öyküsünü "A Turkish Tapestry" adıyla kitaplaştırdı. Kitap daha sonra "Şakir Paşa Ailesi-Harika Çılgınlar" ismiyle Türkçe olarak da yayımlandı.

Açtın, doyurdum

1970'lere kadar tarımda kendi kendine yeten yedi ülkeden biri olan Türkiye, tarım ürünleri ithal eder duruma geldi. Tarım politikasındaki yanlışlar, toprakların verimsiz kullanımına neden oldu. Toplam işgücünün yüzde 34'ü tarımda çalışıyor. Buna karşın tarımın milli gelirden yeri yüzde 8'lerde kalıyor.

İlk insan kendine ilkel malzemelerden silah yaptı. Bir dal parçasının ucuna kenarları keskin, ucu sivri bir çakmaktaşı parçasını ağaç lifleriyle bağladı. Yaptığı bu mızrakla avlandı. Sonra ateşin bulunması, tekerleğin keşfi... Böylece bulunduğu yerden uzaklaşmaya, çevresini tanımaya başladı. Ardından hayvanları evcilleştirdi, başta ulaşım olmak üzere çeşitli alanlarda kullanmaya başladı.

Ve tarım! İnsanlar çoğaldı, yaşam alanları genişledi, tarım keşfedildi. Önce su kenarlarında başladı tarım. Çünkü yağışların dağlardan getirip ırmak kenarlarına bıraktığı toprak, bitki besin elementleri açısından çok zengindi. Fırat, Dicle, Nil, Ganj, İndus gibi ırmakların bulunduğu havzaların ilk uygarlıklarının beşiği olması tesadüf değil...

İnsanoğlu sürekli geliştirdi tarımı. İrmak kenarları verimsizleştikçe, yeni alanlar açtı kendisine. Yeni alanları, ormanları keserek, organik materyalce zengin topraklarda buldu. Kullandıkça zayıflayan toprağı, organik gübre ile zenginleştirmeyi keşfetti. Bu da, büyük ölçekli tarım yapma olanağına sağladı.

“Açtın, doyurdum”

Tarım, ekonominin temelini oluşturdu. Devletlerin en önemli meselelerinden biri haline geldi. Homeros, Odyseia’da “Buğday ve arpa getirir toprak / Ağaçlar yemişle dolar, sürüler durmadan ürer, bol balık verir deniz / Öyle iyidir ki yönetici, yaşar buyruğunda halk bey gibi” dizeleriyle, tarıma dayalı ülke yönetimini anlatır.

Türk tarihi de tarımın önemine vurgu yapar. Orhun Anıtları’nda “Açtın doyurdum, çıplaktın giydirdim” denir. İnsanoğlunun en temel ihtiyacı beslenmedir. Bilgisayarsız, otomobilsiz, elektriksiz bir hayat mümkündür ama

yemeden yaşamamız olanaksızdır. Bu da ancak tarım sektörüyle mümkündür.

Türkiye bu açıdan şanslı ülkelerden biriydi. Uzun yıllar boyunca Türkiye’nin kendi kendine yeten yedi ülkeden biri olduğunu öğrendik. Gerçekten de Türkiye 1970’lere kadar tarımda kendisine yetebilen az sayıda ülkeden biriydi.

Günümüzde ise tarım üretimi hızla azalıyor. İşlenen tarım alanları 1970–2000 yılları arasında 673 bin hektar azaldı. TÜİK’in 2006 yılına ait tahminlerine göre geçen yıla oranla buğday üretimi yüzde 7 düştü. Mısır üretiminde yüzde 8,3’lük bir azalma oldu. Tütün üretimi yüzde 13, şeker pancarı üretimi ise yüzde 4,5’lik bir düşüş gösterdi. Çay üretimi yüzde 11 oranında düştü.

İthalatçı ülke haline geldik

Bunun yanında tarım ithalatımız hızla yükseliyor. Tarım ürünlerinin toplam ithalattaki payı 1980’de yüzde 0,6 iken, 2003 itibarıyla gıda ve içecek dahil yüzde 11’e yükseldi. Tarım ithalatımız her geçen gün katlanarak artıyor. 2002 yılında 3 milyar 995 milyon Dolar olan ithalat ikiye katlanarak geçen yılsonu itibarıyla 7 milyar 997 milyon Dolar’a çıktı. Tarım ihracatı ise düşüş göstererek son bir yıl içerisinde 8 milyar 604 milyon Dolar’dan 7 milyar 611 milyon Dolar’a indi. Yani tarım kesimi dünya pazarlarında talebi olan, para eden mal üre-

temiyor. Bu nedenle hem tarımdaki insanlar fakirleşiyor hem de ekonomiye ve ihracata katkıları giderek küçülüyor. İşgücünün 13 milyonu kentlerde, 10 milyonu kırlarda yaşıyor. 7 milyonu tarım sektöründe çalışıyor. Yani toplam işgücünün yüzde 34’ü tarımda istihdam ediliyor. Buna karşın tarımın milli gelirdeki payı ancak yüzde 8 düzeyinde kalıyor.

Türkiye’nin tarım sorununu çözmeden ekonomik anlamda düze çıkması mümkün görünmüyor. Gerçi tarım giderek ekonomi içinde önemini kaybediyor ama istihdamdaki payı ve ulusal ekonomiye yaptığı katkı ile vazgeçilmez sektörlerden biri olmayı sürdürüyor.

Bu noktaya nasıl geldik

Temel sorun verimsizlik. Ülkemiz bitkisel üretimde birim alan başına elde edilen ürün miktarı açısından genelde AB ortalamasının altında, hatta bazı ürünlerde dünya ortalamasının bile altında. Bunun en önemli sebepleri şunlar:

- Tohum, fidan gibi kaliteli üretim materyalinin olmaması,
- Makineleşmenin düşük olması,
- Gübre kullanımının bilinçsiz ve yetersiz olması,
- Üretim planlamasının olmaması,
- Üretim fazlası ürünler için alternatif ürünlerin belirlenmemesi,
- Destekleme politikalarının ülkemizin ihtiyacı olan ürünlere yönelik olmaması,
- ARGE çalışmalarının yetersiz olması.

Türkiye’de tarım işletmeleri daha çok küçük işletmelerden oluşuyor. Gerek işlenmesi gerek girdi kullanımı gerekse elde edilen verim bakımından, bütün dünyada tarım işletmeleri büyürken, Türkiye’de küçülüyor. Bu küçülmenin nedeni miras yoluyla arazilerin bölünmesi.

500 dekar üzerindeki tarım işletmesi sayısı yüzde bir civarında. Tarım işletmelerinin böyle küçük ve parçalı olması tarımda makine kullanımını zorlaştırıyor, üretim ve verimin azalmasına neden oluyor.

Çağdaş teknolojinin gerisindeyiz

Oysa dünyada tarım ve hayvancılıkta da bir modernleşme ve dönüşüm söz konusu. Tarım sektörü günümüzde artık yeni teknoloji ile ve çağdaş ekonomik normlarla geliştirilen bir sektör. Bu nedenle tarım sektörünün hızlı transformasyonu için ülkemizde de toprak toplulaşması ve yeni teknoloji kullanımı kaçınılmaz.

Üretimde daha bilinçli makine, gübre ve ilaç kullanılması verimi artıracak önemli unsurlar. Tarımsal üretim, geliştirilen yeni üretim teknikleri ve kullanılan teknolojilerle bütün dünyada artarken, bizde sürekli düşüyor. Örneğin 1990’da pamuk üretimi 1 milyon 600 bin ton... 2000 yılında 750 bin ton. Aynı durum mercimek için de geçerli. 1990’da 1 milyon 40 bin ton mercimek üreten Türkiye, şu anda 350 bin ton mercimek üretiyor.

ARGE ve eğitim eksikliği

Türk tarımında en büyük sorunlardan biri de sulama. Akarsularımızın derin vadilerden akması ve rejimlerinin düzensiz olmasından dolayı sulamadan yeterince faydalanamıyoruz. Akarsular üzerindeki baraj sayısının artırılması gerekiyor.

Türkiye'nin tarım sorununu çözmeden ekonomik anlamda düze çıkması mümkün görünmüyor. Gerçi tarım giderek ekonomi içinde önemini kaybediyor ama istihdamdaki payı ve ulusal ekonomiye yaptığı katkı ile vazgeçilmez sektörlerden biri olmayı sürdürüyor.

Ekolojik tarım gelişiyor

Tarımsal üretimde kullanılan kimyasalların olumsuz etkilerinin insan ve toplum sağlığı üzerindeki zararları artarak kendini hissettirmeye başladı. Bu olumsuz etkilerin ortadan kaldırılması amacıyla kimyasal gübre ve tarımsal savaş ilaçlarının hiç ya da mümkün olduğu kadar az kullanılması, bunların yerini aynı görevi yapan organik gübre ve biyolojik savaş yöntemlerinin alması temeline dayanan ekolojik tarım sistemi geliştirildi. Organik tarım, ekolojik sistemde hatalı uygulamalar sonucu kaybolan doğal dengeyi yeniden kurmaya yönelik bir sistem. Sentetik kimyasal tarım ilaçları, hormonlar ve mineral gübrelerin kullanımını yasaklaması yanında organik ve yeşil gübreleme, toprağın muhafazası, bitkinin direncini artırma, doğal düşmanlardan yararlanmayı içeriyor. Böylece yalnızca miktar artışı değil, ürün kalitesinin de yükselmesi amaçlanıyor.

Türkiye'de organik tarım 1984–1985'de başladı. Bu yıllarda Ege'de organik kuru incir ve kuru üzüm yetiştirildi. Daha sonra bu ürünlere kuru kayısı, fındık gibi ürünler de katılarak farklı bölgelerimize yayıldı. Günümüzde yaklaşık 92 değişik üründe, 46.523 bin hektarlık arazi üzerinde 12.275 kadar üretici 168.306 ton ekolojik üretim yapıyor. Sektörün ekonomiye katkısının yıllık 150 milyon Dolar civarında olduğu tahmin ediliyor.

Bir başka konu eğitimsizlik. Tarımda çalışanların yüzde 18'i hiç okuma-yazma bilmiyor. Buradaki istihdamın yüzde 60'ını oluşturan kadınların ise üçte biri hiç okula gitmemiş. Tarıma yapılan ARGE harcamaları da OECD ortalamasının altıda biri. Kısacası tarımda bilgi birikimi konusu tamamıyla göz ardı edilmiş.

Sorunlar Osmanlı'dan miras

Aslında bu sorunların kökeni Osmanlı dönemine kadar uzanıyor. Dağılma döneminde toprak düzeninin bozulması, tarım arazilerinin parçalanarak küçülmesine, optimum sınırların altında kalmasına yol açtı. Bu küçülmeye verim artırıcı tarım tekniklerinin kullanılmaması ve Avrupa'daki bilimsel gelişmelere ayak uydurulamaması da eklenince tarımsal gelir giderek düştü.

Kapitülasyon altında olan ülke, 1878–1913 yılları arasında her yıl ortalama 75 bin ton un, 65 bin ton piring ve 10 bin ton buğday ithal etmek zorunda kaldı. Bu nedenle her yıl yaklaşık 12 milyon altın lira ödendi.

Bu sorunların aşılması amacıyla cumhuriyet tarihi boyunca çeşitli toprak reformları girişimleri oldu. Örneğin 1940'lı yıllarda tarım reformu başlatıldı. Bir toprak kanunu hazırlandı, ancak sorunlara cevap vermekte yetersiz kaldı. 1970'lerde gerçekleştirilen toprak reformuyla toprak dağıtımı başladı. Daha sonra tarım ve toprak reformu eklenmiş olsa da sorunlar bugüne ka-

dar çözülemeden geldi. Özellikle destekleme politikasındaki düzensizlik sorunların artmasına neden oldu.

Bütün dünya destekliyor

Oysa tarım, hem gıda güvenliği açısından stratejik önemi nedeniyle hem çevrenin dünyanın geleceği açısından önceliğinden dolayı hem de doğası gereği katma değeri düşük olduğundan tüm dünyada desteklenen, kollanan, yönlendirilen, korunan bir sektör. Gıda üretimini artırmak için gelişmiş ülkeler 50 yıla yaklaşan bir süredir büyük miktarlarda tarım destekleri yapıyor.

Bu destekler sayesinde 1960'larda kendine yeterli olmayan Avrupa Birliği şimdi sebze, meyve ve yağlı tohumlar dı-

Üç bin yıllık gelenek

Anadolu'nun İ.Ö. 2000–1800 döneminde yerli halk tarımla uğraşüyor ve borçlarını hasat dönemlerinde ödüyordu. Karum ve Kültepe kazılarında hububat daneleri, el değirmenleri, hububat muhafazası olarak kullanılan küpler ile taş ambarlar bulunmuştu.

Hitit devletinin ekonomisi tarıma dayalıydı. Buğday, arpa, çavdar yetiştiren büyük çiftliklerde meyve bahçeleri ve üzüm bağları yer alıyor; arpadan bira, üzümünden şarap yapılıyordu. Meyve olarak incir, elma ve zeytin yetiştirildiği tarihçiler tarafından ifade edilir. Hayvancılığın yanında arıcılık yapılıyor, at yetiştiriciliğine özel önem veriliyordu.

İ.Ö. 1100'de Yunanlılar Anadolu'nun batı kıyılarına yerleşerek geniş zeytinlikler kurdu. Bizanslılar döneminde ise mevcutlara ilave olarak portakal, limon ve dut yetiştirilmeye başlandı.

Anadolu Selçuklu'nun ekonomik gücünü tarım, ticaret ve el sanatları oluşturuyordu. Meyvecilik ve bağcılık Selçuklu şehir hayatında çok önemliydi. Meyvelikler ve bağlar, üretim için olduğu kadar mesire ve eğlence yeri olarak da kullanılıyordu. Özellikle meyveler, bağ ürünleri ve hayvansal ürünler Bizans, Trabzon Rum İmparatorluğu ve Arap ülkelerine satılarak gelir elde ediliyordu. Buğday, pirinç ve pamuk tarımı yapılıyor, hayvancılıkta keçi, koyun, sığır ve at yetiştiriliyordu.

şında büyük üretim fazlaları veriyor. Kendine yeterlilik oranları 1960–2000 arasında buğdayda yüzde 75'ten yüzde 120'ye, şekerde yüzde 75'ten yüzde 131'e yükseldi. Aynı olay ABD'de gerçekleşti. ABD buğdayda yüzde 169, soya fasulyesinde yüzde 156 oranında kendine yetiyor.

Hayvancılık da kötü

İnsanların dengeli beslenmeleri için hayvansal gıdaların önemli olması yanında, tarımsal sanayiye deri ve yün sağlamaları açısından hayvansal üretim de oldukça önemli. Ülkemizde hayvansal üretim bitkisel üretimden hemen sonra geliyor ve tarımsal üretim değerlerinin yüzde 25–30 oranındaki kısmını oluşturuyor. Oysa gelişmiş ülkelerde hayvancılığın tarım içerisindeki payı yüzde 50'nin üzerinde. Bu pay bazı ülkelerde yüzde 65-70'e kadar çıkıyor.

Ülkemizdeki durum, hayvancılık kesiminin verimsizliğini açıkça gösteriyor. Ülkemizde küçük ve büyükbaş hayvan sayısında her geçen gün bir düşüş olduğu gözleniyor. Bu düşüşün en önemli nedenleri yem maliyetinin pahalı olması, hammaddelerinin ithal edilmesi, hayvancılık sektörünün bitkisel üretime göre daha az desteklenmesi, 1996 yılına kadar yurtdışından ucuz hayvan ithalinin yapılması ve ülkemize kaçak hayvan ve et girmesi sayılabilir.

Verim ortalamanın altında

Ülkemizde hayvan sayısı fazla olduğu halde, birim hay-

van başına elde edilen verim düşük. Hayvancılığın ileri olduğu ülkelerde ortalama sığır karkas ağırlığı 250 kilo dolayında iken ülkemizde 160–170 kilo. Sığır başına süt verimi ise dünyada ortalama 5000–6000 kilo iken ülkemizde 1400–1500 kilo dolayında. Ülkemizde mevcut hayvan potansiyelinin değerlendirilerek ve özellikle verim artışı sağlanarak tarım içindeki hayvancılık payının artırılması gerekiyor. Bunun için öncelikle ıslah çalışmalarına ağırlık verilerek yerli ırklarımızın verimlerinin artırılması, yurtdışından getirilen üstün verimli kültür ırklarının ise ülkemiz şartlarına uygun olanlarının seçilerek getirilmesi, yem üretimine önem ve destek verilmesi, yemin hammaddesi olan mısır, soya üretiminin desteklenmesi, kaçak hayvan girişinin mutlaka önlenmesi gerekiyor.

1,1 milyar insan açlıktan ölebilir

Küresel ısınma nedeniyle yaşanan kuraklık da tarım üretiminin dibe vurmasına yol açtı. Düşen üretimle birlikte yükselen fiyatlar dünyada milyonlarca insanı açlık tehlikesiyle karşı karşıya bıraktı. Kuraklık ve kuraklık kaynaklı spekülasyon tarımsal ürünler içinde en çok buğdayı etkiledi. Bir ton buğdayın fiyatı 250 Dolar'dan 530 Dolar'a fırladı. Kuraklık nedeniyle ayçiçeği üretiminin düşmesi, 2007 Ocak'ta tonu 320 Dolar olan ayçiçeği çekirdeğinin fiyatının yüzde 189 artarak 2008 Ocak'ta 925 Dolar'a çıkmasına yol açtı. Soya, kanola, pamuk, palm yağları kıymete bindi. Yağlı tohumların fiyatı yüzde 60 yükseldi. Son 10 yıldır üretimi düşen bakliyat da fiyat artışı yıllık yüzde 20 dolayında. Pirinç ise tamamen kontrolden çıkmış halde. Pirinç fiyatları bir yıl içerisinde yüzde 100 zam gördü. Dünya Bankası yetkilileri gıda fiyatlarının son üç yılda ikiye katlanmasının yoksul ülkelere geliri düşük 100 milyon insanı açlık tehlikesiyle karşı karşıya bıraktığını açıkladı. The Food and Agricultural Organization (FAO) araştırmasına göre ise bu yıl 36 ülkede toplam tam 1,1 milyar kişi gıda yardımına muhtaç olacak. Bu ülkeler arasında dünyanın en fakir ülkelerinin yanı sıra Hindistan gibi dünyanın en hızlı büyüyen ülkeleri de yer alıyor. Önlem alınmazsa bu rakamın 2025'e kadar 1,5 milyara, 2050'ye kadar 2 milyara ulaşması bekleniyor.

Yeşil beslenme

Bir yaşam biçimi olan vejetaryenlik, son yıllarda popüler bir dışa vurum içinde. Vejetaryen restoranlar ilginç mekanlar arasında yer alıyor, Dünya Vejetaryenler Günü kutlanıyor. 2047'de İngiltere'de herkesin vejetaryen olacağı öngörülüyor. ABD'de 10 milyon kişi kendini vejetaryen kabul ediyor.

Vejetaryen kelimesinin kökeni etkin, canlı ve sağlıklı anlamına gelen Latince "vegetus" kelimesine dayanıyor. Vejetaryen beslenme et, balık ve kümes hayvanlarının tüketilmediği, süt ürünleri ve yumurtanın ise tercihe bağlı olarak tüketildiği beslenme tarzını anlatıyor. Vejetaryenliğin tarihi, insanoğlunun yeryüzünde var oluşuyla birlikte başlıyor. Bilimsel olarak da kanıtlandığı gibi ilk insanlar tropikal ormanlarda yaşamış ve milyonlarca yıl meyveyle beslenmiş. Ancak insanlar zaman zaman deprem gibi bazı doğa olayları nedeniyle farklı bölgelere göç etmiş, iklim değişikliği nedeniyle meyve bulamadıkları için de hayvanları avlayarak etle beslenmeye başlamış.

Vejetaryenlik Budizm ve Jainizm etkisiyle tarih içinde yaygınlık kazanmış. Buda, hayvanların öldürülmesine karşı çıkar. Jainizm dininin önderi Mahavira da öldürülmüş hayvan etinin yenmesini yasaklar. Yasakların temelinde ise öldükten sonra tekrar dirilme inancı yatıyor. Jainizm, Güney Asya kökenli bir din ve felsefe. Tüm canlıların eşit olduğunu savunur, şiddet karşıtıdır. İneklerin korunması yasağı, Budizm ve Jainizm dinlerinin temelinde yer alan "tüm canlıların kutsallığı" inancıyla bütünleşerek vejetaryenliğin yayılmasında etkili olur.

Eski Yunan filozofları vejetaryen

Batı'da vejetaryenlik, eski Yunan filozofları aracılığıyla gelişir. Pisagor tanınan en ünlü vejetaryendir. Pisagor'un yanı sıra Diyojen, Plato ve Epikür de vejetaryen beslenme tarzını benimsemiş.

Romalılar da Yunanlılardan aldıkları vejetaryen beslenme tarzını uygulamayı sürdürmüş. Roma'nın düşüşü ve Hıristiyanlığın yayılışı, vejetaryenlik açısından karanlık bir dönemin başlangıcı olur. Hıristiyanların büyük bölümü için hayvan etiyle beslenmek olağandır, çünkü Tanrı hayvanları insana hizmet etsin diye yaratmıştır. 15. yüzyılda klasik felsefe, sanat ve bilimdeki gelişmelerden sonra Avrupa, vejetaryenliği yeniden keşfetti. Leonardo Da Vinci dönemin en ünlü vejetaryenlerindendi.

Ve vejetaryenlik yayılıyor

18. ve 19. yüzyıl vejetaryenlik açısından önemli bir dönem. Avrupa'da vejetaryenlik üzerine ilk kitaplar bu dönemde ortaya çıkar. 1847'de ilk Vejetaryen Derneği kurulur. Dünya kardeşliğini sağlamak için vejetaryen beslenmenin yaygınlaşması gerektiği savunulur. Bu dernek "Vegetarian Society of the United Kingdom" adı altında halen faaliyetlerini devam ettiriyor.

Vejetaryenliğin ABD'de yayılmasında Sylvester Graham adlı bir din adamının 1830-1840 yıllarındaki kampanyası etkili olur. Graham, değişik yerlerde verdiği konferanslar ve 1839'da yayınladığı kitabıyla vejetaryenliğin yayılmasını sağlar. 20. yüzyılda vejetaryen derneklerinin sayısı artar. George Bernard Shaw ve Mahatma Gandhi gibi kişiler öncülüğünde bu beslenme tarzı yayılımını sürdürür. 1908'de kurulan ve hala faaliyetlerini sürdüren "Uluslararası Vejetaryen Birliği" düzenlediği konferanslar aracılığıyla tüm dünyadaki vejetaryenleri bir araya getiriyor. 1960-70'li yıllarda sosyal hareketlenmenin artmasıyla vejetaryenlik daha da önem kazanmaya başladı. 1 Ekim günü, 1977 yılından bu yana "Dünya Vejetaryenler Günü" olarak kutlanıyor.

Beslenme türüne göre vejetaryenlik

Vejetaryen beslenmenin temelinde kırmızı et, kümes hayvanları ve balık gibi hayvansal gıdaların yerine tahıllar, kuru baklagiller, soya, sebzeler, meyveler ve yağlı tohumlar gibi bitkisel kaynaklı besinlerin tüketilmesi yer alır. Vejetaryen beslenme düşük miktarda yağ ve yüksek miktarda posa içerir. Tüketilen besinlerin enerji içeriği düşük, besin değeri yüksektir. Vejetaryen beslenme birkaç gruba ayrılır.

Saf Restoran

Vegan: Bu grup, hayvanlardan elde edilen tüm gıda ve ürünleri kullanmayı reddeder. Buna süt, yumurta, bal ve jelatin gibi gıdalar da dahil.

Lakto-ovo vejetaryenler: Hiçbir hayvanın etini yemezler, ancak yumurta ve süt ürünlerini tüketirler. Kuzey Amerika'da yapılan bir araştırmaya göre vejetaryenlerin yüzde 90-95'i bu gruba giriyor.

Lakto vejetaryenler: Hayvan etini yemedikleri gibi yumurta tüketmekten de kaçınırlar. Süt ve süt ürünlerini ise tüketirler.

Ovo-vejetaryen: Süt tüketmez, ancak yumurta yerler.

Fruteryan: Bu grupta yer alan vejetaryenlerin sayıları çok azdır. Bitkilerin ve ağaçların meyvelerini yiyerek yaşarlar. Besinleri pişirmeden yerler. Bunun nedeni besinlerdeki vitaminin çoğunun pişirildiğinde yok olmasıdır.

Çiğ beslenme: Veganlar gibi beslenmekle birlikte doğaya ve yaşama saygılarından dolayı pişirilmiş ya da sağlığı bozulmuş besinleri tüketmezler. Yalnızca doğadaki haliyle çiğ olarak yenilecek yiyecekleri yerler.

Makrobiyotik: Ruhsal, zihinsel ve fiziksel yönden doğa kurallarına uyarak beslenme ve sağlıklı kalma düşüncesinden kaynaklanır. Makrobiyotik beslenmede yenen besinlerin yüzde 70-90'ı tahıl, yüzde 30-10'u sebze ve meyvelerden oluşur.

Vejetaryen restoranlar

Sayıları çok fazla olmasa da vejetaryen restoranlarına, vejetaryen olmayan, ancak sebze yemeklerini seven ve hafif beslenmeyi tercih eden kişiler de gidiyor. İşte İstanbul'dan iki örnek...

Zencefil: Zencefil, Ortaköy'de kendi halinde bir aktar dükkanıydı. Daha sonra Türkiye'nin ilk yalnızca sebze yemekleri yapan restoranı olarak Beyoğlu'nda açıldı. Mönüde mevsimine göre sebze ve ot yemeklerine yer veriliyor. Mantarlı kabak, mantarlı patates, pazılı quiche ve sebzeli lazanya restoranın popüler yemeklerinden...

Saf: Kuruçeşme, Tünel ve Akatlar'da şubesi bulunan Saf Restoran da popüler vejetaryen restoranlarından biri. Restoranın mönüsü dünyaca ünlü mutfak şefi Chad Sarno tarafından hazırlanmış. Yemeklerde organik ürünler kullanıyor. Yemekler tat, koku ve besin değerlerini korumaları için 48 derecenin altında pişiriliyor. Ayrıca mönüde vegan türü vejetaryenler için pişmemiş yiyecekler de bulunuyor.

Bir yaşam biçimi

Vejetaryenlerin sayısı dini, ekonomik, etik, sağlık ve ekolojik olmak üzere pek çok nedenden giderek artıyor. Gelişmiş ülkelerin pek çoğunda vejetaryenlik artık bir yaşam biçimi. Özellikle kırmızı etten bulaştığı tahmin edilen deli dana hastalığı, hızlı büyümeleri için tavuklara verilen hormon ve doğa kirliliğinden ötürü balıklarda rastlanan zehir nedeniyle vejetaryenlerin sayısının arttığı söyleniyor. İstatistiklere göre İngiltere'de deli dana hastalığı nedeniyle haftada yaklaşık iki bin kişinin vejetaryen oluyor. 2047 yılında İngiltere'de yaşayan herkesin vejetaryen olacağı öngörülmüyor. İngiltere, vejetaryen sayısı bakımından Almanya'dan sonra ikinci ülke. Time Dergisi'nin yaptığı bir araştırmaya göre 10 milyon ABD'li kendini vejetaryen kabul ediyor. İngiltere'de ise vejetaryen sayısının 3,4 milyon olduğu tahmin ediliyor. Bu da toplam nüfusun yaklaşık yüzde 5,7'sine karşılık geliyor. ABD'de 2006 verilerine göre erkeklerin yüzde 1,4'ü ve kadınların 1,3'ü vejetaryenliğin en katı türü olan vegan. 2005 verilerine göre İngiltere nüfusunun yüzde 0,4'ü vegan. Hiçbir hayvan etini yemeyen, ancak yumurta ve süt ürünlerini tüketen lakto-ovo vejetaryenlik, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde daha yaygın.

Sefertası fast food'a karşı

Fast food, hızlı yaşamın oluşturduğu yemek kültürüne verilen genel isim. 1990'lı yıllarda dünya genelinde tüketim kültürü haline geldi ve küreselleşmenin sembolü olarak görülüyor. Zamanla bu kavram yalnızca bir beslenme değil genel bir yaşam kültürüne dönüştü. Yemekten iş hayatına, eğitimden aşka kadar her faaliyeti çarçabuk yapmak, bitirmek... Öte yanda ise sloganı "Yavaş Güzeldir!" olan ağır ağır, tadına vara vara gerçekleştirilen yaşam uygulamaları bulunuyor.

İşte bu yaşam yaklaşımı ve felsefesi slow food adında bir sivil girişimi ortaya çıkardı. Slow food İtalyan kökenli bir hareket. 1982'de İtalya Torino'da, sosyolog-gazeteci Carlo Petrini öncülüğünde başladı. Besin temininde biyolojik çeşitliliği savunmak, tat eğitimini yaymak ve mükemmel lezzette yemek yapma girişimlerini toplantılarla teşvik etmek gibi bir misyon sahibi. Hareket, bu doğrultuda Biyolojik Çeşitlilik Vakfı ve Gastronomik Bilimler Üniversitesi'ni kurdu.

Organizasyon amaçlarını, hızlı yaşam tarzına ve yerel yemek geleneklerinin kaybolmasına karşı bir tepki ve bilinçlendirme hareketi çevresinde belirliyor. Bugün tüm dünyada 850 yerel convivium'u (şölen masası) ve 80 binin üzerinde slow food üyesi bulunuyor. Kar amacı gütmeyen bu hareket, Fransa'dan Bangladeş'e, Küba'dan Nijerya'ya kadar geniş bir haritada temsil ediliyor.

Bu hareketin bir de yerli versiyonu bulunuyor: Sefertası Hareketi! Hareket Mart 1999'da, gazeteci Ümit Sinan Topçuoğlu ve Karaköy-Güllüoğlu firmasının sahibi Nadir Güllü tarafından başlatıldı. Sefertası Hareketi, endüstriyel fast food'un geleneksel yemek kültürleri üzerindeki ve genel olarak fast food zihniyetinin toplum ve yaşam üzerindeki olumsuz etkilerine bir tepki olarak doğdu.

İlkeleri arasında hukuk dışı tutum ve davranışlardan kesinlikle kaçınmak, herhangi bir siyasi partinin yandaşı gibi görünmemek ve bireylerin medeni haklarına dayalı ve demokratik ortamda gelişen bir sivil girişim olmak bulunuyor. Hareketin sözcüsü de olan Topçuoğlu ile daha sağlıklı hayat için bir sefertasına neler koymak gerektiğini konuştuk.

Sefertası Hareketi'ni başlatma fikri nasıl doğdu?

Slow Food hareketinden esinlendik. Bu harekete Nadir Güllü ile birlikte başladık. Önceleri kendimizi yerli "Slow Food" olarak adlandırıyorduk. Sonradan temsil yetkisinin başka prosedürler gerektirdiğini öğrendik. Başka adla buraya özgü bir hareket başlatmalıydık. Kadıköy'de 25 Nisan 1999'da yaptığımız halka açık ilk toplantıda katılımcıların da isim konusunda fikrini aldık. Zaten bunun bir halk hareketi olmasını istiyoruz. Vatandaşın biri, "Hareket sefertasının etrafında şekillensin" dedi ve bu fikir çok hoşumuza gitti. Sefertası hem koru-

mayı temsil ediyor hem hareketliliği. Ayrıca çok hoş nostaljik bir yanı da var.

Hareketi anlatır mısınız?

İlk mesajlarımız fast food'un mutfak kültürü üzerindeki etkileri ile ilgiliydi. İnsanlar giderek yemek yemeye daha az zaman ayırıyor. Fast food kültürü muazzam bir üretimi ve muazzam bir tüketimi getiriyor. Sistem bireye "Senin başka işlerin, başarman gereken çok şey var. Buna zaman ayırma. Yemeğini beş dakikada ye ve kalk git" diyor. Bütün dünya tek pazar, herkes süratle tüketsin ve buna bağlı olarak yüksek üretim ve yüksek verim olsun. Tabii sadece bu değil. Fast food, standardizasyon meselesinden yola çıkıyor. Amaç dünyanın her yerinde aynı zamanda pişecek, aynı tadı verecek ve aynı zamanda tüketilecek bir yemek kültürü geliştirmek. Felsefeleri, dünyadaki tüketici eğilimlerini aydınlatmak ve böylece büyük bir pazar oluşturmak. Dünyanın her yerinde aynı patatesi bulmanız için biyoteknolojiyi kullanıyor fast food üreticileri. Yiyeceklerin genleriyle oynuyorlar. Üreticiye kalibrasyon veriyor ve patatesin nasıl yetiştirileceğini belirliyor. Hazır geniyle oynanmış tohum da veriyor. Bunu alan üreticiler de o patatesi üretebiliyor. İşte bütün bunlar, giderek fakirleşen bir mutfak kültürü yaratıyor. Bütün yerel mutfak kültürlerinin üzerinden buldozer gibi geçen bir durum bu. Bu tür bir sistemde şahıslar yok olur. İnsanın yerini vergi numaraları, kimlik numaraları veya abone numaraları alır. İnsan yalnızca bir numaraya dönüşür.

Şu ana kadar ne gibi etkinlikler yaptınız?

İlk ilgi çeken hareketimiz Sultanahmet'te gerçekleştirdiğimiz sokak yemekleri festivali oldu. "Onların hamburgeri varsa bizim de hazır yemek olarak balık ekmek, köfte ekmek, sucuk ekmek, midye tava ve daha pek çok şeyimiz var. Bunları sergileyelim" dedik. İnsanlar

bir dünya istemiyoruz, amacımız da bu değil. Fast food üreticileri kendilerini rehabilite etsinler, bize bol çeşit sunsunlar, yerel tatlara da gereken önemi versinler istiyoruz.

Slow Food aynı zamanda slow life olarak adlandırılan bir yaşam biçimini kapsıyor. Slow life nedir?

Bu hayatı iskalamamak adına harika bir akım. Şimdilerde yavaş yavaş, yavaş şehirler de oluşuyor. Aslında Türkiye, Avrupa ve Amerika'ya kıyasla şanslı bir ülke. İstanbul'un dışına çıkın, mesela Sinop yavaş bir şehirdir. Hala çok sayıda sığınağımız olduğunu söyleyebiliriz. Ancak önemli olan İstanbul gibi çok hızlı şehirleri de yavaşlatmak. Bu hareket ise bizi buraya doğru itiyor. Belediye başkanlarımızla tek tek bu konuyu konuşmak gerekli.

Slow Food Hareketi amaçları doğrultusunda "Biyolojik Çeşitlilik Vakfı" ve "Gastronomik Bilimler Üniversitesi" kurdu. Sizin bu yönde bir projeniz var mı?

Evet, onlar bunu devlet destekli yapıyor. Bizim isteğimiz bir kooperatif kurmak. Bu kooperatifin bütün üyelerimizin küçük küçük tasarrufları ile içinde yer alabilecekleri bir organizasyon olmasını hedefliyoruz. Patronsuz yönetimlerden, organizasyonlardan yanayız. Kooperatifte gıda üretimini ve pazarlamayı düşüneceğiz. Üyelerimize küçük küçük satış noktalarında sağlıklı gıda ürünleri temin etmeyi hedefleyeceğiz. Bunun dışında bir mutfak konseyi oluşturduk. Bunun bir benzeri Fransa'da "Fransız Milli Mutfak Konseyi" adıyla var. Bu konsey standartlar koyuyor. Etrafımızda toplanan insanlar da mutfakla, yiyecek içeceklerle ilgili Türkiye'nin en iyi isimleri. Bu alanlarında uzman kişilerden bir konsey oluşturup Türk mutfağı anayasasını oluşturacağız. Bir yemeğin Türk mutfağına dahil olduğunu nereden anlaşıyor? Bunun bir kriteri olması lazım.

Slow food İtalya merkezli yeni bir yaşam yaklaşımı, fast food kültürüne karşı bir örgütlenme. Sefertası Hareketi ise bunun yerli versiyonu. Endüstriyel fast food'un geleneksel yemek kültürleri üzerindeki ve fast food zihniyetinin toplum ve yaşam üzerindeki olumsuz etkilerine bir tepki olarak doğmuş.

zaten bunları biliyorlar ama neyin alternatifi olduklarını gösterelim istedik. Bu festivali 2001'den itibaren üç yıl üst üste gerçekleştirdik. Burada yerel yemeklerin de en az fast food ürünler kadar hızlı olduğu ortaya çıktı. Bir döner ekmeğin hazırlanması en fazla hamburgerin hazırlanması kadar sürüyor. Bizim bu etkinliğimizden sonra fast food'cular cephe değiştirerek gıda güvenliğine vurgu yapmaya başladı. 2004'te Türkiye'de ilk kez ciddi olarak "Gıda Güvenliği Zirvesi"ni yaptık. Bütün ilgililer bu zirvede yerini aldı. Sonra hareketimize diyetisyenler ilgi göstermeye başladı. Biz de işin sağlık boyutuyla da ilgilenmeye başlamış olduk. Türkiye'nin beslenme politikasını değiştirmek gibi misyonlar yüklenmeye başlandı Sefertası Hareketi'ne. Artık biz yiyecek içecek her şeyle ilgileniyoruz. Örgütlenmemizi de buna göre şekillendirdik.

Fast food restoranları da zaman içinde değişim gösterdi. Artık daha sağlıklı münüler hazırlıyorlar. Bunda sizin etkiniz nedir?

Türkiye McDonalds'ın halkla ilişkiler müdürü Milliyet'e Sefertası Hareketi'yle ilgili demeç verdi. Hareketin Türk mutfağı için çok yararlı bir hareket olduğunu söyledi. Geçen Ramazan ayında McDonalds restoranlarında McPide ürünü yapıldı. Ayran verilmeye başlandı. Bunu bırakın, münülerdeki hamburger köfte denildi. Bunlar bizim değil kesinlikle Türk mutfağının önemli kazanımlarıdır. Zaten biz fast food enkazları üzerinde yükselen

Fast food'dan kaçınma kılavuzu

- 1) Yemek yemeye ayıracağınız zamanı kaybedilmiş zaman saymayın.
- 2) Mümkün olduğunca dostlarınız, sevdikleriniz ile birlikte yemek yiyin; yemeğe sohbetin de tadını katın.
- 3) Evde yemek pişirilmesini ve ailenin sofrada bir araya gelmesini teşvik edin.
- 4) Hiç değilse haftada veya 15 günde bir ailece bir geleneksel lokantaya gidin.
- 5) Öğle yemeklerinde ev dışında iseniz, her gün aynı şeyi yemeyin. Çevrenizdeki lokantaları, kafeleri, büfeleri öğrenin; değişik lezzetler arayın.
- 6) Çocuğunuzun beslenme çantasına evde hazırlanmış yiyecekler koymaya gayret edin.
- 7) Çocukları fast food restoranlarının çekim alanından uzak tutmaya çalışın. Ama baskıcı, yasakçı değil, alternatif gösterici, geliştirici olun.
- 8) Fast food restoranlarında satılan köftemsi yiyeceklerin içinde ne olduğunu ve münüleri için bunca etin, patatesin, diğer gıda maddelerinin nasıl tedarik edildiğini öğrenmeye çalışın.
- 9) Bir fast food restoranına giderseniz, kendi kendinize keyifli bir yemek için orada bulunduğunuzu telkin edin, atmosferi, nesnelere iyice gözlemleyin.
- 10) Fast food sisteminin esasını kavramaya çalışın. Bu sistemin fast food restoranları dışında da hayatımızı dört bir yandan kuşattığını görmeye çalışın.

“Türkiye’nin değişimi inanılmaz”

Türk-Alman ilişkilerinin tarihi 800 yıl öncesine kadar uzanıyor. Tarihin pek çok döneminde Türklerin ve Almanların yolu kesişti. 19. yüzyılda iki taraf arasındaki ilişkilerde en önemli gelişmeler kaydedildi. Uzun bir geçmişe sahip ikili siyasi ilişkiler, bu dönemde askeri ve teknik işbirliğine dönüştü; zamanla kültürel ve ticari alanlara da yayıldı. 1840'ta Osmanlı İmparatorluğu ve Prusya Krallığı arasında Ticaret Anlaşması imzalandı. Kültürel alanda ise, örneğin 1845'te Almanya'nın Leipzig şehrinde Türkiye'yi de içine alan Alman Şarkiyat Kurumu kuruldu.

1898'de Berlin-Bağdat demiryolu hattının tamamlanması için Osmanlı İmparatorluğu ile Alman Bankası Deutsche Bank arasında bir anlaşma imzalandı. Bu anlaşma sonucu kurulan Anadolu Demiryolları Şirketi bünyesindeki Türk ve Alman ortaklığıyla Berlin-Bağdat demiryolu hattı projesi hayata geçirildi. Aynı dönemde İstanbul'da Alman okulları ve hastaneleri açıldı; birçok Türk subayı ve öğrencisi de Almanya'ya eğitim amaçlı gönderildi. Türklerin Alman ekonomisine katkıları Birinci Dünya Savaşı öncesine dayanıyor. Kaynaklara göre, 1913'te eğitim ve çalışma amacıyla Berlin'de yaklaşık 1500 Türk yaşıyordu.

Cumhuriyet döneminde Almanya'ya ilk büyükelçimiz atandı. Korgeneral Kemalettin Sami Gökçen, 1929'da Berlin'de göreve başladı. Aynı yıl iki ülke arasında Konsolosluk Anlaşması imzalandı. 1961'de ise Türkiye ile Almanya arasında “Türk işçilerin Almanya Federal Cumhuriyeti'ne Gönderilmesine Dair Anlaşma” imzalandı ve iki ülke arasında yeni bir dönem başladı. Günümüzde Avrupa'da yaşayan beş milyon Türk'ün üç milyonu Almanya'da yaşıyor. 50 bini aşkın Alman vatandaşı daimi olarak ülkemizde ikamet ediyor. Dışarıdan bakıldığında Türkler ve Almanlar birbirine kaynaş-

mış gibi görünüyor. İşte Almanya'nın İstanbul Başkonsolosu Matthias Ludwig Bogislaw von Kummer'in bakış açısından Türk-Alman ilişkileri ve gelişen Türkiye...

Türkiye ve Almanya arasındaki köklü tarihi geçmişi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye çok büyük ve önemli bir ülke. Dünya haritasında çok önemli bir yere sahip. Türk-Alman ilişkileri 19. yüzyılın çok öncesine dayanıyor. Ancak en önemli gelişmeler 19. yüzyılda sağlandı. Örneğin Alman Mareşal Helmut von Moltke 1835-1839 yılları arasında Osmanlı Devleti'nde askeri öğretmen ve tahkimat uzmanı olarak çalıştı. Sonra Bağdat demiryolu hattını örnek olarak vermek istiyorum. Deutsche Bank'ın katkılarıyla ve Siemens'in Alman mühendisleri tarafından gerçekleştirilen bir projeydi. Alman hükümdarı II. Wilhelm toplam üç kez Türk topraklarını ziyaret etti ve burada o dönemin sultanları ile yakın ilişkiler kurdu. 1. Dünya Savaşı'nda Türkiye ve Almanya silah arkadaşıydı. Türkiye, 2. Dünya Savaşı'nda ise taraf tutmadı ve ülkeden kaçan Alman vatandaşlarına bir yuva sundu. Nitekim birçok Alman bilim insanı, yazar, düşünür 2. Dünya Savaşı sırasında Türkiye'ye göç etti. Çoğu İstanbul'da yaşadı. Yalnızca Yahudi kökenli Almanlar değil, milliyetçi sosyalizme karşı çıkan Almanlar da Türkiye'ye göç etmeyi tercih etti. Örneğin Berlin'in ilk belediye başkanı Hans Reuter Almanya'nın o karanlık döneminde ailesi ile İstanbul'a yerleşti.

Peki bugünkü Türk-Alman ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

1960'larda Türkleri Almanya'ya konuk işçi olarak davet ettik. Konuk diyorum çünkü o zamanki düşünce şöyleydi: Türkler Almanya'ya birkaç yıllığına gelecek, çalışacaklar. Hem Almanya'ya kalkınma konusunda yardım edecekler hem de para kazanıp Türkiye'ye yatırım yapacak ve ülkelere geri dönecekler. Asıl fikir buydu. Ancak durum bu şekilde gelişmedi ve Türk işçilerimiz ülkelere geri dönmek istemedi. Bugün 2.5 milyon Türk Almanya'da yaşıyor. Bunun dışında 800 bin Türk kökenli Alman vatandaşımız var. Yani bugün Almanya'da yaklaşık 3 milyon Türk yaşıyor. Zamanında bu göç potansiyeli tahmin edilmediğinden günümüzde entegrasyon sorunu yaşanıyor. Almanlar ile evlenenler ya da ailelerini Türkiye'den Almanya'ya getiren Türk kökenli vatandaşlarımız var. Bugün Almanya'da üçüncü kuşak Türkler yaşıyor. Yani artık Almanya'nın bir parçası oldular.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olması açısından bu konuyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye, Avrupa Birliği için hem bölgesel hem siyasi hem de askeri açıdan çok önemli bir güç konumunda. Ekonomik anlamda da bölgesel bir güce sahip. Türkiye ekonomik anlamda Avrupa Birliği için bir trampelen olabilir. Sonuçta gelişen piyasalara sahip ülkeler ile güçlü tarihsel bir bağı var. Ancak kültürel açıdan sorunlar var. Yani Türkler bizim kültürümüze daha çok açılabilir, bazı şeylere daha geniş bakmayı öğrenmeli. Entegrasyon sağlanabilmesi için özellikle insan hakları ya da genel olarak hukuk sisteminde birtakım değişiklikler yapılması gerek. Ve her şeyden önce Türkiye tarihi ile daha barışık olmalı.

Türk kültürünü ve Batı'ya etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Osmanlı İmparatorluğu, Türkiye'ye olağanüstü bir kül-

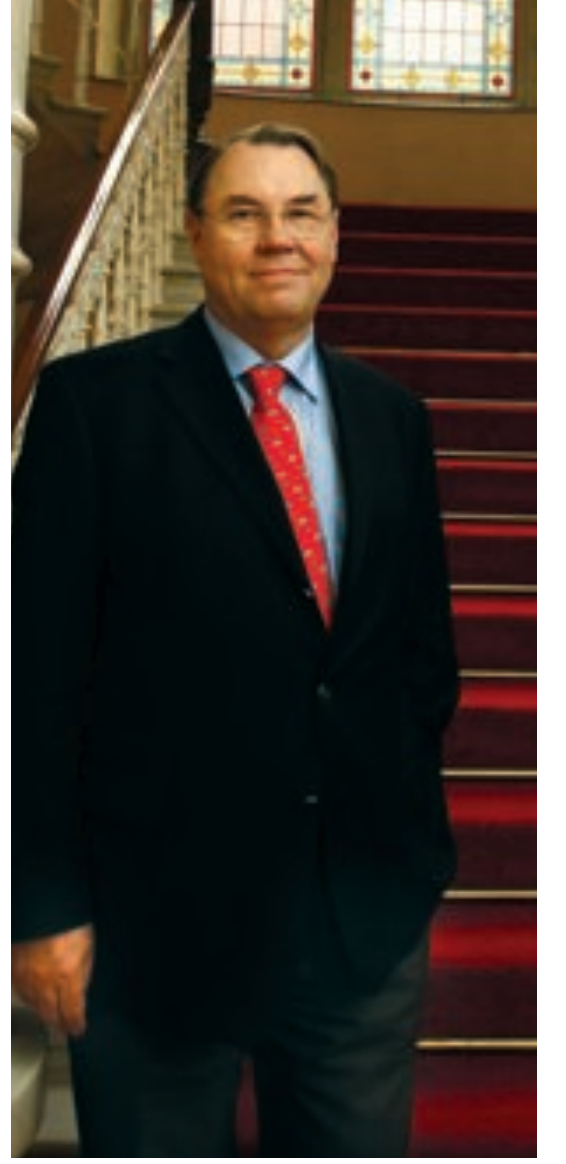
da çok değişmiş. Türkiye'yi çok modern buldum. Alışveriş merkezleri, mağazalar, turistik yerler... Batı Avrupa'dan farkını göremiyorum. Türkiye 24 yılda inanılmaz bir değişim ve gelişim sürecinden geçmiştir. Böyle bir tablo beklemiyordum açıkçası. Türkiye'ye özellikle son altı yılda yapılan yabancı yatırımlar inanılmaz. 3 bini aşkın Alman firması Türkiye'ye yatırım yaptı. Bu oran son üç yılda iki katına çıktı. Türkiye ekonomik alanda çok hızlı gelişen bir ülke. Türkiye'nin büyüme oranı Almanya ile karşılaştırılınca çok daha yüksek. Almanya 30 milyar Dolar ile Türkiye'nin bir numaralı ticaret ortağı. Türkiye'ye gelen turist sayısına baktığımızda da Almanya yine yılda dört milyon turist ile ilk sırada yer alıyor. Bunlar inanılmaz yüksek rakamlar.

Günümüzde Türkiye'nin en büyük sorununu ne olarak değerlendiriyorsunuz?

Sorun demek yanlış olur, Türkiye'nin yapması gerekenler var. Bunların arasında en önemlisi, hükümette son altı yıldır hakim olan istikrar ve başarının devamının getirilmesi. Son altı yılda Türkiye hem ekonomik hem de siyasi alanda önemli başarılar kaydetti. Bunun dışında Avrupa Birliği'nin ortaya koyduğu ve çözüm bekleyen birkaç önemli başlık var. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olabilmesi için bunların en kısa zamanda çözülmesi gerekiyor.

İmkancınız olsaydı Almanya'dan Türkiye'ye ve Türkiye'den Almanya'ya götürmek istediğiniz özellikler neler olurdu?

Almanların Türkler gibi daha pratik ve soğukkanlı olmalarını isterdim. Örneğin trafikte Türkler çok soğukkanlı ve esnek davranıyorlar. Bu Almanya'da eksik bir özellik. Almanlar kural neyse onu yerine getirirler. Kural dışına çıkmayı pek sevmeyiz. Ama trafikte bu kural durumu kimi zaman zorluklara yol açıyor. Türkler son dere-

Matthias Ludwig Bogislaw von Kummer iki yıldır Almanya'nın İstanbul Başkonsolosu. Türkiye'yi ilk kez 1982'de ziyaret etti. 24 yıl aradan sonra görev için tekrar Türkiye'ye gelen başkonsolos, gördüklerine inanamadı. Karşısında bambaşka bir Türkiye vardı...

tür mirası bıraktı. Bu kültürün temel taşlarından biri tabii ki İslamiyet. Avrupa ile Türkiye arasındaki en önemli kültürel fark da din farklılığından kaynaklanıyor. Sanat eserlerine baktığımızda bunu görebilirsiniz. Hıristiyanlık'ta daha çok insan portreleri vardır. Türkiye'de daha çok kaligrafi eserleri vardır. Ancak bence kültürler arası farklılık giderek azalıyor. Mustafa Kemal Atatürk'ün yaptığı harf devrimi ile Türk kültüründe yeni bir pencere açıldı. Böylelikle Türk kültürünü okumak ve araştırmak kolaylaştı. Türkiye'nin geçmişine dair daha anlaşılır kaynaklar sunuldu. Türklerin Batı'ya kültürel anlamda çok önemli katkıları oldu. Wolfgang Amadeus Mozart'ın ünlü Saray'dan Kız Kaçırma operası bunun için en iyi örnek. Mozart'ın Türk adet ve geleneklerine geniş ölçüde yer verdiği bu opera çok önemli bir eser. Müzik kültürleri birleştiren en önemli unsur. Bu konuda aklıma gelen ilk örnek Almanya'da çok ünlü olan Türk şarkıcı ve besteci Muhabbet. Muhabbet Almanca arabesk söylüyor. Gerek Türk gerek Alman gençleri tarafından çok sevilerek dinleniyor. Bu tür örnekler kültürlerarası farklılık konusunda sevindirici gelişmeler.

Türkiye'nin bir fotoğrafını çekseniz, bu fotoğrafta neler yer alırdı?

Türkiye'ye ilk kez 1982 yılında turistik amaçlı geldim. O tarihte Ankara, İstanbul ve Antalya'da buldum. Tam 24 yıl sonra yine Türkiye'ye geldim ve çok büyük bir değişimle karşılaştım. Yalnızca şehirler değil insanlar

cede nazik ve misafirperver bir millet. Aynı zamanda hayal gücünüz çok geniş. Almanların bunu örnek almasını isterdim. Diğer taraftan Türkiye'de bazı şeylerin daha disiplinli olması ve daha sistematik işlemesi gerekiyor. Bunu konuyu yine trafiğe bağlayabiliriz. Sanırım biraz daha organize olmak gerekiyor. Onun dışında Türklerin biraz daha meraklı olmasını isterdim. Örneğin yabancı dil konusunda daha fazla merak edip daha fazla öğrenme isteği olması gerekiyor.

"Tüm kalbim ve ruhumla diplomatım"

Yeniden dünyaya gelseniz yine aynı mesleği mi seçerdiniz?

Kesinlikle evet. Tüm kalbim ve ruhumla diplomatım. 14 yaşımdan beri konsolos olmayı hayal ederdim. O yaşlarda bu hayalimi gerçekleştirmek için gereken araştırmaları yaptım ve bu doğrultuda yön verdim. Her zaman yabancı ülkelere karşı merakım vardı. Annemin bu konudaki rolü büyük. Kendisi aslen Rus. Dolayısıyla iki dil ve iki kültürle yetiştim. Yabancılara karşı her zaman büyük bir sempati duymuşumdur. Ailem sayesinde hep yabancı ülkelere eğitim programlarına katıldım. Bunun meslek seçimimde çok büyük bir rolü oldu. Yurtdışı hayatım boyunca bana çok cazip gelmiştir. Ama her insan gibi emekliliğimde yuvama yani Almanya'ya geri dönüp, hayatımı orada geçirmek istiyorum.

Madalyonun iki yüzü

Prof. Dr. Faruk Şen

1961 yılında vasıfsız işçi göçü ile başlayan Türk vatandaşlarının Avrupa macerası zaman içinde istihdam ve göç anlaşmalarıyla hız kazandı. Giden dönmedi, birinci kuşak, ikinci kuşak derken Avrupa'da yaşayan Türkler üçüncü kuşağa ulaştı. Bugün üç milyona yakını Almanya'da olmak üzere Avrupa genelinde beş milyonu aşkın Türk yaşıyor. Euro-Türkler yalnızca nüfus yoğunluklarıyla değil, ekonomik ve sosyal yapıya sağladıkları katkılarla da ön plana çıkıyor.

1985'ten beri faaliyet gösteren Türkiye Araştırmalar Merkezi (TAM) verilerine göre Almanya'da Euro-Türk girişimci sayısı yaklaşık 70 bin. 2015'te Avrupa Birliği'ndeki Türk kökenli girişimcilerin sayısının 160 bini bulacağı tahmin ediliyor. Türk işadamları 100'den fazla alanda işveren konumunda. İşletme başına yaptıkları ortalama yatırım miktarı 120 bin Euro. Toplamda ise 6,5 milyar Euro'luk bir yatırım söz konusu. TAM'ın bir diğer araştırmasına göre Türk işletmelerinde istihdam edilenlerin yüzde 17'si Alman, yüzde 9'u diğer milletlerden. Bir süredir Almanlar da Türk firmalarında çalışıyor. Avrupa'daki Türklerin ekonomik gücü bazı AB üyesi ülkelerin ekonomik gücünden fazlasını ifade ediyor.

2015'e yönelik bir projeksiyona göre 160 bin Türk girişimci AB ülkelerinde başarılı bir şekilde yaşamını sürdürecektir ve birçok kişiye iş olanağı sağlayıp meslek eğitimi verecek. 2023'te bu sayının 200 bini aşacağı tahmin ediliyor. Bu tahmin gerçek olduğunda Avrupa'da bir milyonu aşkın insana iş olanağı sağlayan Türk girişimci varlığından söz edilecek. Tüm bu veriler madalyonun parlak yüzünü ifade ediyor. Ancak madalyonun bir de diğer yüzü var. Yaşadıkları topluma entegre olamamış, lise diplomasından yoksun, fakirlik sınırında yaşayan Türkler... Türkiye Araştırmalar Merkezi Direktörü Prof. Dr. Faruk Şen anlatıyor.

1993'ten itibaren Türk televizyon kanalları seyredilmeye başlandı. Avrupa'daki Türk hanelerin yüzde 91'inde çanak anten ya da kablo aracılığıyla Türk televizyonları izleniyor. Böyle olunca yabancı dilleri geliştirmiyor.

Avrupa'daki Türkler ekonomik anlamda Türkiye'de yaşayan Türklerden daha mı iyi durumda?

Avrupa'da çok zengin, çok başarılı Türkler olduğu kadar çok fakir Türkler de var. Avrupa'daki Türklerin yüzde 43'ü fakirlik sınırında yaşıyor. Ancak Avrupa Birliği ülkelerinde milli gelir değerlerini ele aldığımızda ortaya farklı bir tablo çıkıyor. Avrupa'da kişi başına milli gelir 17 bin Euro. Bu da Avrupa'daki Türklerin milli gelirinin yüksek olduğunu gösteriyor. Ancak Avrupa'da milli gelir oranı da giderek düşüyor, haliyle bu durum burada yaşayan Türkleri de etkileyecek.

Avrupa'da nüfus hızla yaşlanıyor. Türkiye'de ise genç bir nüfus var ancak kalifiye işgücü zayıf. Bu anlamda Türkiye'nin Batı'ya entegrasyonu mümkün olabilir mi?

Şu anda örneğin Almanya'da 42 milyon çalışan 24 milyon emekliyi finanse ediyor. 2013'te 36 milyon çalışan 28 milyon emekliyi finanse edecek. 2021'de ise bir çalışanın bir emekliyi finanse etmesi gibi bir durum söz konusu olacak. Sistemin yürüyebilmesi için genç ve nitelikli göçmenlere ihtiyaç var. Genç ve nitelikli gençler ise en çok Hindistan, Türkiye veya Uzakdoğu ülkelerinde yaşıyor. Ancak bu ülkelerdeki nitelikli gençler o parayı Avrupa'ya gitmeden kendi ülkelerinde de kazanıyor. 2004'te Almanya bilgisayar ve yazılım alanında Hindistan'a açık çek verdi. Ancak önerdiği miktarlar Hintli gençlere cazip gelmediği için kimse Almanya'ya gitmedi. Avrupa, Türkiye'den ya da Hindistan'dan veya başka bir ülkeden kalifiye yeni elemanlar getirmek yerine kendi ülkelerinde yaşayan göçmenleri eğitirse sorunlarını daha iyi çözer.

Bir yanda iyi eğitilmiş, sosyoekonomik düzeyi yüksek, işveren konumundaki Euro-Türkler. Diğer yanda fakirlik sınırının altında yaşayan, yüzde 30'u işsiz olanlar. Avrupa'da yaşayan yaklaşık 5 milyon Türk'ün durumu madalyonun iki yüzünü yansıtıyor: İyi ve kötü...

Avrupa'da şu anda üçüncü kuşak Türkler yaşıyor. Bu kuşağı eğitim açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bardağın hem dolu hem de boş tarafı var. Şu anda yalnızca Almanya'da 37 bin üniversite öğrencisi Türk var. AB sınırları içindeyse bu rakam 65 bine ulaşıyor. Demek ki üçüncü kuşak işçi çocukları yaşadıkları ülkelerde artık bilimsel çalışmaların içinde daha çok yer alıyor. Yalnızca Almanya'da 30 bin Türk genci meslek eğitimi yapıyor. Bu iyi bir durum. Bardağın boş tarafında ise Alman eğitim sisteminde "hauptschulabschluss" dediğimiz lise diplomasını dahi alamayan yüzde 45 oranındaki Türk gençleri yer alıyor. Almanya'da genel işsizlik oranı yüzde 9. Türkler arasındaki işsizlik oranı yüzde 30, Türk gençleri arasındaki işsizlik oranı ise yüzde 36'ya kadar çıkıyor. 16-29 yaş arasındaki Türk gençlerinin neredeyse üçte birinden fazlası işsiz. Almanya'da fakirlik sınırının altında yaşayan Türklerin oranı ise yüzde 43. Bunların arasında genç nüfus da yer alıyor.

Avrupa'da yaşayan birinci kuşak Türklerin yaşadıkları ülkelerin resmi dillerini tam olarak öğrenmediklerini biliyoruz. Bu durum diğer kuşaklarda aşıldı mı?

Birinci kuşak Türkler hiçbir zaman doğru dürüst yabancı dil öğrenemedi. Zaten Almanlar da o zamanlar göçmenlerin Alman dilini öğrenmesini istemediler. İkinci kuşak dilde büyük bir başarı gösterdi. Üçüncü kuşak ise yabancı dili konuşuyor, fakat ikinci kuşak kadar başarılı değil. Çünkü Türkiye'den yapılan evlilikler arttı,

Almanya'da çok daha köklü ve uzun bir geçmişimiz var. Ancak orada dahi entegrasyon hala sağlanamadı. Bu durumda 70 milyonun AB'yi korkutması doğal değil mi? Bu görüşe katılmıyorum. AB sınırları içerisinde yaşayan yaklaşık 5 milyon Türk, yaşadığı ülkenin endüstri toplumunun değer yargılarına göre yaşıyor. Yatırımlarını orada yapıyor, çocuklarını orada okutuyor vs. Bunlar olumlu gelişmeler. Tabii ki Avrupa içerisinde büyük bir İslamofobi var ve İslamofobi'nin içerisinde bir Türkofobi yükseliyor. Bu durum Türkler için bir sınırlama getiriyor. Bunun çok fazla önemsenmemesi gerekiyor. Yıllardır AB içerisinde yaptığım çalışmalara dayanarak Türkiye'ye haksızlık yapıldığını düşünüyorum.

Avrupa'da yaşayan Türk kadınlarının işgücüne katılımı konusunda durum nedir?

1973'e kadar AB sınırları içerisinde yaşayan Türklerin yüzde 89'u erkekti. Şu anda AB sınırları içerisinde yaşayan Türklerin yüzde 49'u kadın, yüzde 51'i erkek. Kadınlar arasında çok başarılı olanlar var. TAM olarak geçtiğimiz yıl bir araştırma yaptık ve Avrupa'daki Türk kadınların başarı düzeylerini ortaya çıkardık. Almanya'da kendi işini kurmuş 70 bin girişimcinin yüzde 25'ini kadınlar oluşturuyor. Bunlar çok pozitif rakamlar. Almanya'da 37 bin üniversite öğrencimizin yüzde 41'i kadın. Bu yabana atılacak bir durum değil. Ancak hala Almanya'da töre cinayetlerinden ölen Türk kadınları da var. Bu da Türk toplumunun çok büyük bir ayıbı.

Prof. Dr. Faruk Şen kimdir

Prof. Dr. Faruk Şen 1948 yılında Ankara'da doğdu. Orta öğrenimine İstanbul Alman Lisesi'nde devam etti, 1970'li yılların başında gittiği Federal Almanya'da Münster Üniversitesi'nde işletme ekonomisi öğrenimi gördü. Doktora tezini "Federal Almanya'da Kurulan Türk İşçi Şirketleri" konusunda yazan Şen, daha sonra Bamberg ve Essen üniversitelerinde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1 Ekim 1985 tarihinden bu yana Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı'nın direktörlüğünü yürütüyor. Şen ayrıca Essen üniversitesi'nde ekonomi dersleri veriyor. Şen'in Türk Ekonomisi, Federal Almanya'daki Türklerin sorunları ve Türkiye-Avrupa Topluluğu ilişkileri konularında Türkçe, Almanca ve İngilizce çok sayıda kitabı ve makalesi bulunuyor.

Yazarların İstanbul'u

İstanbul'u yaşamak kadar anlatmak da önemli. Tarih boyunca büyük medeniyetlere ev sahipliği yapmış, bir kıtasında oturup çay içerken öteki kıtasını görme konforuna sahip olduğumuz şehri bu defa yazarların kaleminden okuyacaksınız. Altı yazardan yedi tepeli şehrin izlenimleri...

İstanbul öyle büyük, öyle farklı manzaralar sunan bir yerdir ki, keşfedilen her yeni mahalle, her yeni sokak insana gerçek İstanbul'u bulduğu duygusunu verir, fakat sonra bu keşiflerin ömür boyu bitmediği fark edilir.

Yazarların İstanbul'u da, şehrin yazarların hayal güçlerinde, anılarında billurlaşan hallerinin bir toplamı. Kimi için İstanbul Kapalıçarşı demek, kimi için Nişantaşı. Kimi yaşadığı mahalleyle tarif ediyor onu, kimi sokaklarıyla, sokaklarında yaşayan köpekleriyle. İstanbul, bin yedi yüz yıllık geçmişi ile üzerinde Roma, Bizans ve Osmanlı gibi üç ayrı imparatorluk yaşatmış bir şehir. İstanbul

bul'da bir gün bile yaşayıp İstanbullu olmamak mümkün mü? Türk edebiyatında söz sahibi yazarlar, kalemlerini bu defa şehirleri İstanbul için oynattılar. İnci Aral Çengelköy'ü tarif ederken, "Boğaz'ın kıyısındaki bu eski İstanbul köyünün şefkatli, günahsız güzelliğinin beni büyülüyor" diyor. Aslı Erdoğan ise Galata için "Burası biz zamanlar yaşadığım sokak. Konakladığım, soluklandığım bir durak" demekte. Murat Somer, "Sultanahmet, dev bir bahçenin ortasında, etrafı avlularla çevrili, büyüleyici ve görkemli bir camiydi" diye anlatırken, Kürşat Başar, Bebek'i anlatırken "Eşsiz bir yer burası. Kendimi evimde hissettiğim yer. Tıpkı teknelerin sığındığı o küçük koy gibi güvenli limanım" diyor.

İnci Aral – Çengelköy

Dokuz yıldır Çengelköy'de oturuyorum. İnsan hayatı için değilse de bir yerle içli dışlı olabilmek, tatlı ya da sarsıcı anılar biriktirmek ve orası hakkında bir şeyle söylenmek için çok kısa bir süre bu. İnsan çocukluğunun geçtiği, dünyayı çocuk ve genç gözlerle görüp yaşadığı mekanlarla daha fazla bütünleşiyor. Uzun süreçteki görüntü, olay ve değişimler bakışımızı daha duygusal ve zengin hale getiriyor. Köksüzlük duygusu ise belli ölçüde perspektif eksikliği yaratıyor. Yine de Boğaz'ın kıyısındaki bu eski İstanbul köyünün şefkatli, günahsız güzelliğinin beni büyülediğini, zamanlar içinde gezdirdiğini söyleyebilirim.

Nakiller, göçler ve yabancı kentlerdeki yatılı okul binalarında geçmiş çocukluk ve gençlik yıllarımda içimde taşıyıp durduğum, sürekli ertelenmiş bir bağlanma, ait olma duygusuyla mı yaklaştım Çengelköy'e bilmiyorum ama kendimi hayatımda ilk kez ve hiç olmadığı biçimde bir yerle, Çengelköy'le bütünleşmiş hissediyorum. Sanki geçmişimdeki bütün kentler, bütün mekanlar silinmiş de yalnızca burada doğup büyümüşüm gibi köklü bir benimseme ve sevgi bu.

Büyük şehrin kalbine yakın olmayı, istediği zaman kalabalığa karışmayı, sayısız sürpriz ve öyküyle karşılaşmayı seven biriyim. Daha çok ev insanı olmakla birlikte kentin ulaşabileceğim bir yerde durduğunu bilmekten hoşlanıyorum. Doğa tek başına hiçbir zaman yetmedi bana. Durağanlıktan, kırlardan, uzun mevsim geçişlerinden duyduğum heyecan hep kısa sürdü. Hareketin, karmaşanın, kentin sakladığı sayısız öykünün içinde yaşamı daha derin bir biçimde algıladım. Çengelköy, bana hem doğanın dinginliğini hem de bütün canlılığıyla metropolün içinde olduğum hissini veriyor.

Semtın sırtlarında bir yere oturuyorum. Rüzgarın sesini, saatin tik taklarını, bir sineğin uçuşunu duyabiliyorum gün ortasında bile, öyle sessiz. Evden çıkıp yürüyerek aşağıya, sahile indiğimde canlı bir İstanbul köyündeyim. Tepedeki kalabalık yerleşim bölgesinin ötelere doğru yürüdüğümde ise kuş sesleri ile dolu bir ormana varıyorum.

Aslı Erdoğan – Galata

Peki neredeler? Bu kadar eski bir şehrin, neredeyse Tanrı'nın isimleri kadar çok isimle çağırılmış bir şehrin, hiç mi hayaleti yok?

Karmakarışık sokaklar, eğri büğrü kıvrım kıvrım. Daracık, dik yokuşlar... Bir zamanlar, Galata'yı sarp bir yamacı derin köklerle tutunmuş bir semti, Styx Irmağı gibi dokuz kez saran, artık görünmezleşmiş surlar... Kalıntılar. Dehizler. Gizli geçitler. Taşlar. İnatçı, dirençli, delik deşik... Buradan ta ufka kadar, çatlaklarından denizin görüldüğü, uçtulu taşlar... Taşların arasındaki çamur, üzerlerine vuran hiçbir imgeyi geri yolla-

mayan durgun su birikintileri. Bütün bu tozun ve karanlığın, terk edilmişliğin ve gölgelerin arasında dolağan canlı, capcanlı bir şey.

Belki burada, saatlerin he geçip durduğu yerde... Soğumuş bir yıldız gibi yapayalnız parıldayan kulenin, döne döne gece göğünün mavimsi karanlığına tırmandığı yerde... Gökyüzünün sessizliğiyle taşlarıninkinin birlikteliğinde, geleceğin zalim belirsizliğiyle, bomboş dehizlerinin belleğinin ki belki sessizlik sandığımız zamanın nabız atışlarıdır. Burası biz zamanlar yaşadığım sokak. Konakladığım, soluklandığım bir durak. Sınır çizgileri hemen hemen silinmiş barınağım, hapisanem. Yüzyilin anafonda yapraklarını dökmüş, çırılçıplak, cüretkar bir incir ağacı. Hep uzak, hep ötede, hep ötekiydi. Galata, başıboş bırakılmış karşı kıyı... Kendi sularıyla çevrilmiş bir kolonyedi, kendi tanrılarına tapan, kendi yaralarını yalayan...

Bir sürgün yeri ve göçmen sığınağıydı, bin ayrı dille konuşan bir gettoydı. Gemilerin esir ve baharat getirdiği, askerlerle tacirlerin Akdeniz'e doğru yola koyulduğu bir limandı. Veba salgınlarında, ardı arkası kesilmeyen kuşatmalarda, Konstantinapolis'in mezarlığıydı, rüzgar kuzeyden estiğinde, bu kadim kenti çürüme kokusuyla dolduran... Çiftini yitirmiş, yekpare taştan bir göz, hep güneye bakan... Sırları dökülmüş aynası yenik kentin vaktinden önce dikilmiş bir mezar taşı...

Murat Somer – Sultanahmet

A rtık zihnimde hep binbir gece masalları ile özdeşleşen İstanbul'u keşfetmeye başlayabilirdik. "Tamam" dedi Hasan. "Önce Sultanahmet!".

İstanbul büyük bir şehir. Yolları da çok uzun. Boğaz'daki otelimizden ünlü mavi çinili camiye gitmemize bir saat aldı. Benim için sorun değildi. İlk defa geldiğim bir kentte etrafı merakla seyrediyordum. Hasan söyleniyordu. Taksi şoförümüz ile derin bir sohbe girmişti. Anladığım kadarı ile ülkenin ekonomik durumu, trafik, politika ve futbol üzerine konuşuyorlardı.

...geldiğimiz meydan çok büyüktü. Bir yanında gülkurusu boyalı Ayasofya, ortasında fiskiyeli havuzu olan parkın diğer ucundaysa görkemli mavi cami Sultanahmet vardı. Hemen resim çekmek istiyordum.

Önce Sultanahmet Camii'nin önünde, sonra da tam karşısına gelen Ayasofya önünde birkaç poz verdim... Sultanahmet, dev bir bahçenin ortasında, etrafı avlularla çevrili, büyüleyici ve görkemli bir camiydi. Cami içinde bütün her yer hıyla kaplıydı. Alışık olmadığım, mistik bir koku vardı. Yerlere oturduk ve karşımızdaki vitrayları seyrettik. Yere uzanıp tepemizdeki kubbeye bakmak istediğimde ise şoförümüz el işaretleriyle camide yere yatamayacağımızı söyledi. Kafamı arkaya atınca da başım dönüyor.

Dua eden, namaz kılan çok az kişi vardı. İnsanlar daha çok gezmek için gelmişti. Ulvi bir sessizlik hakimdi... Sultanahmet Camii'nden çıkıp Ayasofya'ya geçmeden evvel bir serinleme molasına ihtiyacımız vardı.

Kocaman çınar ağaçlarının gölgesindeki "Derviş" adlı açık hava kahvesini gözüme kestirmiştim bile. Kapının önündeki mönüü inceleyen Hasan fiyatların turist tarifesi olduğunu söyledi. "Ne fark eder?" dedim. "Alt tarafı soğuk bir meşrubat." Sultan tahtı gibi döşenmiş bir köşe vardı. Hemen oraya yerleştim ve tabii bize servis yapan garsonla fotoğraf çektirdim.

Celil Oker – Kapalıçarşı

D ikkat tehlike! Kapalıçarşı hayatınıza kolaylıklar getirebilir. Ya da siz onun hayatına. Farkına bile varmazsınız. Benimkine iki kere girdi. Hala taşırım izlerini.

Gençtik. Yeni evli sayılırdık. Hikayeme biraz O'Henry tadı katmak için karımın ilk oğlumuz hamile olduğunu söylemeliyim. Paramız yoktu elbette. Bebek lafı ortada yokken paramızın olmaması önemli değildi. Ama şimdi işler değişmişti. İkimiz birden işe başlamıştık. Aynı yerde. Şimdi sizin Kapalıçarşı'ya giderken içinden geçtiğiniz, günümüzde Kapalıçarşı dışına taşmış bir Kapalıçarşı gibi duran Çağaloğlu'nda. O zamanlar gazeteler, ya-

yınevleri, matbaalar o halıcıların, mücevhercilerin yerindeydi. Sonraları gittiler.

Karım hamileydi ve ben de karnı burnunda karımın öğle tatilinde yemek isteyeceği herhangi bir şeyi alacak para yoktu. Kapalıçarşı işte ilk olarak o gün hayatıma girdi. Nuruosmaniye Caddesi'nde hızlı hızlı yürüdüm. O zamanlar araç trafiğine kapalı değildi cadde. Hürriyet gazetesine uzaktan bakıp, Milliyet gazetesine tanıdık bir gazeteci girip çıkıyor mu diye göz attıktan sonra, Nuruosmaniye caminin serin avlusuna girdim.

Siz de bu aralar Kapalıçarşı'ya gidecekseniz büyük bir olasılıkla benim o gün geçtiğim yoldan geçeceksiniz. Caminin yanından. Ağaçların gölgesinden. Yanınızdan hızlı hızlı yürüyen İstanbullular olacak. Size bir şey satmak isteyen İstanbullular da. Ben o gün durup o serin yolun o serin yolun tadını çıkaramadım. Siz çıkarın. Bir şeyler satın alıp almamak sizin bileceğiniz iş.

Sonra Kalpakçılar Sokağı'na girdim. Caminin avlusundan daha serin bir ortam karşıladı beni. Bunun nedeni üzerine de düşünmedim. Günümüz alışveriş merkezi tasarımcılarının Kapalıçarşı'dan alacakları dersler var mı yok mu hiç aklıma gelmedi. Turistler bugünkü kadar kalabalık değildi belki. İstanbullular daha çok gelirlerdi o zamanlar. Dünyanın en büyük Shopping Mall'larına birine girdiklerinin farkına varmadan gelirlerdi.

Kürşat Başar – Bebek

Yıllar önce, galiba otuzbeş yaşıma girdiğim yılbaşın-da kendime bir liste yapmıştım. Beni en çok mutlu eden yerlerin listesiydi bu. Ne tuhaf, en başa, çocukluğumun geçtiği yerleri, büyük aşk hayallerime sırdaşlık eden yerleri değil de Bebek'i yazmıştım. Belki çocukken geçmişliğim vardır ama Bebek'le tanışmam lise yıllarıma rastlıyor. Evimiz Etiler'deydi. Etiler şimdiki gibi kalabalık değildi elbette. Bütün o eski evler banka şubelerine, ünlü restoranlara, otomobil galerilerine dönüşmemişti. Tanıdık, yaşlı yüzler görürdük perdelerin arkasından çay saatlerinde dışarıyı seyreden, kim bilir belki birini bekleyen...

Özellikle de okulu kırdığımız günlerde (hep yağmurlu günler) Etiler yokuşundan aşağıya kadar yürüdüğümüzü, tepede bir yerlerde oturup gizlice sigara içtiğimizi, sahilde dolaştığımızı, biraz üşüsek de kahvede oturduğumuzu hatırlıyorum... Bebek kahvesi balıkçıların geldiği, tavla, iskambil oynanan, içeride bir soba yanan sıradan bir kahveydi. Hatta sanırım oraya giden ilk lise öğrencileri bizdik. Bu yüzden de bize biraz tuhaf bakardı kahvenin gediklileri.

Bebek'te çay içiyorum ama aslında her yerdeyim. Çok uzaklarda unutulmaz anılarda, çok farklı kentlerde, belki hiç gitmediğim evlerde... Sonra hatırlamaya başlarım, lise aşklarımı, beş altı kişiden oluşan küçük topluluğumuzu, dostlukları, ayrılıkları, kopuşları, an'ları, uzayan konuşmaları, soğuk öğleden sonralarını, ilkyazın ürpertisini, rengarenk meyveleri, manolyaları, dondurma kokusunu, Hisar'a kadar uzanan yürüyüşleri, yüzümüze çarpan yağmuru, küçük bir sandalla denize açıldığımız sıcak yaz günlerini...

...Eşsiz bir yer burası. Kendimi evimde hissettiğim yer. Tıpkı teknelerin sığındığı o küçük koy gibi güvenli limanım. Bilirim ki o uzak fırtınalardan sonra istediğim zaman dönebilirim ve burada durgun sulara, tanıdık teknelerin, siyah, beyaz su kuşlarının bana gülümser gibi bakan yalıların arasında oturup hiç söylememe bile gerek kalmadan sıcak, cam bardakta çayım gelecektir.

Perihan Mağden – Aşka düşmek

İstanbul'da aşka düşmek, bir sokak köpeği ile aşka düşmeye benzer. Bir bakış, bir bakış yeter: Gözbebeğine. İstanbul derinliğe dairedir. Düşmeye. Kuyuludur İstanbul. Düşşşmen gerekir kuyularından iyice.

Hazır ve mütereddit olmalısın düşme meselesine İstanbul'un: Hayatta her şeye olman gerektiği üzere.

Hazırlıklı ya da bihaber. Yani ne fark eder? Düşmek düşmektir sonunda ve başına geleni/gelmeyeni kuyunun dibine vurduğunda anlarsın. Varlığından ziyade, vurduğunda. Kuyu diplerine varılmaz, vurulur zira.

Bu kuyu, bu kuyuluk hali, engebeler kuyuları da içerir genç adam, genç kadın! Bunlar tabii iyiye dalalet değildir. Sakın! İyi etmez adamı/kadını İstanbul; ama deli eder. Köpek delisi de olabilirsin. Bu İstanbul'da çok mümkünatlı yani, sokaklar sokak köpeği kaynıyor, sokak kedisi kaynıyor.

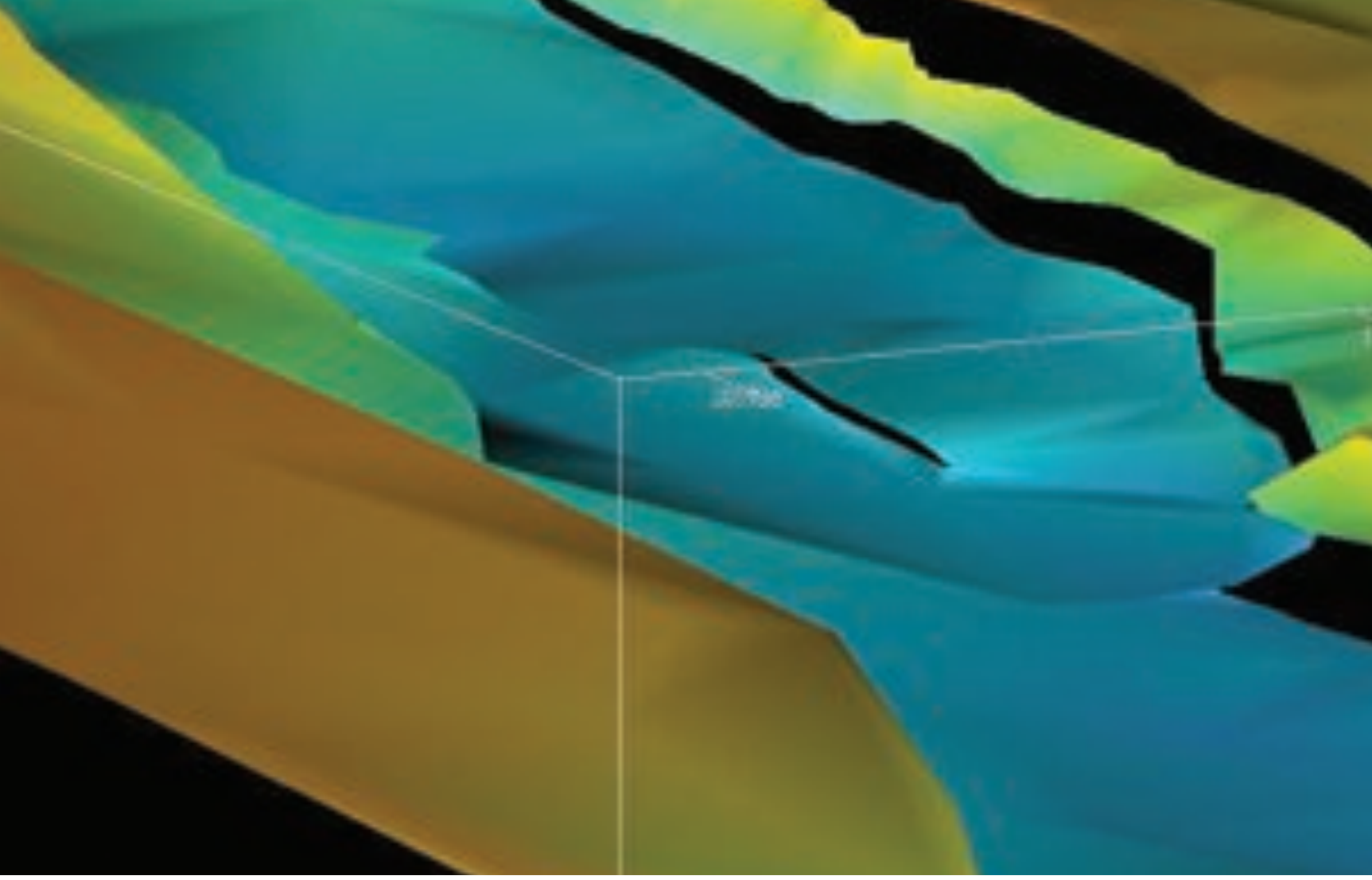
Hani bir gün kendisini köpek delisi buluveren bir insanın yaşadığı gibi. Fark bile etmeden. Langadank!

Köpek delisi olmuş bulurlar kendilerini: Böyle sevgiden ve şefkatten yaşarmış gözlerle, köpeklerle bakarken, yalnızca köpekleri severken, düşünürken bulurlar. E bi köpeğin gözbebeği değdi gözlerinin yüreğine. Tutuldular. Tuttu mu bırakmaz köpekler, kediler adamı. İstanbul da öyle. Kızları da...

İstanbul'un sokak kızları da tekinsizdir diyelim. Ölçülü, biçilli görünse de, içeriği kadar tekinsiz bir kelimeyle.

BÜTÜN kızları sokak kızıdır zira. Büyük bir kent İstanbul. Çok sokaklı. Tüm kızları da sokaklardalar, sokakları arşınıyorlar, oraya ve buraya yetişiyorlar, yetiştiriyorlar. Ve bu şehri.

Bu şehir; bu yaşlı, bu yorgun, bu oyunbaz ve hilekar şehir, esasında hazır değil yani kızlarına. Ama arda arkası kesilmiyor İstanbul'da sokak kızlarının.

Fay'a Seyahat

Yüreklrimizde o korku, kafamızda o aynı düşünce... Marmara Denizi'ndeki fay bir gün kükreyerek uykusundan uyanacak mı? Kimi zaman unutuyoruz, hatırlatıldığında ise korkuyoruz. 1999 depreminde yaşananlar hepimizi şok bir gerçekle karşı karşıya bıraktı: Marmara'daki fay hattı tetiklenmiş, büyük İstanbul depremi olasılığı ortaya çıkmıştı.

1999 yılından beri Marmara Denizi'nde fayı tanımaya ve deprem olasılıklarını belirlemeye yönelik ulusal ve uluslararası çok sayıda proje yürütülüyor. İstanbul Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Naci Görür bu projelerin pek çoğunda yer aldı. Görür en son Nautille adlı insanlı denizaltı ile Marmara Denizi'nin 1250 metre derininde faya bir, buçuk metre kadar yaklaştı. Görür, yedi saat süren çıplak gözle incelemeyi "bizim için tıpkı aya seyahat gibiydi" şeklinde anlatıyor ve edindiği deneyimi Fay'a Seyahat adlı kitabında bizlerle paylaşıyor.

Marmara Denizi'nde bulunan faya gerçekleştirdiğiniz dalışın öyküsü nedir?

1999'daki depremlerden sonra Marmara'da deprem araştırmaları başladı ve gemilerle çok sayıda araştırma gerçekleştirdik. Bu araştırmalarda günümüzün en ileri teknolojilerini kullandık, ancak bunların hepsi uzaktan algılama yöntemiyle yapıldı. Kuzey Anadolu Fayı'nın Marmara'nın altında yatan bölümü 1250 metre derinde. Fayı hiç göremiyor, onu hep doğrudan olmayan yöntemleri kulla-

Prof. Dr. Naci Görür

narak inceliyorsunuz. Bu tıpkı uzaydaki bir yıldız kümesini hep dünyadan aletlerle incelemeye benziyor. Bir uzay gemisine atlayıp yıldız bizzat yerinde görmek çok başka bir duygu ve düşünce. Bizimki de aynen böyle. Haziran 2007'ye kadar fayı hep böyle inceledik. Derken bir imkan doğdu ve Fransızların L'Atalante gemisini Türkiye'ye getirtmeyi başardık. Daha önce bu gemiye bağlı insansız Victor 6000 adında bir denizaltı kullanmıştık. Bu kez Na-

utille adında insanlı denizaltıyı kullandık ve ilk kez çıplak gözle fayı inceleme şansına sahip olduk.

Marmara'nın altına kaç kişilik bir ekiple daldınız?

Nautille denizaltısı üç kişilik; iki mürettebat, bir bilim adamı. 5000 metre derine dalabiliyor. Nautille ile Marmara'nın tabanına 1250 metre dalma imkanımız oldu ve çıplak gözle fay kırığını yedi saat sürekli deniz dibinde kalarak inceledik. Faya bir, bir buçuk metre kadar yaklaşarak gözümüzle görüp, örnekler aldık. Bu bizim için tıpkı uzaya gitmek, aya gitmek gibi bir deneyimdi. Jules Verne'in bilimkurgu hikayelerine benzer bir macera olduğu için de yazdığım kitabın adını Aya Seyahat'ten etkilenerek Fay'a Seyahat koydum.

Fay'a Seyahat'ı yazmaktaki amacınız neydi?

Bilim adamları olarak televizyonlara, gazetelere açıklama yapıyor; depremi, tehlikeleri, alınması gereken önlemleri anlatıyoruz. Ancak Türkiye'nin diğer gündem maddelerinde olduğu gibi sırası gelince depreme önem veriliyor, anlatılanlar dinleniyor, sonra da unutulup gidiyor. Deprem uyarılarımız sonucunda ne vatandaşlar gerekeni yapıyor ne de yönetimler. Bu kitapta 1999 Gölcük depreminin bir gün öncesinden başlayarak deprem tehlikesinin ne demek olduğunu, Türkiye'de depremin nasıl bir gündemde olması gerektiğini, ne kadar kayıp verdiğimizizi, deprem konusunda araştırma yaparken ne tür sorunlarla karşılaştığımızı, Marmara Bölgesi'ni nasıl bir tehlikenin beklediğini,

A'dan Z'ye fay hattı

Fay hareketli kırık demektir. Fay dediğimiz bir çatlak, bir kırık. Çatlağın bir özelliği her iki tarafında bulunan kaya bloklarının hareket etmesidir. Kuzey Anadolu fay örneğinde güneydeki blok sola, kuzeydeki blok sağa doğru hareket ediyor. Bu bloklar hareket ederken hiçbir takılma olmasa deprem olmayacak. Zaman zaman bu faylar boyunca takılmaların olduğu yerde enerji birikiyor, enerji günün birinde öyle fazla oluyor ki o takılmanın olduğu yerdeki kaya kütlelerini kırıyor. O zaman da deprem oluyor.

Türkiye'de deprem neden oluyor?

Türkiye'de Anadolu'nun büyük bir kısmı doğudan batıya doğru yılda iki buçuk santim hareket ediyor. Bu hareketi iki fay boyunca yapıyor. Bu faylardan biri Ku-

zey Anadolu, diğeryse Doğu Anadolu fay hattı. Bu iki hat Karlıova-Bingöl'de birleşiyor. Doğu Anadolu fayı Bingöl'den İskenderun Körfezi'ne doğru geliyor, Kuzey Anadolu fayı da Karlıova-Bingöl'den başlayıp Erzurum, Niksar, Erbaa, Reşadiye yörelerinden geçip Tosya, Ladik, Havza, Abant, Bolu ve Adapazarı'na varıyor ve sonra denize giriyor, denizin altından Gelibolu yarımadasında çıkıp Saroz Körfezi'ne yöneliyor ve oradan da Yunanistan'a gidiyor. Kuzey Anadolu fayının Türkiye'deki uzunluğu 1600 km. Doğu Anadolu fayı da 700 km uzunlukta. Kuzey Anadolu fayı Türkiye'nin hareketine bağlı olarak bazı yerlerde zaman zaman takılıyor. Takıldığı yerlerde enerji birikiyor ve kayalar aniden kırıldığı zaman biriken enerji açığa çıkıp deprem meydana geliyor. Türkiye'de depremlerin ana nedeni bu.

ve yakın bir gelecekte kırılarak büyük bir deprem üretecektir. Bilimsel araştırmalar 1999'dan itibaren 30 yıl içinde büyük bir deprem olasılığını yüzde 62 olarak gösteriyor. 2029'a kadar büyük bir deprem yaşanacak. Yani tehlike mevcuttur, tehlike küçümsenmemelidir.

Olası bir depremde İstanbul'un gerçekleri neler?

En iyimser senaryolarda bile İstanbul'da toptan göçecek binaların sayısı 50 binden aşağı değil. Bu, her bina bir kişi yaşasa bile en az 50 bin insan kaybı demektir ki çok çok iyimser bir yaklaşımdır. Bu ülkede beş buçuk büyüklüğündeki depremlerin de önemli ölçüde can aldığını düşünürsek İstanbul'daki bu yapılaşmayla can kaybının çok olacağını söylemek için çok ciddi araştırmalara gerek yoktur.

Deprem için ne gibi önlemler alınmalı?

Deprem olduğu zaman binalar çökmemelidir! Binalar hasar görebilir ama insanlar içinden sağ çıkmalı. Bunun için de pratik yöntemler var. Örneğin İstanbul Teknik Üniversitesi'nde geliştirilen yöntemde binalardaki bölme duvarlar, birtakım malzemeler eklenerek, mühendislik uygulamaları yapılarak taşıyıcı duvar haline getiriliyor. Bina depremde hasar görüyor ama hiçbir zaman toptan göçüp insanları öldürmüyor. Bu sistem hızlı ve kolay uygulanabilir. Büyük bir maliyeti de yok. Ancak bunun yapılabilmesi için yerel yönetimlerin ve devletin bunları organize ediyor olması lazım. Devletin ilgilili birimlerinin yerleşim alanlarındaki bütün kusurları, zafiyetleri belirlemesi, olası bir depremde neyin ne kadar dayanacağını, dayanmadığı takdirde nelere mal olacağını şimdiden ortaya koyması, ardından bu kusurları giderici uygulama projeleri geliştirmesi gerekiyor. Bunlar zor şeyler değil, kolay uygulanabilecek, bilinen şeyler.

Prof. Dr. Naci Görür, Nautila denizaltısıyla yedi saat Marmara'daki fay hattını yakından inceledi ve ortaya Fay'a Seyahat kitabı çıktı. Görür, 1999'dan beri yaptığı araştırmalar sonucunda edindiği bilgileri bizlerle paylaştı ve bu günlerde unuttuğumuz bir gerçeği hatırlattı: Fay bir gün uyanacak. Önlemimizi alalım.

bir deprem olursa nelerle karşılaşacağımızı anlattım. Roman şeklinde yazılmış, yazılı, kolay okunan bir kaynak olsun istedim.

Bugüne kadar Marmara'da nasıl bir çalışma yaptınız?

1999 depremleri olduğu zaman Marmara Bölgesi büyük bir tehdit altına girdi. Gölcük ve Düzce depremleri Marmara'nın tabanındaki fay sistemini tetikledi. Normalde Marmara'nın altındaki kabuğa 220 yılda yüklenenecek stresi 55 saniyede yükledi. Yani bu depremler olmasaydı İstanbul deprem riski altına girmeyecekti. Şimdi bu kabuk öyle aşırı yüklenmiş durumda ki çatırıyor. Bir yerden kırılacak ki bu enerjiyi boşaltacak. 1999 depremleri sonrasında Marmara, dolayısıyla İstanbul tehdit altına girdi dedik, alarm verdik. Ancak düşman için böylesi bir alarm verirken düşmanın sahip olduğu cephaneyi ve gücü de anlatmamız gerekiyordu. Ne yazık ki bunu söyleyemiyorduk çünkü Marmara'nın altını hiç bilmiyorduk. Hızla Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) gemileriyle araştırmaları başlattık. Tabii o gemilerin donanımları yetmedi, uluslararası gemilerle araştırmalar yaptık. 2007'ye kadar Marmara'nın altındaki bütün fay sistemlerini, özelliklerini, uzunluklarını, derinliklerini, geometrilerini, davranışlarını, tarihsel depremlerini vb. pek çok yönlerini inceledik ve açıklığa kavuşturduk. Bu sayede Marmara bugün dünyanın en iyi bilinen iç denizlerinden biri haline geldi ve o araştırmalar sonucunda çok şey öğrendik.

Nautila ile dalışınız sonucu tespitleriniz neler?

Gördüğümüz yerlerden örnekler aldık. Faya birtakım aletler yerleştirdik. Fayın bazı yerlerde açık bir çatlak şeklinde olduğunu; bazı yerlerde fay boyunca önemli boyutlarda gaz ve sıvı çıkışlarının olduğunu, bazı yerlerde ise bakteriyel tabakaların oluştuğunu gördük. Böyle aktif faylar boyunca çıkan gaz ve sıvıların fiziksel ve kimyasal özelliklerinin incelenmesiyle "ben geliyorum" diyen deprem arasında bir bağ kurulur. Bu bilimsel bir gerçek. Aktif faylar boyunca bu tür çıkışlara denizaltı gözlem istasyonları kurulur ve bunlar incelenir çünkü deprem bir anda olmaz. Biz fay hattı kırıldığı zaman sarsıntıyı hissediyoruz ancak kırılmaya kadar bazı belirtiler ortaya çıkar. Bu da arzun derinliklerinde gerçekleşir. Sarsıntı safhasına kadar fay düzleminin depremin olduğu odak noktasında kayalar çatırdamaya başlar, ufak ufak kırılır. Sonuçta o derinliklerdeki kayaların geçirgenliğinde değişiklikler olur. Bu değişiklikler olduğunda fay düzlemini kullanarak yüzeye çıkan gaz ve sıvıların hacimlerinde de paralel değişiklikler gerçekleşir. Denizaltında gözlem istasyonunuz varsa ve çıkan sıvıyı ve gazı sürekli inceliyorsanız, deprem olmadan önceki değişiklikleri hisseder, ölçersiniz. Elinizde ipuçları olur.

Marmara fay hattındaki son durum nedir?

1999'dan beri yaptığımız araştırmalar sonucunda ortaya çıkan bir sonuç var. O da Marmara'nın altında aktif ve her an büyük bir deprem üretmeye hazır bir sistem olduğudur. Bu sistem 1999 depremleri ile tetiklenmiştir

Prof. Dr. Naci Görür kimdir

1947 doğumlu Prof. Görür, 1971 yılında İTÜ Jeoloji Mühendisliği Bölümü'nden yüksek mühendis olarak mezun oldu. 1973 yılına kadar İTÜ'de asistan olarak çalıştı. 1973 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bursuyla doktora yapmak üzere İngiltere'ye gitti. 1978'de Türkiye'ye dönerek İTÜ'de çalışmaya başladı ve 1983'te doçent, 1989'da profesör oldu.

1997-2000 arasında Maden Fakültesi dekanlığında bulundu. Sedimentoloji ve deniz jeolojisi konularında uzman olan Görür, özellikle 1999 sonrasında Marmara Denizi'nin deprem potansiyelinin açıklığa kavuşturulması için yoğun bir faaliyet gösterdi, çok sayıda ulusal ve uluslararası proje yürüttü. 1983'te TÜBİTAK Teşvik Ödülü'nü aldı.

1997'de Türkiye Bilimler Akademisi'nin asli üyeliğine seçildi. TÜBİTAK'ta Yer, Deniz, Atmosfer Bilimleri ve Çevre Araştırma Grubu üyeliği, Deniz Araştırmaları Koordinatörlüğü ve Bilim Kurulu üyeliği yaptı. 2000'de aynı kurumun Marmara Araştırma Merkezi Başkanlığı'na getirildi. 2003 itibarıyla yarı zamanlı öğretim üyesi olarak İTÜ'ye döndü.

Kaynak: <http://tr.wikipedia.org>, www.turkmusikisi.com

Müziğin hüzünlü elçisi

Yahya Kemal Beyatlı "Kar Musikileri" şiirinde "Zihnim bu şehirden, bu devirden çok uzakta / Tamburi Cemil Bey çalıyor eski plakta" der. Tambur, Türk müziğinin en eski sazıdır. Boyu 105 santim olan bu sazda da kanundaki gibi tüm dünya müzikleri icra edilebilir. Türkiye'de tambur deyince ilk akla gelen isimse hiç kuşkusuz Tamburi Cemil Bey'dir.

Erken yaşta müziğe ilgi duydu

1873 yılında İstanbul'da doğan Cemil Bey çalışkan, terbiyeli, sessiz bir çocuktur. Müziğe, özellikle de tambura çok meraklıydı. Daha çocukluk yaşlarında çevresinde küçük tamburi olarak ünü yavaş yavaş yayılmaya başlamıştı.

Cemil Bey'in çocukluğu, babasının ölümünden sonra amcası Refik Bey'in himayesinde geçti. Bir yandan Rüştiye'ye devam ederken, diğer yandan da Fransızca öğreniyor ve genel kültürünü ilerletiyordu. Genç Cemil'in tamburi olarak ünü gün geçtikçe artarken, hatırlı kimseler tarafından müzik toplantılarına çağrılıyordu. Amcasının ani ölümünün ardından yanına taşındığı Bakırköy kaymakamı olan amcaoğlu Mahmud Bey kuzenini bu davetlerin çoğuna göndermiyor, pek azına da onunla birlikte gidiyordu.

Memuriyeti sevmedi

Cemil Bey, orta öğrenimini tamamladıktan sonra Siya-

sal Bilgiler Fakültesi'ne kaydoldu. Burada Mustafa Nezih Albayrak ve Tamburi Ali Efendi'nin oğlu Aziz Mahmud Bey'le sınıf arkadaşıydı.

Fakülteyi ikinci sınıfta bırakarak Hariciye Nezareti'nde memuriyet hayatına atıldı. Uzun yıllar çalışmasına karşın memuriyeti benimseyemedi, hariciyeciliği bir mes-

lek olarak kabul edemedi. 1908'de Meşrutiyet'in ilanından sonra kadro dışı kaldı ve görevinden ayrıldı.

Cemil Bey, 1901 yılında Şerife Saide Hanım'la evlendi. 1902'de oğlu Mesud Cemil doğdu. Memuriyet hayatından çekildikten sonra dostlarının yardımı, plak çalışmalarından elde ettiği gelirler ve kendisinden müzik dersi alan öğrencilerinin katkılarıyla geçinebildi. Çağaloğlu'ndan Sineklibakkal'a taşındı. Zamanla çevresindeki insanlardan uzaklaştı, ailesinden koptu. Evinin bahçesi içinde bulunan uzletgah dediği ayrı bir evde yaşar hale geldi.

1914 yılında 1. Dünya Savaşı sırasında askere çağrıldı. Askerlik muayenesi sırasında durumundan kuşkulanan doktor sayesinde kendisine verem teşhisi konuldu. Durumu İttihat ve Terakki Partisi ileri gelenlerinin kulağına kadar gitti. Bir sanatoryuma yatması teklif edilirse de Cemil Bey buna razı olmadı. İsviçre'de tedavi görmesi için yapılan tavsiyeyi de kabul etmedi. Hastalığı kısa sürede ilerledi ve 29 Temmuz 1916 yılında hayata gözlerini yumdu.

Kendi kendisini yetiştirdi

Tamburi Cemil Bey'in yetiştiği yıllarda müzik alanında yalnızca iki kurum eğitim veriyordu, Muzika-i Humayun ve Mevlevihaneler. O sıralarda Muzika-i Humayun'da Türk Müziği öğrenimi hemen hemen önemini yitirmiş

Yahya Kemal Beyatlı'dan Kar Musikileri

Kar Musikileri

Bin yıldan uzun bir gecenin bestesidir bu
Bin yıl sürecek zannedilen kar sesidir bu

Bir kuytu manastırda dualar gibi gamlı
Yüzlerce ağızdan koro halinde devamlı

Bir erganun ahengi yayılmakta derinden
Duydumsa da zevk almadım İslav kederinden

Zihnim bu şehirden, bu devirden çok uzakta
Tamburi Cemil Bey çalıyor eski plakta...

Birden bire mesudum işitmek hevesiyle
Gönlüm doldu İstanbul'un en özlü sesiyle

Sandım ki uzaklaştı yağın kar ve karanlık
Uykumda bütün bir gece körfezdeyim artık

Tambur deyince akla gelen ilk isim Tamburi Cemil Bey. Türk müziğinin piyanosu olarak nitelendirilen tamburu ilk kez mızrap yerine yay ile çaldı, bestelediği sayısız eserle Türk müziğinde bir çığır açtı.

durumdaydı. Diğer taraftan Cemil Bey Mevlevi değildi. Bu nedenle müzik konusunda kendi kendisini yetiştirmek durumunda kaldı.

Müzik adına eline geçen her türlü bilgiden, motiften yararlanarak dahiyane kompozisyonlar yarattı. Kendini dünya işlerinden uzak tuttu, yalnızca sanatı sevenlerden ve anlayanlardan oluşan bir çevrede yer aldı. Sultan saraylarında, konak ve yalılarda Kemani Memduh, Bülbülü Salih, Kemeçeci Vasil, Lavtacı Civan ve kardeşleri, Kanuni Şemsi, Udi Nevres, Santuri Edhem Efendi, Hanende Nedim Bey, Hafız İsmail, Hafız Şaşı Osman Efendi, Sarı Onnik, Hanende Arab Sıdka ve Nesib Hanım gibi müzisyenlerle birlikte çaldı.

Yalnız halk adamı

Sık sık Sulukule'ye gider, pehlivan güreşleri izler, Trakyalı zurnacıların zurnasını dinler, Bahariye ve Yenikapı Mevlevihanelerinde ayinlerde bulunur, müziğin her türünden ilham alır, bütün bunları içinde biriktirir ve sonradan yeni kalıplara dökerdi. Bir ara zurna çalmayı merak etti ve hayli başarılı oldu. Bazen bir dilencinin peşine takılır, onun okuduğu bir ilahinin notalarını kaydedirdi. Ramazan günleri camilere giderek Mevlid ve Hafız Sami Efendi'den Kur'an dinlerdi.

Cemil Bey sağduyulu, genel kültürü geniş bir insandı. Terbiyeli, sessiz, çekingendi ama yakınlarının yanında

şakacıydı. Türkçe'yi güzel konuşur, konuşacak ve çeviri yapacak kadar da Fransızca bilirdi. Batı kültürü hakkında da bilgisi vardı. Kalabalığı sevmezdi, çoğunlukla hüzünlü bir ruh haliyle yaşardı.

Halka açık konser veren ilk Türk

Güzel yazı yazar, anlatmak istediğini iyi ifade ederdi. Müzik ile uğraşırken dış dünya ile ilişkisini keser, varlığını bu sanatın sınırsızlığına bırakır, başka bir dünyada yaşardı.

Kullandığı her sazı zevkle çalardı. İstemediği zamanlar bir sazı asla eline almazdı. Bu nedenle zorunlu olarak gidip saz çaldığı yerlerden, özellikle padişah huzurundan büyük bir sıkıntı ile dönerdi. Müzikten anlamayanlardan, anlar görünenlerden, birtakım basit eserler isteyenlerden nefret ederdi. Keşke imkanı olsa da yalnızca istediği ortamlarda çalsaydı.

1912 yılında açılan Darülbeydi'ye müzik öğretmeni olan Cemil Bey, tek başına halka açık konser veren ilk Türk müzik sanatçısıdır. Tambur üstadının ömrünün son yıllarında çevresi daralmış, yakın arkadaşları, dost ve koruyucuları birer ikişer ölmüşlerdi. Müzik ve sanat anlayışında da esaslı değişiklikler olmuş, eski zevk ve anlayış kalmamıştı. Cemil Bey bütün bunları biliyor ve çok üzülüyordu. Bu nedenle ölümüne kadar derin bir yalnızlık içinde kederli bir dünyada yaşadı.

Tambur yalnızca Türkiye'de kullanılıyor

Tambur Türk müziğinde yaygın olarak kullanılan ve yalnız Türklere görülen telli bir çalgı. Kökeni ve hangi tarihte ortaya çıktığı bilinmiyor. Sümerce pantur'dan geldiği hakkında bilgiler mevcut. Ayrıca "kuzunun kuyruğu" anlamına gelen "dumba-i bara"dan geldiği de sanılıyor. Sözcük, sonraları İran'da ve Orta Asya'da, daha çok bağlamaya benzeyen armudi gövdeli, uzun saplı çalgıların adı olarak kullanılmış. Özellikle Avrupalı gezginlerin sapındaki perde bağları dolayısıyla Türk müziğinin ses sistemini gözle görülür biçimde yansıttığını yazdıkları tambur, günümüzde yalnızca Türkiye'de kullanılan belki de tek çalgı. Farabi eserlerinde Horasan tamburundan söz ederken Evliya Çelebi 17. yüzyılda İstanbul'da 500 tamburi bulunduğunu ifade ediyor.

Türk müziğinde uzun yıllar rağbet edilen bir saz olan tamburda virtüöziteyi getiren Tamburi Cemil Bey oldu. Geliştirdiği yeni icra şekli, tamburun klasik üslubuna alternatif oldu ve bir çığır açtı. Tamburi Cemil Bey, viyolonsel ve yaylı tamburu Türk müziğinde ilk kez kullandı. Tamburi Büyük Osman Bey, Tamburi İzak, Tamburi Cemil Bey, Kadı Fuat Efendi, Mesut Cemil Bey, Refik Fersan, İzzettin Ökte, Ercüment Batanay, Necdet Yaşar, Abdi Coşkun, tavrı olarak örnek alınan tamburilerden bazılarıdır.

Şirketi cepten yönetiyor

Süreyya Ciliv, 2006 yılında beri Turkcell'in CEO'su olarak görev yapıyor. Bir GSM operatöründen çok bir teknoloji şirketi olarak tanımladığı Turkcell'deki görevi Ciliv için hayatının dönüm noktalarından biri.

Ciliv, Michigan Üniversitesi'nden bilgisayar mühendisi olarak mezun olur. Ardından Boston'da bir arkadaşı ile birlikte kendisine çok heyecan verdiğini söylediği yazılım şirketi Novasoft'u kurar. Çok düşük ekonomik olanaklarla kurulan şirket, zamanla dünyanın kendi konusundaki ikinci şirketi konumuna gelir.

Novasoft sonrası ise Ciliv için Türkiye'de Microsoft macerasının başlangıcını ifade ediyor. Bu macerada da başarı kaçınılmaz olur ve ABD Microsoft'un kapıları ardına kadar açılır. Microsoft'taki parlak kariyer ise Turkcell için önerilen CEO'luk koltuğu ile son bulur.

Ciliv kurulduğu günden bu yana teknolojiye yatırım yapan ve şu anda Türkiye nüfusunun yüzde 98,12'sini kapsama altına almış olan Turkcell'i cepten yönettiğini söylüyor. Ciliv'in şu anda önemli önceliği "Türkiye'nin lider GSM operatörü" olarak tanımlanan Turkcell'i dünya çapında bir teknoloji ve iletişim şirketi konumuna taşımak.

Bu noktada Turkcell altyapısına ve çalışanlarına son derece güveniyor: "En önemli avantajlarımızdan biri inovasyon alanında eğitimli ve deneyimli bir kadroya sahip olmamız. Biz yalnızca iç kaynaklardan değil, iş ortaklarımızın da dahil olduğu, özellikle bu alanda çok hevesli ve deneyimli bir ekosistemden faydalanıyoruz. 250 civarındaki iş ortağımızla en yeni ürün ve servisler üzerinde birlikte çalışıyoruz. Bu ekosistem inovatif bir şirket olmamızda bize büyük destek sağlıyor. Turkcell

ilk kurulduğu günden bu yana en yeni teknolojilere büyük yatırımlar yaptı. Kuruluşumuzdan bu yana lisans bedelleri hariç 7,4 milyar Dolar yatırım gerçekleştirerek Turkcell'i inovasyon alanında farklılaştırdık."

Ciliv'den Türkiye'ye dönüş sürecini ve Turkcell'le yolculuğunu dinledik.

Michigan Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra size çok heyecan veren küçük bir şirkette yazılım mühendisi olarak çalışmaya başladınız. Neden küçük bir şirkette çalışmayı seçtiniz? Bir işi alıp zirveye çıkarmayı mı seviyorsunuz, yoksa küçük şirketler daha mı fazla hareket özgürlüğü sağlıyor?

Şirketin hacminden ziyade o şirkette hangi işlerin nasıl yapıldığı önemlidir. Hem küçük hem büyük şirketlerin kendine göre avantaj ve dezavantajları var. Doğru ilke ve kurallarla doğru işe odaklandığınızda şirketin büyüklüğünün pek de bir önemi yok, eninde sonunda başarı sağlanır. Bu başarı hemen de gelebilir, yıllar sonra da.

Bir dönem Microsoft'ta görev yaptınız, Bill Gates ile çalışmak size neler öğretti?

Bill Gates'ten alçakgönüllü olmayı, herkesin fikrinin çok değerli olduğunu, unvanların değil fikirlerin önemli olduğunu öğrendim. Çok vizyoner biriydi. Kendisiyle konuştuğumda çok net bir düşünme tarzı olduğunu gördüm.

CEO Süreyya Ciliv'i en çok Turkcell'in dünyanın önde gelen iletişim ve teknoloji şirketlerinden biri haline gelmesi fikri heyecanlandırıyor. Ciliv'e göre cep telefonları artık birer bilgisayar, oyun aracı, televizyon, hatta kimlik ve anahtar. Bu sayede de işi cepten yönetebilmek mümkün.

Gençliğinizde beyin göçü yaptınız, sonra da tersine göç. Şimdi yeniden Türkiye'desiniz. Amerika'da kariyerinizin zirvesindeyken Türkiye'ye dönmeye nasıl karar verdiniz?

Türkiye'ye dönüp Turkcell'e CEO olarak atanmak hayatımdaki en önemli dönüm noktalarından biri. Kasım 2006'da babam rahatsızlandı ve Türkiye'ye onu ziyarete geldim. Bu ziyaret öncesinde Turkcell'deki bu pozisyon için arayış sürdüren arkadaşlar benimle temasa geçmişlerdi. Türkiye'ye geldiğimde bu fırsattan yararlanıp onlarla da görüştüm. Ardından Turkcell'in tüm ana ortaklarıyla teker teker görüşmeler yaptım. Sonunda olumlu bir noktada anlaştık ve ben Türkiye'ye dönüş kararını verdim.

Daha önce yazılım ve bilgisayar sektöründe iş ve yöneticilik tecrübeleriniz oldu. Şimdi ise bir cep telefonu operatörünün başındasınız. Bu geçiş nasıl oldu?

2006 sonunda Türkiye'ye dönmeden önce ABD Microsoft'ta bir ara 1200 kişinin olduğu bir grubun başındaydım. Dünya devi olan, 108 ülkede faaliyet gösteren bir şirketin merkezinde altı yıl boyunca satış, pazarlama, strateji ve planlama konularında çalışmışım. Teknoloji dünyasında ürün geliştirme, satış-pazarlama ve iş ortaklarının idaresi gibi konularda tecrübem vardı. Bu tecrübeler beni bir CEO olmaya hazırlamıştı, Turkcell'e geldim. Bilişim ve teknolojinin Türkiye'nin geleceği için çok önemli olduğunu düşünüyorum ve Turkcell'in dün-

yanın önde gelen iletişim ve teknoloji şirketlerinden biri haline gelmesi fikri beni heyecanlandırıyor.

"Turkcell'i sadece GSM'de değil teknolojide de lider şirket yapacağız" demiştiniz. Bu doğrultuda neleri başarabildiniz?

Turkcell'i yalnızca bir GSM operatörü olarak kısıtlayamayız. 2007'de gösterdiğimiz performansla dünyanın en başarılı 100 teknoloji şirketinin listelediği Buinessweek Infotech 100'de 25. sırada yer alıyoruz. Cisco, HP, LG, Samsung, Intel ve SAP gibi teknoloji devlerini geride bırakan Turkcell, aynı değerlendirmede hissedarlara sağlanan kazanç sıralamasında ise, yıllık yüzde 34'lük artışla 24. sırada yer aldı. Avrupa, Ortadoğu ve Afrika bölgelerinden 19 iletişim ve teknoloji şirketinin girebildiği listede, son beş yılda olduğu gibi bu yıl da Türkiye'den yalnızca Turkcell yer aldı.

Ülkemizde üretilen bilgi ve teknolojilerin küresel değere dönüştürülmesi vizyonuyla 2007'de Turkcell Teknoloji'yi kurduk. Ülkemizdeki yüksek nitelikli insan kaynağını ARGE faaliyetlerinde değerlendirerek tersine beyin göçü yaratmayı ve ekosistemimizde yer alan firmalarla birlikte büyüyerek teknolojide öncü, önder ve örnek olmayı hedefliyoruz. Turkcell Teknoloji, kuruluşunun üzerinden kısa bir süre geçmiş olmasına karşın birçok ürünü hayata geçirdi. Bunlardan bazıları için TÜBİTAK bünyesindeki Teknoloji ve Yenilik Destek Programları

“2007’de gösterdiğimiz performansla dünyanın en başarılı 100 teknoloji şirketinin listelendiği Buinessweek Infotech 100’de 25. sırada yer alıyoruz. Turkcell, aynı değerlendirmede hissedarlara sağlanan kazanç sıralamasında ise, yıllık yüzde 34’lük artışla 24. sırada yer aldı.”

Başkanlığı’na (TEYDEB) başvurularda bulunduk. Ayrıca iş ortaklarımız ile birlikte Turkcell ARGE ile paralel olarak AB 7. Çerçeve Programı ve EUREKA kapsamında faaliyetlere katılmaya başladık

“Bir arkadaşımın firma kurdu, dünya ikincisi oldu, Microsoft’ta ne yaptysak birinci olmak içindi” diyorsunuz. Turkcell’de de hedef bu mu?

Turkcell’in başına geçtiğimde ilk işim Turkcell ekibine ağabeylik yapmak, motivasyonlarını artırmak, şirket değerini yükseltmek ve şirketin büyümesini sağlamaya çalışmak oldu. Önceliğim, “Türkiye’nin lider GSM operatörü” olarak tanımlanan bu şirketi, Avrupa, hatta dünya çapında bir iletişim ve teknoloji şirketi konumuna taşımaktı. Bunun dışında üç ana önceliğim oldu. Birincisi, pazarda kazanmaya devam etmek. İkincisi, müşterilerimizin memnuniyetini ve Turkcell’e bağlılıklarını maksimum hale getirmek. Üçüncüsü ise şirketi büyütmek. Sanıyorum bir buçuk yıl gibi kısa bir sürede bu yolda önemli mesafeler kat ettik. Rekabetin arttığı bir ortamda Turkcell’i daha da büyüttük.

En önemli hedefimiz, dünyanın sayılı iletişim ve teknoloji şirketlerinden biri olmak. Çalışmalarımızı ve yatırımlarımızı bu doğrultuda sürdürüyoruz. 2007’de aldığımız sonuçlar, bu hedeflerimize giderek daha büyük bir ivmeyle yaklaştığımızı gösteriyor. İletişim ve teknolojiyle ilgili değişik işkollarına girmek için fırsat kolluyor, Türki-

ye’yi yeni teknolojilerle tanıştırmaya kararlılığımızı sürdürüyoruz.

Türk mobil iletişim sektörü dünyayla boy ölçüşebiliyor mu? Turkcell’in hedefleri arasında Türkiye dışına açılmak, farklı ülkelerin GSM hizmetlerini yürütmek yer alıyor mu?

Ukrayna, Kuzey Kıbrıs ve Fintur üzerinden Kazakistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Moldova’da yatırımlarımız var. Bu yıl Türkiye’deki operasyonlarımızda kaydettiğimiz güçlü performans yurtdışı operasyonlarımızdan özellikle Ukrayna’da gerçekleşti. Ukrayna’daki iştirakimiz Astelit’in gelirleri üçüncü çeyrekte yüzde 267 arttı. 2008’de de avantajlı gördüğümüz bölgelerde yatırım fırsatları aramaya devam ediyoruz. Şunu söyleyebilirim: 10 yıl sonra Türkiye bilişim teknolojileri alanında son derece gelişmiş olacak. Bunda öncülük görevini de Turkcell üstleniyor ve üstlenmeye devam edecek.

Cep telefonlarının hem bilgisayarların hem kitabın hem de televizyonun yerini alacağından konuşuluyor. Gelecekte cep telefonu nasıl bir şey olacak? Operatörler ne tür hizmetler sunacak?

Dünyada telekom sektöründe büyük değişimler var. Son yıllarda cihaz, erişim, servis ve içerik gibi alanlarda inanılmaz hızlı bir teknolojik değişim ve yakınsama yaşanıyor. Bu durum müşteri ihtiyaçlarına yanıt veren çözümler sunmamızı da kolaylaştırıyor. Bilgisayar ve iletişim

sistemleri giderek daha da birbirine bağlı hale geliyor. Mobil cihazların multimedya özellikleri ve yeteneklerinin hızla artmasıyla, kullanıcı deneyimi de giderek zenginleşiyor. Yakınsama önümüze büyük fırsatlar seriyor. Bunu sık sık söylüyorum: Cep telefonu artık kesinlikle yalnızca cep telefonu değil.

Cep telefonları artık birer bilgisayar, internet makinesi, oyun aracı, televizyon, hatta kimlik ve anahtar. Bu gelişme sayesinde tek bir cep telefonu işinizi her an her yerden yürüteniz mümkün. Turkcell'in girdiği 3G ihalesi iptal edilmeseydi bugün Türkiye internete mobil mecra 20 ila 60 kat daha hızlı bağlanıyor olabilir, görüntülü görüşme yapıyor olabilirdi. 3. nesil teknolojilerini Türk tüketicinin hizmetine sunmak, eğitimden güvenliğe, sağlığa kadar insanımızı çok daha hızlı hayata bağlamak için sabırsızlıkla bekliyoruz.

Laptop'ınızın desktop olduğunu, Turkcell'i cep telefonundan yönettiğinizi söylüyorsunuz. Türkiye'deki mevcut iletişim altyapısı ile bunu yapabilmek mümkün mü? Turkcell, kurulduğu günden bu yana teknolojiye yatırım yapıyor. 2008 yılı için yatırım hedefimizi bir önceki yılın iki katına çıkararak 3G lisans bedeli hariç 800 milyon Dolar olarak belirledik. Türkiye nüfusunun yüzde 98,12'sini kapsama altına almış durumdayız. Hem ses-te hem de EDGE ile veri iletişiminde Türkiye'de en yaygın ve en kaliteli hizmeti sunuyoruz.

3G'ye tüm dünyada geçildi. Türkiye'nin çok geç kaldığı 3G teknolojisine geçiş sürecinde öngörüleriniz neler?

Telekomünikasyon altyapısı, ticaret ve sanayi hacmi, mobil penetrasyon oranları göz önüne alındığında Türkiye'nin her açıdan mobil genişbanda hazır olduğunu daha önce de defalarca vurguladık. Hatta Türkiye'nin AB üyesi ve AB'ye aday üye olan 25 ülke arasında mo-

bil genişbant olmayan tek ülke olduğunu söyleyip bir an önce 3G lisanslarının verilmesi gerektiği üzerinde bizzat sıklıkla durdum. Biz, mobil genişbandın sağlayacağı hızlı mobil internetin Türkiye'nin geleceğe açılan kapılarından biri olduğunu düşünüyoruz. Çünkü mobil genişbandın getireceği hızla birlikte müşterilerimiz daha gelişmiş hizmet ve ürünleri daha hızlı kullanma olanağı yakalayacak. Mobil genişbant ile başta e-devlet hizmetleri, sağlık ve eğitim olmak üzere, üretim ve hizmet sektörlerinin tümünü etkileyecek uygulamalar devreye girebilecek. 3. nesil teknolojisi Türk halkını yalnızca hak ettiği servis ve uygulamalara kavuşturmakla kalmayacak, aynı zamanda Türk ekonomisine de bilgi birikimi, teknoloji kullanımı, ihracat, istihdam ve nitelikli işgücü açısından büyük katkı sağlayacak. Mobil genişbandın gelmesi telekomünikasyon sektöründe belli bir hareket yaratmakla kalmayıp yerli yazılım ve altyapı sektörünü büyütecek, içerik üreten yerli şirketler ise yepyeni bir pazara kavuşacak.

Turkcell ihaleyi aldı ama iptal edildi. Turkcell'in bu alanda çalışmaları şu an ne durumda?

Turkcell olarak, Türkiye'yi hızlı mobil internetle tanıştırmak için üç yılı aşkın bir süredir yaptığımız çalışmalarla her türlü hazırlık ve planlarımızı tamamladık. Yalnızca altyapı çalışmalarını değil, yeni uygulamalar ve hizmetleri müşterilerimize sunmak için gerekli hazırlıkları da yaptık. İhalelerin yenilenmesini beklerken çalışmalarımızı aynı hızla sürdürüyoruz. İş ortaklarımızın mobil genişbant sürecine hazırlıklarını teşvik etmek ve mobil genişbant servislerine bugünden yatırım yapmak amacıyla bir yarışma açtık. Ayrıca sektörlerinin önde gelen kuruluşları ile mobil genişbant geldiğinde hayata geçirilecek uygulamalar üzerinde bugünden çalışıyoruz. Türkiye'yi mobil genişbant teknolojisinden mahrum bırakmak bu ülkenin insanlarına yapılmış çok büyük bir haksızlıktır.

“İnsana yatırım işe yatırım”

Turkcell'in başına geçtiğinizde insan kaynağı açısından nasıl bir şirket buldunuz?

Turkcell'deki arkadaşlarımla gurur duyuyorum. Bu arkadaşlar hakikaten çok dinamik ve kendilerini çok iyi yetiştirmişler. İş ve teknoloji dünyasındaki gelişmeleri yakından takip eden, dünya standartlarında bir çalışan kadrosu var. Hepsinden önemlisi, açık fikirli olmaları beni çok etkiledi. Ben de onlardan çok şey öğrendim.

İki yıl önce açtığınız “Turkcell Akademi” insana yatırım konusunda nasıl bir görev üstlendi?

2006'da Turkcell yarattığı ekosisteme yönelik olarak uyguladığı tüm gelişim programlarını tek bir çatı altında topladı. Turkcell Akademi ile birlikte Turkcell'in insana yatırım kavramına yepyeni bir boyut kazandırdık. İnsana yatırımın işe yatırım olduğu felsefesinden hareketle, bireysel ve organizasyonel gelişim hedeflerini, kurumsal hedefler ve stratejilere entegre etmeyi başardık. 2006'da Turkcell'de hayata geçen eğitimlerin yüzde 48'i, 2007'de yüzde 52'si iç eğitimlerden oluştu. Turkcell Grup'un sahip olduğu kurumsal bilginin etkin yönetimini sağlamak amacıyla kendi konularında uzman çalışanların eğitimcilik yetkinliklerinin geliştirilmesi ile oluşturulan iç eğitimlik süreci tamamen gönüllülük esasına dayalı. Kurumsal bilgi ve tecrübenin ışığında,

Akademi çatısı altında yapılandırılan iç eğitimlik sürecinde Turkcell Grup çalışanlarından oluşan yaklaşık 329 akademi eğitmeni hizmet veriyor. Akademi eğitmenleri 2007'de yaklaşık 2,8 milyon Dolar tasarrufla önemli bir maliyet avantajı sağlamanın yanı sıra bireysel bilginin kurumsal bilgiye dönüştürülmesiyle etkin bilgi yönetimi konusunda da önemli bir katkı sağladı. Turkcell Grup çalışanları, bayileri, tedarikçileri, iş ortakları ve müşterilerinden oluşan yaklaşık 20 bin kişilik ekosistemin tümünü kucaklayan Turkcell Akademi, üst yönetimden aldığı stratejik yön doğrultusunda kurumsal performansı artıran, seviyelendirilmiş, uzun dönemli stratejik gelişim programları sunuyor. Akademi vizyonunu destekleyen diğer bir önemli başlık da tamamen gönüllülük esaslı ile gerçekleşen sosyal sorumluluk projeleri. “Kardelenler Gelişim Programı”, “7 Bölge 7 Üniversite”, “Gençliğin Sesi” gibi projelerle Turkcell'in kurumsal bilgi ve tecrübesinin toplumsal faydaya dönüştürülmesi ve gençlerin gelişimi hedefleniyor. İletişim ve teknoloji sektörüne nitelikli insan gücü yetiştirmek hedefi ile hayata geçirilen bir diğer proje de “Turkcell Yüksek Lisans Burs Programı”. Teknoloji konusunda gelecek vaat eden gençlerin gelişimini desteklemek hedefi ile 2008'de başlayan program ile her yıl 50 yüksek lisans öğrencisine burs veriyoruz.

Anne Frank'ten kartpostal var

Mayıs ayının ilk günlerinde uluslararası haber ajanslarına bir haber düştü. Haber, Anne Frank'in 1937'de arkadaşına gönderdiği kartpostalın bulunduğunu bildiriyordu. Anne Frank için bir sergi hazırlayan Hollandalı bir okul müdürü, 1937'de Frank tarafından Aachen'den arkadaşı Samme Ledermann'a gönderilen yeni yıl kartını Amsterdam yakınlarındaki bir antikacıda tesadüfen bulmuştu. Frank o zaman sekiz yaşındaydı ve büyükannesini ziyarete giderken muhtemelen postaneye uğramış, kartı göndermişti.

Pek çoğumuz Nazi dönemini küçük bir kız çocuğunun duyarlı kaleminden yansıtan Anne Frank'in Hatıra Defteri'ni okumuşuzdur. Frank ailesi, Nazi zulmünden kaçan Hollandalı Yahudi bir ailedir. Aile, Nazi işgali sırasında Amsterdam'da küçük bir apartmanın çatı katında gizlenir. Sürekli yakalanacakları korkusu içindedirler. Zaman geçtikçe korkuları daha da artar. Doğum günleri, evlilik yıldönümleri, kavgalar, tartışmalar her şey bu çatı katında yaşanır, aile buraya hapsolmüştür.

Tek lüksleri savaş haberlerini dinledikleri radyoları, caz plakları ve ara sıra korkarak kafalarını uzattıkları penceredir. Anne ve baba savaşı ve hapislik duygusunu çocuklarına hissettirmemek için olağanüstü bir çaba sarf ederler. Doğum günü kutlamaları buna bir örnektir. Küçük Anne'e doğum gününde bir defter hediye edilir ve

o da bu defteri günlük yapmaya karar verir. Günlüğün ilk sayfasına 12 Haziran 1942 tarihini atıp "Liebe kitty" (Sevgili kediciğim) diye yazmaya başlar. Aile ne yazık ki Nazilerden kaçamaz. Savaşın bitmesine az bir süre kala bir ihbar sonucu SS subayları tarafından yakalanır ve toplama kamplarına gönderilirler. Toplama kamplarında önce anne Edith Frank hayata veda eder. Daha sonra Anne Frank ve ablası Margot yetersiz beslenme ve bakımsızlık yüzünden tifüze yakalanırlar.

Derken savaş biter ve Auschwitz cehenneminden yalnızca baba Otto Frank kurtulur. Baba Frank kaybettiği ailesinin ardından onların anılarını yaşatacak bir şeyler yapmak ister. Yazmayı seven kızının günlüklerini yayınlamayı düşünür. Günlüğün bir kopyasını profesör bir arkadaşına gönderir ve sonunda günlük yayınlanır. İlk olarak 150 bin adet basılır. Bu baskıyı diğerleri takip eder. Türkçe dahil 60 dile çevrilir ve en çok okunan kitaplar listesine girer. Günlük, savaşın trajik yüzü hakkında önemli bir kanıt olarak görülür.

Dünya, Anne Frank'in Hatıra Defteri ile Frank ailesinin yaşadığı dramı öğrendi, savaşın trajik yüzünü bir kız çocuğunun duygusallığında bir kez daha yaşadı. Bu konuda çok sayıda kitap yazıldı, sinema filmleri çekildi, sergiler düzenlendi ve bir Anne Frank müzesi kuruldu. Anne Frank'in yaşadıkları insanlık tarihi adına iyi bir ders olarak hep ilgi gördü.

Anne Frank Sergisi

Anne Frank - Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi

1995 tarihinde yenilenen ve "Anne Frank-Günümüz İçin Bir Tarih" adını alan serginin 37 kopyası, 27 ayrı dilde ve 30 farklı ülkede sergilendi. Yenilenmiş haliyle 500 ayrı şehirde 4 milyondan fazla kişinin izlediği sergi, Anne Frank'in doğumundan 2. Dünya Savaşı'nın bitimine uzanan bir süreçte insanlık tarihine bir gönderme yapıyor. Anne Frank'in zamanında gerçekleşen olaylar ve günümüz arasında paralellik kurularak bir tarih belgesi sunuluyor. Üç boyutlu sergide yer alan 30 panodaki metinler 27 ayrı dilde basıldı. Panoların üst kısmında, fotoğraflarla Anne Frank'in hayatı anlatılırken alt kısımlarda Adolf Hitler'in önderliğindeki Nazizm'in yavaş yavaş yükselişi ve Almanya'daki olaylara yer veriliyor.

Sergide Anne Frank'in ailesiyle birlikte toplam sekiz kişinin saklandığı ofiste çalışan ve Anne Frank'in günlüğünü bulup saklayarak babası Otto Frank'e veren Miep Gies'in anılarının yer aldığı bir video bant devamlı gösteriliyor. Sergi, Hollanda Başkonsolosluğu'nun sponsorluğunda Ekim 2002'de İstanbul'da da gerçekleştirilmiştir.

Anne Frank filmleri

The Diary of Anne Frank – 1959

Yönetmen: George Stevens

Oyuncular: Millie Perkins (Anne Frank), Joseph Schildkraut (Otto Frank), Diane Baker (Margot Frank), Gusti Huber (Edith Frank)

The Diary of Anne Frank – 1980 (TV filmi)

Yönetmen: Boris Sagal

Oyuncular: Melissa Gilbert (Anne Frank), Maximilian Schell (Otto Frank), Joan Plowright (Edith Frank), Melora Marshall (Margot Frank)

The Attic: The Hiding of Anne Frank - 1988

Yönetmen: John Erman

Oyuncular: Lisa Jacobs (Anne Frank), Georgia Slowe (Margot Frank), Mary Steenburgen (Miep Gies), Paul Scofield (Otto Frank), Eleanor Bron (Edith Frank)

Anne Frank Remembered (Belgesel) - 1995

Yönetmen: Jon Blair

Anne Frank - 2001

Yönetmen: Robert Dornhelm

Oyuncular: Ben Kingsley (Otto Frank), Hannah Taylor-Gordon (Anne Frank)

Tatjana Blacher (Edith Frank), Jessica Manley (Margot Frank)

Anne Frank kitapları

Anne Frank'in Hatıra Defteri

Yazar: Anne Frank Yayınevi: Papirüs Yayınevi

Benim Adım Anne Frank

Yazar: Jacqueline Van Maarsen Yayınevi: Agora Kitaplığı

Anne Frank'in Öyküsü

Yazar: Carol Ann Lee Yayınevi: Bulut Yayınları

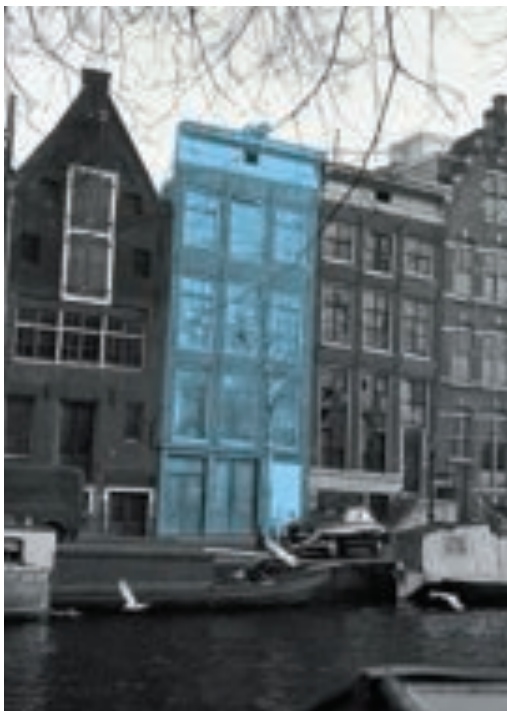
Anne Frank'ın Hatıra Defteri, Nazi zulmünden kaçan bir ailenin küçük kızının saklandıkları çatı katında yalnızlığını ve korkularını anlattığı, düşlerde yaratılmış bir dost. O dostun tanıklığında yaşanan hatıralar bugün bütün dünyanın dilinde...

Çatı katındaki aşk

Kaynak: Sunay Akın, Ayçöreği ve denizyıldızı, S.12
15 Nisan 1944'de faşistlerin çok korktuğu bir şey olur. Amsterdam'daki ahşap bir evin çatı katında bir aşk doğar, Peter ve Anne Frank arasında...

"Dün akşam saat sekizde Peter ile divanın üstünde oturuyorduk, çok geçmeden elini belime attı. 'Biraz bu tarafa gidelim' dedi, 'başım dolaba dayanıyor'. Benden yana geldi, ben de kolumu onun beline attım. İyice sokulduk, kolunu omzuma götürdü. Böyle oturduğumuz olmuştu ama hiç bu kadar yakınlaşmamıştık. Beni sıkı sıkı tutuyordu, sol omzum göğsüne dayanıyordu ama bununla da bitmedi ki iş..."

Ayçöreği ve denizyıldızı adlı kitabında Anne Frank'e de yer veriyor Sunay Akın ve Anne Frank Evi'ni anlatıyor: "Amsterdam'a yolum düştüğünde Anne Frank'in Evi'ni mutlaka ziyaret ederim. Büyüdüğünde ünlü bir yazar olmak isteyen bu küçük kız, gazete ve dergilerden kestiği fotoğraflarla kaplamış, Bay Dusel ile birlikte kaldığı odanın duvarlarını. Duvara yapıştırılan fotoğraflar arasında Leonardo da Vinci ve Rembrandt'ın resimleri, çay içen dört şempanzenin görüldüğü kartpostal, Tenten'in resmi ve Norma Shearer, Ginger Rogers, Rudy Vale, Ray Milland gibi o yılların sinema oyuncularının yanı sıra Deanne Durbin'in 'İlk

Aşk' filminden de bir sahne bulunur. Anne Frank, bu fotoğrafı Peter ile öpüştükten sonra gazeteden kesmiş olabilir mi?..."

Anne Frank Müzesi

Anne Frank ve ailesinin iki yılı aşkın bir süre yaşadıkları Amsterdam'daki ev günümüzde bir müze haline getirildi ve Anne Frank Evi olarak anılıyor. Müze, içinde hala 2. Dünya Savaşı'nın atmosferini barındırıyor. Anne Frank'in günlüğünden alıntılar, tarihi belgeler, fotoğraflar ve film karelerinin yanı sıra orada saklanan ve onlara yardım eden insanlara ait eşyalar evde yaşananlara ışık tutuyor. Anne'in orijinal günlüğü ve diğer not defterlerinin de sergilendiği müzede, zaman zaman düzenlenen multimedya gösterisiyle bu evde saklanan insanlar ve 2. Dünya Savaşı hakkında bilgi edinmek mümkün. Kafesi ve kitapçısı da bulunan müzede ayrıca Anne Frank'in küçük bir heykeli yer alıyor. Dünyanın her yerinden çok sayıda ziyaretçisi olan Anne Frank Evi'nin yılda bir milyonu aşkın kişi ziyaret ediyor.

“Mutfak bir futbol sahası”

Mehmet Gürs şanslı kişilerden. Çocukluğunda mutfağa ilgisi vardı, aşçı oldu. Uzun yıllar yurtdışında yaşadı, sonra Türkiye'ye döndü. Bir mekan açtı ve o mekan çok sevildi. Gürs bugün hem yönetici hem de aşçı olarak kendi mekanlarında çalışıyor. Hayalini yaşıyor.

Amerikalı ünlü bir aşçıyla röportaj yapılmış. Gün içerisinde neler yaptığını sormuşlar. Restoranlar arasında mekik dokurken bol bol cep telefonumu kullanıyorum demiş. Mutfakta hiç vakit geçirip geçirmediğini sormuşlar, o da “Hayır, mutfak genç neslin sporu” demiş.

Röportajımız sırasında 38 yaşındaki genç ve yakışıklı aşçı Mehmet Gürs anlattı bu hikayeyi. Yurtdışında restoranlar mutfaklarındaki aşçılarıyla tanınıyor, ünleniyor. Türkiye’de ise Gürs ile bu durum yaşanmaya başladı. Ama Gürs artık yalnızca aşçılığı ile değil İstanbul’da açtığı Mikla, Num Num gibi popüler mekanlarıyla ve yöneticiliğiyle de tanınıyor. Her ne kadar mutfak onun için bir aşk olsa da, mutfakta daha çok zaman geçirmeyi istese de işlerin yoğunluğu yöneticilik yapmasını da zorunlu kılıyor.

Mutfağı bir futbol sahasına benzeten Gürs, kendisini de hem teknik direktör hem de takım yöneticisi olarak tanımlıyor: “50’li yaşlarda mutfak artık fiziksel açıdan zor gelebilir. Yapılmaz mı? Tabii ki yapılır ama zorlanabilirsiniz. Ayrıca tek bir mutfakta çalışsanız bile iyi bir ekibe ihtiyacınız var. Mutfağı bir futbol sahası olarak düşünün. Oyunun planı yapılır, iyi antrenman gerektirir. Herkesin görevi bellidir. Sonunda da oyuna hazır hale gelinip sahaya çıkılır. Ben artık oyunda hem teknik direktörüm hem de takımın yöneticisi. Teknik direktör olarak maçın ortasında oyuna girsem maç rezil olur. Herkes görevini bilmeli ve o görevi başarıyla yürütmeli.”

Aşçı olmaya nasıl karar verdiniz?

Aslında doktor olmak istiyordum. En büyük hayalim doktor olmaktı. Üniversite sınavına İsveç Konsoloslugu’nda girdim ve tıbbı kazandım. Daha sonra kazandı-

ğım üniversiteyi araştırdım, okumam gereken kitapları inceledim ve vazgeçtim. Uzun yıllar okumak istemediğime karar verdim. Aşçılık konusunda yetenekli ve istekli olduğumu anlayıp, aşçılığı bir meslek haline getirdim. İyi ki de yapmışım.

“Yemek yapmak bir aşktır” derler. Bu, sizin için de geçerli mi?

Çok küçük yaşta yemek yapmaya başladım. Altı yaşındayken annemle mutfakta yemek yaptığımı hatırlıyorum. 13 yaşında mutfaklarda çalışmaya başladım. O zamanlar usta yemekler yapamıyordum ama patates, soğan doğrayıp arada bir pasta ya da kek pişiriyordum. Küçük işlerdi ama olağanüstü zevk alıyordum. Aşk o tarihlerde başladı diyebilirim. Yemek yapmak beni şimdi olduğu gibi o zamanlarda da çok heyecanlandırıyordu.

O zaman uzun süreli bir aşktan söz edebilir miyiz?

Her meslekte olduğu gibi bazı günler çok heyecanlanıyorum bazı günler ise iş rutin bir hal alıyor. Mesleğimi bir tek yemek yapmak ile sınırlandırmam yanlış olur. Yemek yapmak, yemeği tasarlamak, yemeği satmak bütün bunlar işimin birer parçası ve hepsi beni çok heyecanlandıran unsurlar. Hem üretiyorum hem de kendim için yapıyorum. Hobisi mesleği olan şanslı insanlardan biriyim. İçinde bulunduğum sektör, araştırdığım konular hayatımın çok büyük bir bölümünü kapsıyor.

Ancak her gün büyük bir tutkuyla yemek yapıyorum diyemem. İniş çıkışlarım oluyor. Örneğin bir yemek beni çok heyecanlandırıyor, o günün nasıl geçtiğini hiç anlamıyorum. O gün kendimi işime adeta kapıyorum. Sonraki 2-3 gün yemeği hiç düşünmeden işin yalnızca yönetsel kısmına bakmak durumunda kalıyorum. O günler de doğal olarak daha rutin geçiyor.

Yemek yapmak yaratıcılık gerektiriyor. Yaratıcılığınızı nasıl besliyorsunuz?

Her şeyden beslendiğimi söyleyebilirim. Bazen iyi bir sokak köftecisi, bazen bir esnaf lokantası, bazen de çok iyi bir lokanta bana fikir veriyor, beni besliyor. İlk çalışmalarım da bazı ustaları örnek alıyordum. Sonra bir gün kullandığım malzemelerin, yemeği tabağa yerleştirme şeklimin bile onlarla aynı olduğunu fark ettim. Bunun en başlarda bir sakıncası yok. Özellikle okulu bitirdiğim yıllarda, yaklaşık 20 yıl önce etrafımdaki şeflerden çok esinleniyordum. Şimdiye daha çok etrafımda olan bitenler beni etkiliyor. Bu kimi zaman domates gibi tek bir ürün de olabiliyor, lezzetli bir kuzu da. Yani her şey mümkün.

Yemekler için malzemeleri nereden alıyorsunuz?

Çanakkale civarında bir çiftlikle anlaştık. Her pazartesi evime birtakım ürünler gönderiyorlar. Yani her pazartesi evimde bir sürpriz yaşıyorum çünkü ne gönderdiklerini bilmiyorum. Bazen hiç bilmediğim, önceden görmediğim otlar geliyor. Bu çiftlikle çalışmaya yeni başladık. Ama çok memnun kaldığımı söyleyebilirim. Örneğin geçenlerde organik turşu gönderdiler, çok lezzetliydi. Çok önemli olan etler konusunda ise farklı kasaplarla çalışıyoruz, tek bir yerle çalışmayı genellikle tercih etmiyorum. Gerçekten çok iyi ve lezzetli et alıyorum. Müşterilerim de bundan çok memnun.

Türkiye’de en çok hangi yabancı mutfak tercih ediliyor?

Türkiye’de Akdeniz mutfağı her zaman tercih edilir. Yunanistan komşumuz olmasına, mutfağı da Türk mutfağına çok benzemesine karşın İtalyan mutfağı Türkiye’de daha çok tutuluyor. Ege mutfağı Türkiye’nin geneline çok uygun değil. Zaten ülkemizde aslında zeytinyağı tüketimi de düşük. Biz et sever bir toplumuz. Türkiye’de et tüketimi çok yüksek ama çok çeşitli sebze yemekleri de tüketiliyor. Sebzeleri bakliyatlarla birlikte

yaşıyoruz. Çok sayıda, çok çeşitli sebze yemeklerimiz var. Türklerin çok özgün bir damak tadı olduğunu söyleyebiliriz. Yaşadığımız en büyük dezavantaj ne biliyor musunuz? Geleneksel pişirme tekniklerini çok çabuk kaybediyoruz. Tencere yemekleri, tas kebabı, basit kebaplar, börekler... Börek dünyanın başka hiçbir yerinde bulunmayan çok özgün bir lezzet. Sonra pilav. Bunlar uzmanlık alanıma girmiyor, çok özel beceri gerektiren yemekler ve ne yazık ki çok çabuk ve geri gelmek üzere yok oluyorlar.

Geleneksel Türk mutfağının kaybolmaya yüz tuttuğunu mu düşünüyorsunuz?

Türkiye kayıt altına almak konusunda zayıf bir ülke. Bu nedenle yemek çeşitleri nesilden nesile aktarılmıyor. Türkiye’de yalnızca Osmanlı mutfağı varmış gibi düşünmek yanlış. Diğer mutfakları da, azınlıkların mutfaklarını da unutmamak gerekiyor. Türkiye’de yaşayan tüm kültürlerle ait yemek tariflerini, yemek pişirme tekniklerini, kullanılan baharatları kayıt edebilsaydık Türk mutfağı gerçekten dünyanın en büyük mutfağı olurdu. Şimdiki durum bundan çok uzak.

Aşçılar neden şişman olur

Yemekle iç içe yaşayanların genellikle kilolu olduğunu düşünürüz. Siz nasıl formda kalabiliyorsunuz?

Dünyanın en sağlıklı beslenen kişisi olduğumu söyleyemem. Gün içerisinde çok fazla kahve içiyorum ya da bir münü denemesinde baştan sona tüm münüyü yiyebiliyorum. Yemeğin kendisi sağlıksız olduğundan değil, ama oturup bir tabak değil de birkaç tabak yemek yerseniz sağlığınıza zarar verebilirsiniz. Sürekli spor yapıyorum. Doğal ürünler yemeye çaba harcıyorum. Nasıl yapıldığını bilmediğim yemeklerden uzak duruyorum. Sert içki içmiyorum, şarap ve biradan ise zarar gelmez. Kahveyi de azaltmaya başladım. Eskiden bunları yapmazdım çünkü ihtiyacım olmadığını düşünürdüm. Ama belli bir yaştan sonra sağlığınıza daha çok dikkat etmelisiniz. Aşçılar düzensiz yemek saatleri nedeniyle kilolu olur. Bir aşçı herkesin yemek yediği saatlerde çalışır. Gece olup da evine gittiğinde ise vakit çok geçtir ama o açtır. Yemek yiyip yattığı için de şişmanlar. Mutfağın temposuna dayanmak fiziksel güç gerektirir. Aşçılar meslekleri gereği spor yapmalıdır.

115 yıllık Karşıyakalı

Anadolu'nun evleri tarihi kadar renkli. Günümüze pek çok kentte tarihin izlerini, farklı kent karakterlerini taşıyan evleri görmek mümkün. Kimi kerpiç, kimi kagir, kimi cumbalı... Ama hepsi ev sahiplerinden izler taşıyor.

1893 Karşıyaka Evi de bu evlerden biri. İzmir'in son tarihi yapılarından. 1893'te, bir İtalyan ailenin yaşadığı büyük bir sahil evinin müstemilatı olarak inşa edilmiş. İşte bu İtalyan evi 2004'te yerini çok katlı apartmanlara bırakmaya hazırlanırken tarih dostu Ertuğrul Erol Ergir'in girişimiyle ayakta kalmayı başarmış. 1930'da Karşıyaka'da Girit mübadili bir ailenin çocuğu olarak doğan Ergir, 2004 yılında bir gün evine doğru yürürken, 1689 Sokak içinde yer alan üç katlı bu tarihi yalının satılığa çıkarıldığını görür ve hemen emlakçıyla görüşmeye karar verir. Tarihi binanın yıkılmasına ve yerine beş katlı apartman yapılmasına dair izni görünce şaşkına döner ve evin yıkılmasına göz yummak istemez. Karşıyaka'nın ve İzmir'in tarihiyle her zaman ilgilenen ve araştırmalar yapan Ergir, o güne kadar biriktirdiği dokümanları tasnif ederek bu binada sergileyebileceğini düşünür. Bu amaçla ertesi günün sabahı evi satın alır.

Dönemin ruhunu getirdi

Hemen restorasyon çalışmalarına başlayan Ergir, binanın aslını ve ait olduğu dönemin ruhunu korumaya özen gösterir. Doğduğu günden itibaren tarihi evlerde

yaşamış biri olarak binayı aslına uygun şekilde korumakta zorluk çekmeyen Ergir, harabe görünümündeki evin restorasyon sürecini şöyle anlatıyor: "Ev taş gibi ayakta idi. Kapısı, penceresi, tavanı, tabanı, ferforje demirleri, hepsi orijinaldi. 100 yıllık kapı kolları bile yerinde duruyordu, bana adeta bir piyango isabet etmişti. Bir genç adam hesabıyla işe koyuldum. Başında durmadan kimseye evin hiçbir yerine müdahale ettirmedim. Yanımda çalışanlara şu talimatı verdim; 'Ben olmadan bu evin hiçbir tarafına hiçbir şey yapmayın. Boş kalıyoruz diye düşünmeyin, oturup beni bekleyin.' Evi restore ederken çok şey öğrendim. Eski düşünce tarzı ve işçilikle bütünleştim. Eski evlere, eski eşyalara ve antikalara hayran oldum."

Tarihi eşyalar ve antikalarla süslü

Üç ayda restorasyon çalışmalarını tamamlayan Ergir, 2004'te tatile giderken binanın kapısının önüne bir posta kutusu koyup bir tabela asar. Karşıyakalılara bu evi ne amaçla kullanılmasını tavsiye ettiklerini sorar. Ekim ayında tatilden dönünce önerileri değerlendirir. Binayı bir müze eve çevirme kararını verir. Üç katlı binanın odalarını değişik tarihi eşyalar, antikalar, dönem fotoğraflarıyla dekore eden Ergir, "Fransa'da 9 bin müze ev var. İzmir'e de böyle bir bina kazandırdığım için çok mutluyum. Bu evle ilgili hiçbir hesabım yok. Benimle aynı kafa yapısında olan ailemin bu evi daima koruyacağına inanıyorum. İmkanları olan İzmirlilerin aynı

Ödüllü müze

1893 Karşıyaka Evi, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce Korunmaya Değer Kültür Varlığı olarak kabul edildi. 17 Eylül 2005'te İzmir'de görevli Profesörler Kurulu'nun önerisiyle İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından tarih, kültür ve geçmişi özenle koruduğu için ödüllendirildi. İzmir Büyükşehir Belediyesi, Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri Yarışması'yla tarihi yapılara sahip çıkanları ödüllendirirken, İzmirli taraflardan da bilinmelerini sağlamak amacıyla bu yapılara plaketler asmaya başladı. İlk plaket 30 Mart 2006'da İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu tarafından 1893 Karşıyaka Evi'ne asıldı.

Tarih dostu Ertuğrul Erol Ergir, İzmir Karşıyaka'da 1893'te inşa edilmiş ve yıkılmak üzere olan tarihi binayı satın alarak restore etti. "1893 Karşıyaka Evi" adını verdiği bina bugün hem müze hem kafe hem de sergi alanı olarak hizmet veriyor.

yolda hareket etmeleri bana en büyük mutluluğu verir" diyor.

Yüksek binalar arasında yıllarca ayakta kalma savaşı veren ev bugün, eşyalardan Türkiye tarihini anlatan fotoğraflara kadar her şeyiyle tarihin tanıklığını yapıyor. Ziyaretçiler ahşap parke döşeli evi gezerken 1930'lu yıllara seyahat ediyor. Yeşil, sarı, turuncu renklerle boyanmış duvarlarda Türkiye, Atatürk, İzmir ve Karşıyaka fotoğrafları sergileniyor. Ergir'in Fransa'dan getirdiği fotoğraflarda İzmir'deki yangını, İzmir'in harabeye dönüşünü, düşmanın İzmir'den kaçışını ve İzmir'in kurtuluşunu görmek mümkün.

Ergir, sanatseverleri de düşünmüş. Evde bir odanın duvarlarını boş bırakmış. Sanatla uğraşan gençlerin birçoğunun maddi imkansızlıklar nedeniyle eserlerini galerilerde sergileyemediğini düşünerek resim, fotoğraf ve el işi gibi sanatlarla uğraşanların ücretsiz olarak eserlerini sergileyebilmelerine olanak sağlamış.

Hem müze hem kafe

Ergir'in "1893 Karşıyaka Evi" adını verdiği binanın kapısında "Bu yapı Karşıyaka'nın bir evrensel kültür varlığıdır" tabelası asılı. Pazar hariç her gün 10.00-18.00 arasında ücretsiz olarak ziyarete açık müzenin, giriş katında bir kafe bulunuyor. Eski eşyaların ve antikalarn arasında oturan ziyaretçilere, sıcak ve soğuk içeceklerin yanı sıra çorba, salata, spagetti, tost ve tatlı çeşitleri sunuluyor.

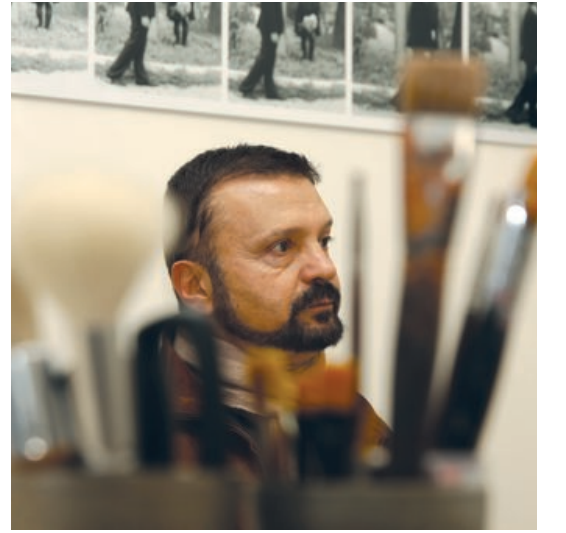

46 resim: Balkan Naci İslimyeli

röportaj: batur fatih ilhan fotoğraf: cem erylğit

“Bir iç şiddetim var”

Ressam Balkan Naci İslimyeli akımlara inanmıyor, sınırları yok sayıyor, sanatı kategorilere ayırmıyor. “Başından beri kendiyile, sanat tarihi verileriyle ve toplumun buyruklarıyla uzlaşmayan bir sanat yaptım. Onun için sanatım uysal değil başkaldıran bir sanat. Bence çağdaş sanatın anlamı da bu.”

Lışık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Profesörü ve ressam Balkan Naci İslimyeli çok üreten, eserleri koleksiyonlarda yer alan ve sanatın akademik tarafında da çalışan biri. Bugüne kadar 37 kişisel 53 karma sergide eserleri yer aldı. Son olarak Contemporary İstanbul Fuarı'nda “Hayat Bilgisi ve Cebir” sergisini düzenledi.

İslimyeli sanatını başkaldıran bir sanat olarak tanımlıyor. Ona göre çağdaş sanatın anlamı da bu. Başkaldırı, çatışma, değiştirmek, yenilemek... Sanat buradan yola çıkmalı, sınır, kategori, akım tanımamalı. Çalışmak, kendini aşmak, sınırları zorlamak... “Bir iç şiddetim var” diyor İslimyeli. Ama onunki kendine yönelik, kendisini hep daha iyisine zorluyor. İslimyeli ile resimden yola çıktık, sanatın her dalında eserler veren biri olarak çalışmalarını bize anlatmasını istedik.

Son yıllarda sanatta en çok hangi akımlar en plana çıktı?
Son 25 yıldır ne bizde ne de dünyada radikal çıkışlar yok. Manifestosu, bildirisi, belli bir sesi olan akımlar artık sanat tarihi sahnesinden çekildiler. Şimdi bireysel çıkışlar var. Kariyerimin başından beri hiçbir akıma özenerek resim yapmadım. Kendi duygularımı, bilincimi takip ettim. Dünyayı ve toplumumu izledim. Onların bana hem kültürel hem sosyolojik anlamda verdiği ilhamla sanat yaptım. Zaten akımlara inanmıyorum, onlar gelip geçici şeyler. Önemli olan sanatçının içindeki değişim-

lerin sanatında yüzde 100 karşılığının bulunması. Akımlar insanı belli reçetelere, vizyonlara zorluyor. Buna karşıyım, dünya da buna karşı artık. Sanatçı, teknolojiyi de işleyerek hissettiğini, duyduğunu dünya sahnesinde sanat ortamına sunuyor ve tartışmaya açıyor. Akımlardan daha çok bireysel çıkışların önde olduğu bir dönem yaşıyoruz.

Lale Müldür sizin için “Şiddetle saflığın birleştiği yer” demiş. Kendinizi böyle bir yerde görüyor musunuz?
Müldür doğru söylemiş. Resmimde çok radikal çıkışlar vardır. Hiçbir sergim bir öncekiyle bütünüyle örtüşmez. Hep ne yaptığı merak edilen biri oldum. Bu anlamda bir iç şiddetim var. Kendiyile yetinmeyen, kendini hep zorlayan, aşmaya çalışan dolayısıyla sanat çevresini de zorlayan, algıları, beğenileri sarsan bir yanım var. Ama bir tarafım da çok çocuksudur. Safça, kirlenmemiş bir dünya hayal eden bir yanım da var. İkisini birden ancak şairler okuyabilir. Müldür çok isabetli bir okuma yapmış.

Sanatınız nereden besleniyor?

Aslında sanat tarihine, sanatın buyurduğu şeylere, güncel değerlere bakarak sanat yapmadım. Hep duygularımı, reaksiyonlarımı takip ettim. Toplumla uzlaştığım ve toplumdaki ayrıldığı noktaları izledim. Sanatım çatışmalar üzerine kurulu. Başından beri kendiyile, sanat tarihi verileriyle ve toplumun buyruklarıyla uzlaşmayan bir sanat yaptım. Onun için sanatım uysal değil

Balkan Naci İslimyeli kimdir

1947'de Adapazarı'nda doğan İslimyeli, 1967'de Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Resim Bölümü'nden birincilikle mezun oldu ve kuruma asistan olarak kabul edildi. 1975'te Avusturya Hükümeti bursu ile Salzburg'da litografi çalışmaları yaptı. 1982'de İtalyan Hükümeti'nin bursu ile Floransa Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde çalışmalar yaptı. 1983'te sanatta yeterlilik diploması aldı. 1986'da resim bölümü doçenti oldu. 1989'da New York'ta çağdaş sanat üzerine çalışmalar yaptı.

1990'da N.Y.U. Hagop Kevorkian Yakınoğlu Merkezi'nin davetiyle bu üniversitede çalışmalar yaptı. 1991'de Fulbright bursunu kazanarak N.Y.U Güzel Sanatlar Fakültesi'nde çalışmalarını sürdürdü. 1995'de ABD Hartford Trinity Koleji'nin davetiyle bu üniversitede konuk sanatçı olarak çalıştı. 1996'da profesörlüğe yükseltildi. 1996-2003 yılları arasında çeşitli ülkelerden aldığı davetlerle kısa dönemli çalışmalar gerçekleştirdi. Suç, Söz, Suret, Déjà vu ve Matrah adlı beş sanat kitabı hazırladı. Dost, Oluşum, Yazı, Gösteri, Argos, Kitaplık gibi dergilerde şiir ve öyküleri yayımlandı. Sinemada sanat yönetmeni olarak çalıştı. Çeşitli televizyon dizilerinde danışman olarak çalıştı.

48 resim: Balkan Naci İslimyeli

başkaldıran bir sanat. Bence çağdaş sanatın anlamı da bu. Sanat insanlara haz vermek için hedonist bir amaçla yapılmaz. Sanat insanların konforlarının bir parçası olmak, mobilyalarının bir aksesuarı olmak için yapılmaz. Sanat çevreyi ve kendini değiştirmek ve yenilemek için yapılır. Yaklaşımım her zaman bu oldu.

Sizde yaratıcı süreç nasıl çalışıyor?

Hayatı hep not alan biriyim. Cep kameralarımla, yazarak, çizerek, fotoğraf çekerek bir sürü not alırım ve onları dinlenmeye bırakırım. Bir süre sonra onlardan kalıcı olanlar belli olur, bir kısmı dibe çöker. Onların üstüne yavaş yavaş giderim, notlardan proje belirlenir. Sonra daha ayrıntılı bir dökümü çıkar. Artık yavaş yavaş yapıt ve sergi belirlenmeye başlar. Ondan sonra iş malzemeye ve teknik çözümlere kalır ki işin en kolay safhası budur. Benim için işin en zor yanı düşünsel boyutu, mesajı ve bunları malzemeyle nasıl uzlaştıracığının formüllerini bulmaktır.

“Malzemeyi resme göre seçerim” diyorsunuz. Bu ne demek?

Sanat tarihine bakarsanız, belli sanat dalları belli malzemelerle tanımlanmıştır. Mesela heykeltıraş taş veya tahta yontar ya da kaynak yapar, ressam boya ile uğraşır, müzisyen dalı neyse yaylılar, vurmaları ya da nefeslilerle boğuşur. Bu malzeme tasniflerine karşıyım. Bir insan sanatçıysa her tür malzeme ile farklı şeyler yapabilir. Her tür malzemeyi, mesajının kontrolüne alabilir, kullanabilir. “Ben malzeme sanatçısı değilim” demek istedim o cümleyi kurarken.

Koleksiyonlarda eserleriniz yer alıyor, bu nasıl bir his?

Çok üreten biriyim. Bir süre sonra evler, atölyeler resimleri alamaz oluyor. Toplumun, bir anlamda belge niteliği de taşıyan yapıtlara sahip olması, onları koruma-

sı bana mutluluk veriyor. Çok istiyorum iyi koleksiyonlarda resimlerimin olmasını. Beni, resmimin satılmasından çok ne tür bir koleksiyona girdiği ilgilendiriyor.

Eserlerinizin nerelere, kimlere gittiğini takip edebiliyor musunuz?

Ediyorum. Hem dünyada hem Türkiye’de hayata ve sanata yaklaşımları bana yakın kişiler ve müzeler tarafından satın alınıyor eserlerim. Bu çok önemli. Bir de spekülasyon amaçlı alanlar var resimlerimi. Buna da saygım var. Bir müze nasıl “Benim koleksiyonum da bir Balkan Naci olmalı” diyorsa koleksiyoncu da diyor.

Türkiye’de kaç koleksiyoner var sizce?

Çeşitli röportajlarda bunlar sayılıp dökülüyor ama bütün koleksiyonerleri bildiğimizden emin değilim. Bir kısmı gayet edepli bir biçimde, sesini yükseltip “Bende şunlar var” demeden kendilerini gizliyorlar. Bence koca Türkiye’de koleksiyoner sayısı 100’ü geçmez.

Türkiye’de en çok kimlerin eserleri koleksiyonlarda yer buluyor?

Son yıllara kadar klasikler revaçta, modernlere daha sıra gelmedi. “İyi ressam ölü ressamdır” diye bir söz var. Biz nekrofil bir toplum olduğumuz için ölümler çok satıyor. Yaşayanlara mümkün olduğu kadar eziyet edip, onları çabucak öldürdükten sonra piyasalarını yükseltiyoruz. Bu acıklı bir şey.

37 kişisel 53 de karma sergide yer aldınız. Üretmenin bir sonu var mı?

Hayır yok. İnsan hissettiği, yaşadığı, bir yapıt oluşturabilecek fiziksel ve ruhsal gücü olduğu sürece bir şey üretmeli. Çünkü resmin en güzel yanı, yaptığınız işin talebe bağlı olmaması. Bir ressam bilinci, ruhu ve fiziği el veriyorsa ölene kadar mükemmel ürünler yaratabilir. Bu bizim avantajımız.

“Gizli işler” retrospektifinizle 2007 Sedat Simavi görsel sanatlar dalında yılın sergisi ödülünü aldınız. Sanatın ödüllendirilmesi nasıl bir teşvik kaynağı size göre?

Ödül, kariyerinin ilk zamanlarında sanatçıya büyük bir motivasyon, umut, itki ve ateşleme oluyor. Ama ödülde de çok ısrar etmemek lazım. 1970-1983 arasında yarışmalara katıldım. Bundan sonra katılmadım. Daha sonra bana verilen ödüller, sanat ortamına katkılarımın dolayısı ile kariyer ödülleri oldu. Sedat Simavi ödülü de böyledir. Beni jüri aday göstermiştir. Ödülü gençlere bırakmalı. Onlar için büyük bir motivasyon oluyor.

Sanat yaşamınızı 1963-2007 arasında 25 döneme ayırıyorsunuz. En verimli döneminiz hangisi?

Şimdi en verimli dönemimde hissediyorum kendimi. Geçen yıl İş Sanat Kibele Sanat Galerisi'nde açtığım sergi 6 bölümlük bir sergiydi. Her bölüm büyük bir galeri salonunu doldurabilecek sayıda ve nitelikte işlerden oluşuyordu. Bunları bir buçuk yıl içinde yaptım, bu önemli bir efor. Bence sanatçı yaşlandıkça, birtakım endişelerden, duygusal aşınlıklardan arındıkça işini daha çok başarıyla, daha serinkanlı yapıyor.

Resimden sinemaya, şiirden düzyazıya çok yönlü bir sanatçısınız. Sanat size bir bütün halinde mi geliyor, siz onu kategorilere ayırıp sınıflandırıyor musunuz?

Kendinizi ve sanatı belli disiplinlere, kategorilere ayırma-

“Resme ait bir duygunun kaynağı, bir edebiyat ürünü, bir müzik yapıtı olabiliyor. Belki klişe olacak ama sanatçı doğmak diye bir şey var. Büyük şeyler yapabilmek için temelde bir ruh halinizin olması lazım. Genetik olarak öyle doğmanız lazım.”

dan, hepsini severek, izleyerek yaşıyorsanız bütün o duygular içinize doluyor. Resme ait bir duygunun kaynağı, bir edebiyat ürünü, bir müzik yapıtı olabiliyor. Belki klişe olacak ama sanatçı doğmak diye bir şey var. Büyük şeyler yapabilmek için temelde bir ruh haliniz olmalı. Bu size müthiş bir mücadele gücü, insanların duygularını anlama ve önyargılı olmama gibi birtakım kalitele geliyor. Sanat bu duygular olmadan yapılmıyor.

Sinemada sanat yönetmeni olarak çalıştınız. En beğendiğiniz Türk yönetmen ve oyuncu kimdir?

Türk sinemasında 1960'lardan 1970'lere kadar olan dönemin ustalarına çok saygım vardır. Başta Lütfi Akad olmak üzere Metin Erksan, Halit Refiğ ve Yılmaz Güney çok yırtıcı, dönemini çok aşan işler yapmıştır. O sinemanın duyarlılığı, hakikati ve bereketi bugünkü sinemada yok. Tamamen endüstriyel bir alan oluşturma kurnazlığı içinde ilerliyor bugünkü sinema. Ama bunu içinde de çok ciddi işler yapanlar var. Mesela Zeki Demirkubuz gibi, Nuri Bilge Ceylan gibi. Özellikle Demirkubuz, Akad-Güney-Zeki Ökten çizgisinin en başarılı temsilcisi. Türk sinemasından çok umutlu değilim ama seyircinin sinemaya dönmesi olgusu iyi değerlendirilirse büyük bir ivme yakalanabilir.

Suç, Söz, Suret, Déjà vu ve Matah adlı beş kitabınız var. Yeni bir sanat kitabı var mı üzerinde çalıştığınız? 1970'den başlayarak yazdığım bütün şiirlerimi kendi

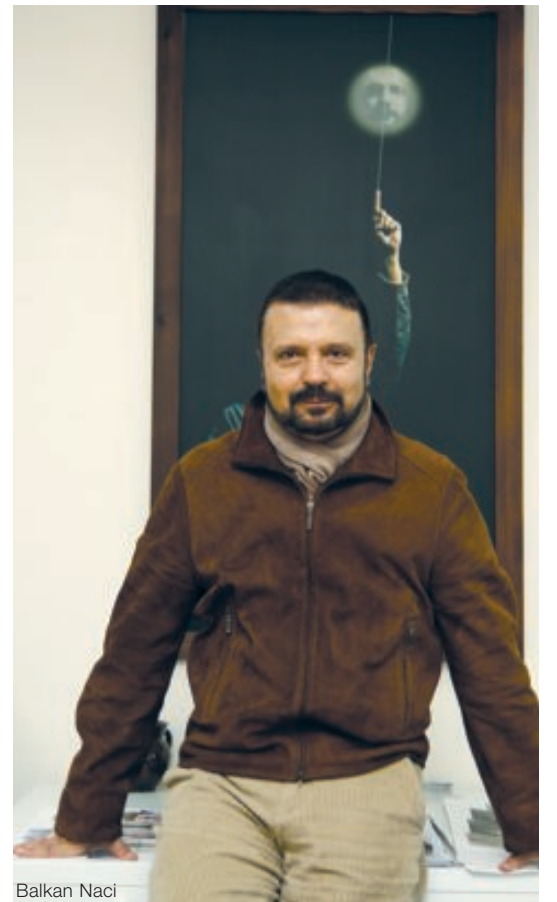
resimlendirmelerimle bir kitap haline getiriyorum, o basılacak 2008 içinde. Bu bir tür illüstrasyonlu toplu şiirler kitabı olacak. Önümüzdeki üç yıl içinde önce şiirlerimi, sonra öykülerimi en son da radyo oyunlarımı yayımlamayı düşünüyorum.

Sanattan para kazanıyor musunuz?

Evet kazanıyorum. Resmini müzayedelerle çok yormayan biriyim. Müzayedelerde görünmeyi pek sevmem çünkü orada da çok spekülasyon şeyler dönebiliyor. Her zaman resimle yaşayabildim. Resimle yaşarsınız da resminizi eğip bükerek yaşarsınız. Düşündüğünü, duyduğunu sansürlü, doğrudan yapıp da o resmi satabiliyorsanız resimle yaşıyorsunuzdur. Yoksa piyasanın istediği gibi şeyler yaparak resimle yaşamak kolaydır. Sözümünden, anlayışından taviz vermeden, kendimi ve çevremi yenileyerek resim yaptım ve bununla yaşadım. Ama resmimin saflığını korumak için eğitimciliğimden de destek aldım ve bu hala sürüyor.

Gelecek projeleriniz neler?

Sinemaya hazırlanıyorum. Uzun metrajlı film senaryolarım var. Yayımlayacağımı söylediğim öykülerim zaten bir tür sinopsis gibiydi. Onlardan bazılarını çekim senaryosu haline getiriyorum. Artık Türkiye'de ekonomik şartlar daha uygun sinema yapmaya. Bütün o görsel ve edebi birikimimi sinemada değerlendirmek istiyorum. Yayımlanacak kitaplarımın yanında iç ve dış sergilerim olacak.

Balkan Naci

Sağlıklı tatiller

Sağlık turizmi yükselişte. Eskinin deniz, kum ve güneş üçgeninde gelişen tatil anlayışı yerini insanların rahatlamak, sağlık sorunlarını gidermek için tercih ettiği sağlık turizmine bıraktı. Artık insanlar spa'lara ve termal merkezlere koşuyor, sektöre yatırım her geçen gün artıyor.

"Sanus Per Aquam"

Spa'nın geçmişi Roma İmparatorluğu'na kadar uzanıyor. Savaşlardan yorgun ve perişan dönen Romalı askerlerin yaralı bedenlerini iyileştirmek için inşa ettirdikleri banyolardaki tedaviye o dönem sudan gelen sağlık anlamında "Sanus Per Aquam" (spa) denirmiş. Hatta bu dönemde aynı sebeple Belçika'da kurulan, 14. yüzyılda ünlü olan ve günümüze dek gelen spa adlı bir şehir de kurulmuş. Roma'da başlayan fakat Avrupa'da farklı şekillerde gelişen spa kültürü tarih içinde mineral suları, deniz suyu kullanımı ve daha pek çok terapiyi kapsar hale geldi.

Sağlık sahip olduğumuz en önemli hazine. İnsanlar yaşadıkları sürece sağlıklarını korumak ve sağlıklı olmak zorunda çünkü ancak sağlıklı oldukça verimli şekilde çalışabilir, hayata katkıda bulunabiliriz.

Sanayileşme ve kentleşme sonucu gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yoğun çalışma hayatı yoruyor. İnsanlar kentlerin gürültüsünden kaçmak, kafalarını dinlemek için yaz kış fırsat kolluyor. Doğanın sağlık verici özelliklerinden yararlanmak isteyenler, sıcak su, maden suyu, hamam, kaplıca ve bunları tamamlayan kür merkezlerini ve hatta bazı tıbbi hizmetlerin sunulduğu sağlık merkezlerini ziyaret ediyor.

Tatil anlayışı değişti

Türkiye’de turizm deyince son yıllara kadar akla yalnızca haziran, temmuz ve ağustos ayları geliyordu. Oysa sağlık turizmine yönelik yatırımlarla artık turizm tüm yıla yayıldı. İnsanların klasik tatil anlayışından sıkılması ve yoğun iş temposunda bunalanların daha alternatif ve huzur veren tatilleri tercih etmesiyle tatil anlayışı değişmeye başladı. Sağlık turizmine çıkanlar masajını yaptırıyor, su havuzlarında dinleniyor, sudan gelen sağlıkla huzur buluyor ve kimi rahatsızlıklarının üstesinden geliyor. Sağlık turizminde termal kaynaklar bakımından dünyada yedinci, Avrupa’da birinci sırada yer alan Türkiye’de sıcaklıkları 20 C–110 °C arasında bin 300 termal kaynak ve 240 kaplıca bulunuyor. Önemli bir jeotermal kuşak üzerinde yer alan ülkemizde 2020’de kaplıca yatağı kapasitesininin 1 milyona çıkarılması planlanıyor.

Avrupalıların tercihi

Bel, baş, boyun ağrılarına, fitik rahatsızlıklarına, böbrek taşı, hipertansiyon, çeşitli cilt hastalıklarına iyi geldiği ve tedavi edici özelliği olduğu bilinen termal merkezler Türkler kadar Avrupalılar tarafından da tercih ediliyor.

Her yıl yaklaşık 200 bin turist kaplıca tedavisi görmek için Türkiye’ye geliyor. Türkiye’deki termal merkezler en çok Marmara ve Ege bölgelerinde yer alıyor. Çeşme, doğal termal kaynakları ve deniz sularının tedavi etkisi ile ünlü. Marmara Denizi’nin güney sahilinde yer alan Yalova, termal kaynakları çeşitli rahatsızlıkları tedavi ettiğine inanılan, maden bakımından zengin sulara sahip.

Orta Anadolu Bölgesi’nde yer alan Balıklı Kangal Termal Merkezi dünyanın önde gelen termal merkezlerinden biri. Sivas ili Kangal ilçesine 13 km mesafede yer alan merkez 36 derece sıcaklıktaki şifalı suları, bikarbonat, kalsiyum, magnezyum ve çeşitli deri hastalıklarının tedavisinde hayati rol oynayan küçük balıkları ile ünlü. Termal tedavi alanında uluslararası standardını koruması ile ünlü diğer bir termal kompleks Kütahya yakınında Yoncalı’da yer alıyor.

Spa turizmi yükseliyor

Termal turizm, Türkiye’de sağlık turizminin ana eksenine olsa da, dünyada spa olarak adlandırılan daha geniş bir turizm türünün parçası olarak kabul ediliyor. Türkiye’de de spa aktiviteleri hızla gelişiyor. Türkiye’de şu an spa ve wellness adı altında hizmet veren 19 bin tesis var. Bunların ancak yaklaşık 400’ü gerçek anlamıyla faaliyet gösteriyor. Rakamın 220’sini 5 yıldızlı oteller oluşturuyor. Üç yıldızlı otellerde bile artık spa ve wellness önem taşıyor. Araştırmalara göre insanlar, 10 günlük tatillerinde mini-

mum 2-3 kere oteldeki spa merkezlerini ziyaret ediyor. Spa merkezlerine artık otellerin ana restoranı gibi gereksinim duyuluyor. Yeni yapılan oteller de gün geçtikçe spa merkezlerine daha büyük yer veriyor ve dekorasyonları ile fark yaratmaya çalışıyor.

Türkiye yılda 250 bin yabancı spa ziyaretçisi çekiyor. Finlandiya, İsveç gibi kuzey ülkeleri kaplıca ve spa alanlarında Türkiye'yi en çok tercih eden ülkeler. Almanya, Hollanda, Polonya gibi birçok Avrupa ülkesinden de ziyaretçi geliyor. Yakın gelecekte 250 bin olan yabancı spa ziyaretçi sayısının 1 milyona ulaşması bekleniyor. Avrupa'da milyonlarca hastaya hizmet veren sigorta şirketlerinin sağlık poliçelerini karşılama kararı bu hedefin belirlenmesinde çok büyük etken. İskandinav ülkelerini takiben Alman ve Hollandalı sigorta şirketlerinin de spa tatilleri için Türkiye'ye gelen hastaların masraflarını karşılama kararı alması önemli bir gelişme. Ancak rahatlamak, dinlenmek amacıyla spa masajları yaptırmak ya da spa kültürünün içinde yer alan jakuzilerden, havuzlardan yararlanmak sigorta kapsamında değil. Yalnızca tedavi amacıyla, doktor gözetiminde ya da doktor reçetesiyle uygulanan spa tedavileri sigorta kapsamında.

Türkiye'deki spa merkezlerinin Avrupa'dakilere göre çok daha ucuz olması nedeniyle talep her geçen gün artıyor. Spa'lara yalnızca yabancı ziyaretçiler değil, yerliler de son yıllarda büyük rağbet gösteriyor. Büyüyen

ekonomi ve üst sınıfta artan refah nedeniyle modern alışveriş merkezleri, rezidanslar kuruluyor ve bunların bünyesinde spa merkezleri oluşturuluyor.

İşyerlerinin bile spa'sı var

Dünyada üç farklı konseptte spa var: Medikal spa'lar, güzellik spa'ları ve günlük şehir spa'ları. Güzellik spa'ları daha çok kozmetik ürünlerle ilgili; yüz, saç, tırnak bakımı için gidilen yerler. Medikal spa'lara ise detoks amaçlı gidiliyor. Günlük spa'lara gidiş amacı ise masaj yaptırmak ve rahatlamak. Kadınlar daha çok güzellik bakımlarına ilgi gösteriyor, erkekler arasında ise sıcak taş masajı, İsveç masajı oldukça popüler.

Eskiden sadece tatil beldelerinde spa'ya gidilirken artık şehir spa'ları da oldukça yaygın. Dünyada birçok holding bünyesinde spa var. İş arasında ya da toplantıdan sonra çalışanlar masaj yaptırabiliyor. Bu uygulama Türkiye'de de başladı. Bazı büyük şirketlere masör gönderiliyor ya da şirket bünyesinde çalışan masörler işe alınıyor. Eskiden hamamlar sosyalleşme merkezleri olarak görev yaparken bugün bunu spa'lar sağlıyor.

Kimi zaman kadınlar ya da erkekler aralarında toplanıp spa günü yapıyor. Birçok kişi artık doğum gününde arkadaşlarıyla dışarı yemeye gitmek yerine spa'da gün geçirmeyi tercih ediyor, yakınlarına "spa'da bir gün" armağan ediyor.

Sudan gelen sağlık

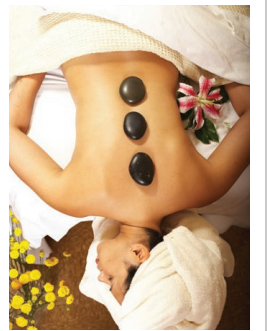
- Kan dolaşımını düzenler.
- Toksinlerin vücuttan atılmasını hızlandırır.
- Sindirim sisteminin düzenli çalışmasına yardımcı olur.
- Romatizmal hastalıkların iyileşmesine yardımcı eder.
- Kasları yumuşatıp gevşetir. Özellikle spor vb.

bedensel çalışmalardan sonra yorulan ve sertleşen adale yapısındaki spazmları giderir.

- Kemik ve eklemlerdeki ağırları alır.
- Vücudun dinamiklerinin yenilenmesini sağlar. Bün-yeye enerji şarj eder.
- Beyin yorgunluğu, zihinsel yorgunluk, stres gibi ağır iş temposunun sinir sistemi üzerindeki olumsuz etkilerini yok eder, zindelik verir.
- Vücuttaki aşırı elektrik yükünü alır, rahatlatma sağlar.

• Gerginlik ya da uyku bozuklukları gibi depresif problemler üzerinde iyileştirici etkisi vardır.

• Yağların eritilip vücudun forma girmesine, derinin ve cilt dokusunun pürüzsüzleşmesine, güzelleşmesine faydası vardır.

Her terapi farklı amaçla yapılıyor

Spa'larda verilen hizmet tabii ki su ile ilgili. Jakuziler, havuzlar, su yatakları bunlardan bazıları. Ayrıca çeşitli masaj uygulamaları da yapılıyor. Bunların içinde Bali masajından aromaterapi masajına, çikolata masajından derin Asya masajına kadar birçok masaj çeşidi var. Ayrıca kozmetik ürünleri ya da doğal ürünler kullanılarak yapılan cilt bakımları, maskeler de spa'nın kapsamı içinde. İşte spa'larda verilen hizmetlerden bazıları ve vücuda faydaları...

Banyo terapi (Balneo therapy)

Basıncı ayarlanabilir tazyikli suyun hareketi ile sağlanan su altı masajıdır. Dolaşımı hızlandırır, sırt ağrılarını ve stresi giderir. Aroma yağları ve deniz yosunu ile vesiyle selülit ve incelme bakımlarında etkilidir.

Yosun çamur bakımı

Vücuda maske şeklinde uygulanır. Cilde yararlı mineral ve vitamin kazandırır. Anti stres etkisi vardır. Selülitlerin azalmasını, toksinlerin dışarı atılmasını sağlar. Cildi yeniler, ipeksi bir görünüm verir.

Vücut peeling

Cildi ölü hücrelerden arındıran, hafif masaj hareketleri ile uygulanan bir bakımdır. Cilde yumuşak ve kadifemsi bir görünüm sağlar.

Vücut masajı

Doğal aromatik yağlarla, elle yapılan masaj türüdür. Vücudun dinlenmesini, kasların gevşemesini sağlar, kan dolaşımını artırıp, oksijen miktarını yükseltir.

Sıcak taş terapisi

Isıyı uzun süre üzerinde tutma özelliğine sahip volkanik lav taşları ile hava, su, ateş ve toprağın enerjisinden yararlanılarak yapılan terapi şeklidir. Kişi fiziksel, duygusal ve zihinsel rahatlık kazanır, kendini arınmış hissederek kendi doğasına döner.

Aromaterapi

Bitkisel yağların kimyasal yapısı ve enerjisinden faydalanan, teneffüs, masaj, banyo ve diğer yollarla uygulanan sağlık ve güzelliği destekleyen doğal terapidir.

Vücut fırça masajı

Özel bir fırça ile uygulanır. Ölü deriyi temizler ve kan dolaşımını hızlandırır.

Shiatsu masajı

Japonca'da sözlük anlamı "parmakla bastırma"tır. Bedenin yüzeyinde bir sistem halinde bulunan enerji noktalarına, parmak ve avuç içiyle basınç uygulayarak yapılır. Yorgunluk, bitkinlik ve ağrılar giderilir.

Thai foot masajı

Ayak refleks noktalarından başlayarak dize kadar uygulanan, baş ve boynu da kapsayan Uzakdoğu kökenli otantik bir masajdır. Ahşap çubuklar refleks ve gevşetici masaj teknikleri için bir saate yakın bir süre uygulanır.

Thai masajı

Uzakdoğu'nun terapi ve aynı zamanda derin rahatlatmayı sağlayan masajı. Uygulama esnasında sadece ellerle sınırlı olmayıp, özel tekniklerle kollar, dirsekler, ayaklar ve topukların kullanıldığı masajdır.

Hint baş masajı

Başın ve omuzların rahatlamasını, zihnin ve ruhun kısa zamanda dinlenmesini sağlayan çok özel bir masaj.

Osmanlı masajı

Osmanlı'nın keyif anlayışından esinlenerek iki uzman tarafından uygulanan bir masaj. Senkron bir şekilde yapılan rahatlatıcı, dinlendirici hareket ve figürler sayesinde tüm vücut en derin dinlenme noktasına ulaşır.

Refleksoloji

Ayak altındaki refleks noktalarına özel el ve parmak baskı teknikleriyle uygulanan, vücudun kendi kendine iyileştirme mekanizması harekete geçiren masaj.

Dünyada spa

Geçmiş 20 yıl önceye dayanan spa pazarının dünyada büyüklüğü 20 milyar Dolar; sağlık turizminden elde edilen gelir ise 100 milyar Dolar'ı aşkın. Avrupa'da 3 milyar Dolar'a ulaşan spa ve wellness pazarında, çok hızlı talep artışı yaşanıyor. Büyüyen bu pazara son zamanlarda Hırvatistan, Bulgaristan ve Romanya da dahil oldu. Uzakdoğu'da bulunan spa otellerinin yıllık cirosu ise 3 milyar Dolar. Spa turizminde en büyük destinasyon 17 milyon ziyaretçi ile Almanya. Sonra sırasıyla İngiltere, Avusturya ve Fransa geliyor.

Spa turizminde ortalama kalış süresi diğer turizm türlerine kıyasla daha uzun; Almanya'da ortalama 6 gece, Fransa'da 17 gece, Çekoslovakya'da 18 gece. Oysa kültür turu ağırlıklı bu ülkelerde ortalama konaklama süresi 3-5 gün.

Uluslararası Spa Birliği'nin tüm dünyada 1200 üyesi arasında yapılan araştırmaya göre spa'ların cirosunda özellikle son birkaç yılda büyük bir artış gözleniyor. Spa ziyaretçilerinin büyük çoğunluğu 31-54 yaş grubu olmakla birlikte son yıllarda 20-30 yaş grubu da spa turizmine katkıda bulunuyor. Dünya'da en iyi spa'lar Almanya, Fransa, İspanya, Avusturya, Slovenya ve Slovakya'da yer alıyor. Avrupa'da medikal spa'lar, Uzakdoğu'da ise rahatlatma konseptli merkezler daha revaçta.

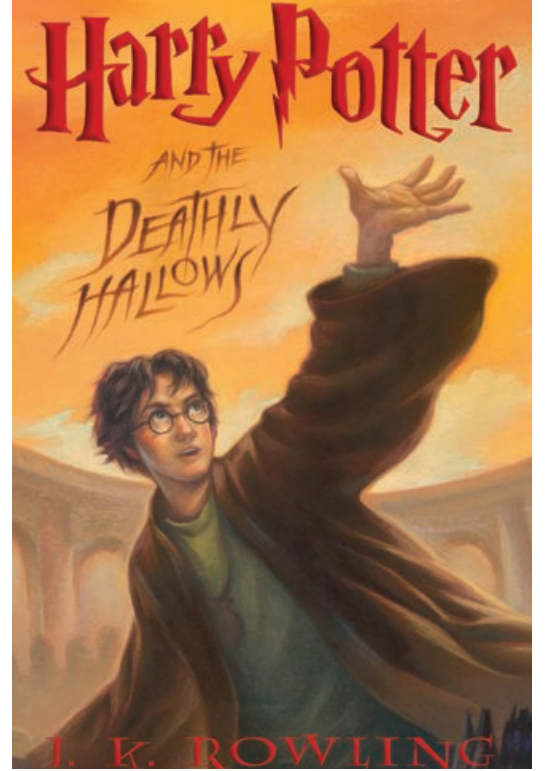
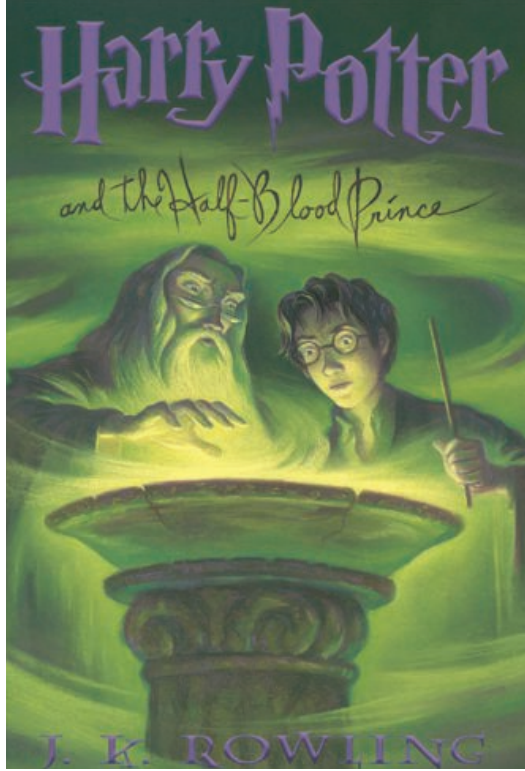
Çeşme Altın Yunus Otel

Çeşme Altın Yunus Resort Otel, Türkiye'nin ilk bin yataklı oteli. 1974'ten bu yana aralıksız hizmet veren otelin önemli bir özelliği Çeşme İlica'nın mineral ve maden bakımından zengin termal suyunun otelin havuzlarında ve hamamında bulunması. Otelin Bio Venüs Gençleşme, Güzelleşme ve Zayıflama Merkezi'nde tüm yıl boyunca sertifikalı uzmanlar hizmet veriyor. Merkezde shiatsu teknikleri ile bütünleştirilen aromaterapi yöntemi, sırt, el ve yüz masajları, anti-selülit masajı ile vücuda zindelik kazandırılıyor.

Sağlık turizmini yurtiçine de açan Altın Yunus'ta, ısıtılmış deniz suyu (thalasso) havuzları ve termal havuzlarla, romatizma, deri hastalıkları, damar hastalıklarında alternatif tedavi yöntemleriyle hizmet veriliyor, yabancı konuklara özel sağlık paketleri oluşturuluyor. Isıtılmış deniz suyuyla hazırlanan thalasso havuzlarının içinde deniz kumu,

mineraller ve deniz yosunu bulunuyor. Deniz suyunun mineral olarak birçok yararı var. Isıtılmış deniz suyunda deri genişlediği için sudaki mineraller vücuda kolaylıkla giriyor ve vücuttaki toksinleri yakarak vücudun dengesini sağlamasına yardımcı oluyor. Ayrıca aktivite yeterliliği olmayan kişiler gerek termal gerekse thalasso havuzlarında aktif sularla buluşturularak eski refleks ve canlılıklarına kavuşmaları sağlanıyor. Merkezde farklı yöntemlerle cilt ve vücut bakımları da yapılıyor. Bu bakımlarda deniz ürünleri, çamur ve yosun mineralleri kullanılıyor. Merkezde ayrıca genel, lokal, refleksoloji, köpük, taş ve shiatsu masajı olmak üzere 13 çeşit masaj yapılıyor. Toksinleri atılmasına yardımcı olan detoks uygulaması yaptırmak mümkün. Bio Venüs Gençleşme, Güzelleşme ve Zayıflama Merkezi'ne yerli misafirler daha çok bakım, yabancı turistler daha çok tedavi amaçlı geliyor.

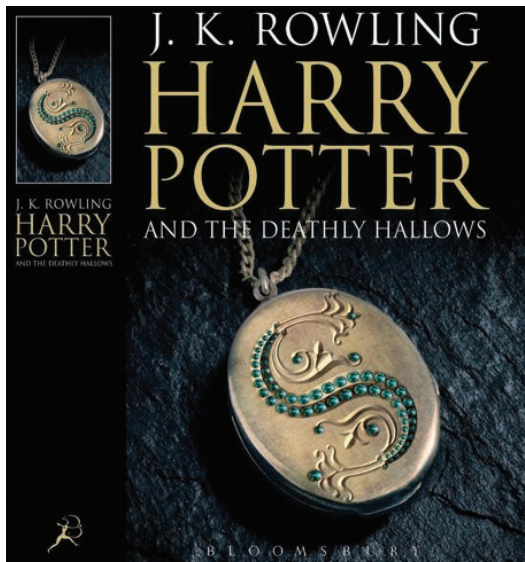

Hayal dünyası

J. K. Rowling, yedi kitaptan oluşan Harry Potter serisinin yazarı. Seri, tüm dünyada 400 milyon kopya satarak hem kahramanı Harry Potter'ı hem de yazarını büyük bir üne kavuşturdu. Yedi kitap 65 dile çevrildi. Serinin son dört kitabı en hızlı satan kitaplar olarak rekora ulaştı.

Bugün Harry Potter'ın evrensel marka değerinin 15 milyar Dolar olduğu tahmin ediliyor. Rowling, engin bir hayal dünyasını yansıtan eseriyle bir kitap yazarak dolar milyarlarlığına yükselen ilk kişi oldu. Sunday Times Rich List 2007'ye göre İngiltere'deki en zengin 1000 kişi arasında 136. ve yine İngiltere'deki en zengin 100 kadın arasında da 13. sırada yer alıyor. Time Magazine 2007 yılında Rowling'in adını Yılın Kişisi sıralamasında 2. sırada duyurdu. Rowling, 1 milyar Dolar civarındaki servetiyle Forbes dergisinin 2008 en zenginler listesinde yer alıyor.

Rowling'in öyküsü tüm dünyada 7'den 70'e herkes için bir umut anlamı taşıyor. Onunkisi yoktan var edilen bir hayat. Bugün dünyanın en zenginleri listesinin gedikli olan bu kadın, bir gün yıllar içinde hayal dünyasında Harry Potter'a dair biriktirdiklerini kağıda dökmeye başlar. Amacı iyiyi ve kötüyü anlatmaktır. Çocuk sahibi yalnız bir annedir, beş parasızdır, yakın zamanda annesini kaybetmiştir... Neyse ki hayal dünyasından Harry Potter çıkagelmiştir ve birlikte ikisinin de tahmin edemeyeceği bir dünyaya doğru yola çıkmışlardır... Tüm dünyanın gıptayla izlediği...

Hiçbir işte dikiş tutturamaz

Rowling, 31 Temmuz 1965'te İngiltere'de doğar. Exeter Üniversitesi'nde Fransızca ve klasik edebiyatlar okuduktan sonra Londra'ya yerleşir ve sekreter olarak Uluslararası Af Örgütü'nde çalışmaya başlar. Ama bu işte pek başarı sağlayamaz. Çünkü uzun toplantılarda not tutmak yerine önündeki kağıda kendi hikayelerini çiziktirir. Haliyle sekreterlik yaşamı da kısa sürer. Yazmak en büyük tutkusudur. Kendisinden yaklaşık bir yaş küçük olan kız kardeşi Di'nin aksine silik ve gösterişsiz biri olan Rowling, yalnızlığını yazdığı hikayelerle telafi eder.

rişsiz biri olan Rowling, yalnızlığını yazdığı hikayelerle telafi eder.

Harry Potter'ın doğuşu

Rowling 1990 yılında erkek arkadaşıyla Londra'dan Manchester'a taşınmaya karar verir. Bir hafta kiralık ev aradıktan sonra kalabalık bir trende tek başına Londra'ya dönerken Harry Potter fikri aklına gelir. Yanında kağıt kalem olmaması ve birinden isteyecek kadar da utangaç olması sebebiyle dört saat süren yolculuk boyunca hikaye üzerinde düşünür ve tüm ayrıntıları kafasında oluşturur. Hemen o gece Felsefe Taşı'nı yazmaya başlar. Giderek kalınlaşan el yazılarını Manchester'a da taşır. 30 Aralık 1990'da annesinin ölümü ile hayatı değişir. Dokuz ay sonra ümitsizlikten kurtulmak için Portekiz'e gider ve orada dil enstitüsünde İngilizce öğretmeye başlar. Giderek kalınlaşan notlarını da alır ve yeni işinin, annesinin ölümünden beri çok değişen romanını yazmak için kendisine zaman taniyacağını umar. Portekiz'deki ilk haftalarında Felsefe Taşı'ndaki en sevdiği bölümü yazar: Kelid Aynası.

Bu arada Portekizli gazeteci Jorge Arantes'le tanışır 1992'de evlenir ve bir kızı olur. Çift Kasım 1993 yılında ayrılır. Kızı Jessica ile birlikte 1994 Noel'inde kız kardeşi Di'nin yaşadığı Edinburgh'a taşınırlar. Bu sırada tek geçim kaynağı işsizlik maaşındır. Evleri soğuk olduğundan Jessica ne zaman çocuk arabasında uyumaya

Kaynaklar

<http://www.jkrowling.com/en/>
http://business.timesonline.co.uk/tol/business/specials/rich_list/rich_list_search/
<http://www.forbes.com/lists/2006/10/CRTT.html>
<http://www.ntvmsnbc.com/news/423119.asp>
http://www.harrypottercafe.com/yazarlar_jkrowling_biyografi.php
http://www.time.com/time/specials/2007/personoftheyear/article/0,28804,1690753_1695388_1695436,00.html
http://www.forbes.com/maserati/billionaires2004/cx_jw_0226rowlingbill04.html

J. K. Rowling modern zamanların büyücüsü adeta. Kahramanı Harry Potter'ın büyücülük okulundaki maceralarını anlattığı seriyle, bugün dünyanın en zenginleri listesinde yer alıyor. Kalemnin gücüyle elde ettiği başarının öyküsü insanlara umut aşıyor.

başlasa en yakın kafeye koşup deli gibi yazar. Neredeyse her akşam yazar. Sonra hepsini daktiloya geçirir ve bu sırada bazen kitaptan nefret bile eder.

Kitabı bitirdiğinde ilk üç bölümü plastik bir dosyaya koyarak bir ajansa yollar ancak dosya geri çevrilir. Denediği ikinci ajans ise yazıların devamını okumak istediklerini belirten bir yazı yollar. Yine de ajansın kitabı bastırmak için bir yayınevi bulması bir yıla uzar ve bu süreçte 12 yayınevi kitabı geri çevirir. Ağustos 1996'da ajans temsilcisi Rowling'i arayarak küçük bir yayınevi olan Bloomsbury'nin bir teklifi olduğunu söyler. Bloomsbury'nin kitabı basmaya karar vermesinin nedeni, yayınevi başkanının kızı Alice Newton'un kitabın ilk bölümünü okuduktan hemen sonra devamını istemesidir.

Tahmin edilmeyen başarı

Haziran 1997'de Bloomsbury, Harry Potter ve Felsefe Taşı adlı ilk kitabı 1000 adet basar ve 500 kopya kütüphanelere dağıtılır. Bugün o kopyalar 16 bin Euro ile 25 bin Euro arasında değişen değerlere sahip. Rowling beş ay sonra ilk ödülü olan Nestle Smarties Kitap ödülünü kazanır. Şubat ayında İngiltere'nin en prestijli kitap ödülü British Book Award'dan yılın en iyi çocuk kitabı dalındaki ödülünü alır. Aralık 1999'da Harry Potter ve Azkaban Tutsağı ile 3. kez Smarties Ödülü'nü kazanır ve bu ödül Rowling'i aynı ödülü üç kez arka arkaya kazanan ilk kişi yapar.

Rowling diğer yazarlara haksızlık olmaması için 4. kitabı olan Harry Potter ve Ateş Kadehi'ni yarıtmaya sokmaz. 4. kitabı İngiltere ve ABD'de satış rekorları kırar. Kitap, İngiltere'de ilk 24 saatte 372,775 kopya satar. Bu rakam 3. kitabın bir yıllık satış rakamı ile neredeyse aynıdır. Kitap ABD'de de 48 saat içerisinde 3 milyon kopya satar.

Rowling 2000 yılında British Book Awards tarafından en iyi yazar unvanını alır. 5. kitaptan sonra üç yıl arar. 6. kitap olan Harry Potter ve Melez Prenses ilk 24 saatte toplam 9 milyon satarak yeni bir rekora imza atar ve 2006 yılında British Book Awards tarafından yılın kitabı unvanını alır. Yedinci kitap olan Harry Potter ve Ölüm Yadigarları yayınlandığı ilk 24 saatte 11 milyon fazla satar ve bir önceki rekoru egale eder.

Harry Potter'dan sonraki hayatı

26 Aralık 2001'de Rowling, Perthshire'daki evinde küçük bir törenle Neil Murray adında bir doktorla evlenir. 23 Mart 2003'te David Gordon Rowling Murray adını verdiği ikinci çocuğunu dünyaya getirir. Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı kitabını kocası Neil'le çocukları Jessica ve David'e ithaf eder. 23 Ocak 2005'te Mackenzie Jean Rowling Murray adını verdiği üçüncü çocuğunu dünyaya getirerek üç çocuk sahibi olma hayalini gerçekleştirir. Rowling, Harry Potter ve Melez Prenses adlı kitabı da kızı Mackenzie'ye ithaf eder.

Kadın olduğunu gizlediler

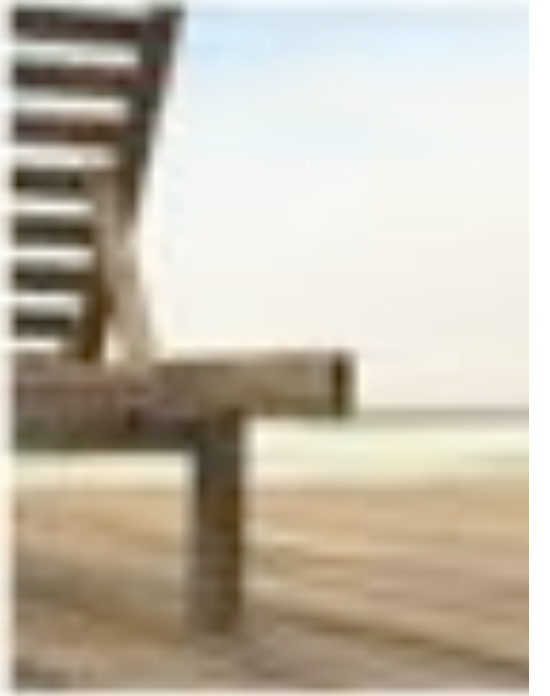
Rowling'in asıl adı Joanne Kathleen Rowling. Ancak kitapları J. K. Rowling imzasıyla yayımlanır.

Nedeni ilk kitabı yayımlayan Bloomsbury'nin korkusudur. Bloomsbury genç erkeklerin, yazarın kadın olduğunu öğrendiklerinde kitabı okumayacaklarını düşünür. Erkek ismine benzetmek için de yazarın adını J. K. Rowling şeklinde kısaltırlar.

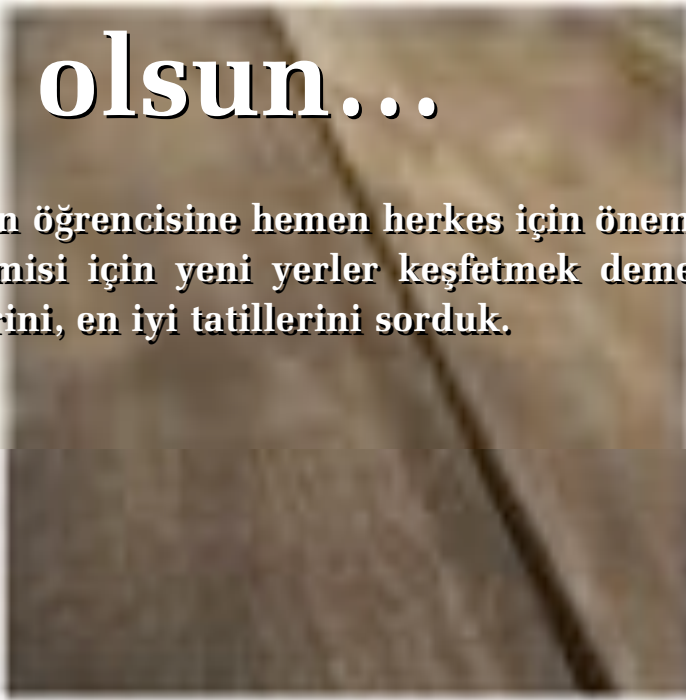
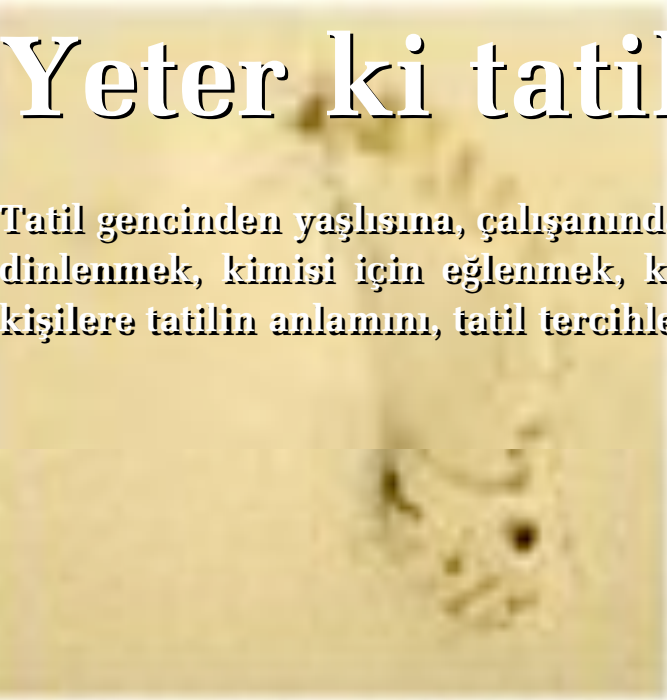
Seri bugün yalnızca erkek çocuklar tarafından değil, kadın erkek tüm yetişkinler tarafından da beğenilerek okunuyor. Rowling ise eseri hakkında şöyle diyor: "Basit bir temaydı esasında. İyiyle kötünün mücadelesi. Bana bazen çocukları mı yetişkinleri mi düşünerek yazdığımı soruyorlar. Hiçbiri..."

Ben sadece kendim için yazıyorum. Kitaplarda yer alan da tamamen bana hitap eden bir espri anlayışı. Seriyeye yetişkinlerin de ilgi göstermesini belki de en iyi bu açıklar."

Yeter ki tatil olsun...

Tatil gencinden yaşlısına, çalışanından öğrencisine hemen herkes için önemli bir ihtiyaç. Kimisi için dinlenmek, kimisi için eğlenmek, kimisi için yeni yerler keşfetmek demek... Farklı alanlarda çalışan kişilere tatilin anlamını, tatil tercihlerini, en iyi tatillerini sorduk.

“Uç noktalarda gezmeyi seviyorum”

Eray Yüksek / IBM Genel Müdürü

Özellikle yaz aylarında suyla ilgili her şeyi seviyorum. Yelken, sörf, dalış yapıyorum. Hafta sonlarında her fırsat bulduğumda yapıyorum. Spor hayatımın önemli bir parçası. Kayağı çok seviyorum. Bir kaza geçirmiştım, doktorum kayak yapmamı yasaklamıştı. Uç noktalarda gezmeyi sevdiğim için board'a başladım. Onun için tatile giderken bol miktarda spor malzemesi götürüm. Kayaklar, snowboardlar, dalış malzemeleri, su altı ekipmanları, seyahatle ilgili dergiler ve mutlaka bir kitap, bir de ne yazık ki mailimden uzakta kalamadığım için IBM Thinkpad'im götürürüm.

Hayatımda yaptığım en iyi tatilim ilk tatilimdi. Babam bizi bir haftalığına Şarköy'e deniz kenarında bir pansiyona götürmüştü ve Almanya'dan benim yaşıtıml (9) bir çocukla arkadaş olmuştum. Birbirimize anlattığımız hikayeler ve çıktığımız balıkta yakaladığımız uskumrular hala canlı gibi... Sonrası yaptığım her seyahat mükemmeldi. En son geçen ay Göcek'ten bir yelkenli kiraldım. En favori tekne markam Oceanis Clipper 423... Mükemmel rüzgar vardı ve yanımda ilk kez yelken yapan çok sevdiğim insanlar vardı. Hiç uzun süre sonrasına plan yapmam. Uzaklara Afrika, Amerika, Asya'ya; yelken, dalış ya da kayağa neresi olursa son anda karar veririm.

“Her zaman tatil planım vardır”

Burcu Esmersoy / Spiker

Benim için tatil dinlenmek demek. Cumartesi, pazar günlerini de birer önemli tatil fırsatı olarak görüyorum ve o günlerim de eğlenmeyle değil dinlenmeyle geçiyor. Tatil için deniz kenarı mekanları çok seviyorum.

Kışın bile havası iyi olan, güneşli, denize girebileceğim mekanlara giderim. Gerekirse 15 saat uçayım ama ben sıcak delisiyim. Bana güneş, deniz ve kum olsun yeter. O yüzden genellikle deniz kıyısındaki tatilleri tercih ederim. Bu nedenle tatile giderken yanıma mutlaka bikini, kişisel bakım ürünlerimi alırım. En az iki tane kitap almayı ihmal etmem.

Bugüne kadarki en güzel tatilim 1994 yılında en yakın arkadaşım Banu'yla beraber gittiğim Çeşme tatilimdi. Hazırlıksız gitmiştik. Önümüze gelen ilk otele yerleşmiştik. Bütün Çeşme koylarını, Ilıca'yı, Alaçatı'yı gezmiştik.

Benim her zaman tatil planım vardır. En son Bodrum'a gittim. İşten telefon gelse, yarın izinlisin dence hemen bir uçak bileti alır ve bir yerlere giderim. Bu yıl hafta sonlarımı Çeşme'de geçirmeyi planlıyorum.

“Üç büyükler yeter”

Meltem İnan / Televizyon programcısı

Tatili yeni yerler, kültürler ve insanlar tanımanın yanı sıra bence bizi çok yoran, zaman zaman mutsuz eden, üzerimize isteyerek ya da istemeden yapılandırılan etiketlerden, sorumluluklardan, kendinden, farkında olma halinden uzaklaşma nimetinin yaşanabildiği fırsatlar olarak görüyorum. Dinlenmek, biraz olsun küçülen dünyamızı büyütmenin ve aslında çok önemseydiğimiz ve ölüm kalım haline getirdiğimiz şeylerin öyle olmadığını anlamanın fırsatı. Dünya görmüşlüğüne erişerek, bizim etrafımızda ya da ülkemizde olan olayları başka bir perspektiften bakabilme fırsatını yakalayabilmek.

Tatilde üç büyükler adını verdiğim bilet, para ve pasaportumu yanıma aldıktan sonra gerisinin çok önemi yok, ama eğer ilaç kullanıyorsam mutlaka yanıma alırım. Bir de kağıt, kalem, kitap ve fotoğraf makinesi alırım. Benim gibi yalnız seyahat edenlerin en büyük dostu... Tatil için Hindistan ve Meksika'yı tercih ediyorum. Biri bana kendimi keşfettirdiği ve dünyanın anlamlı bir yer olduğu fikrini aşıladığı için, diğeri ise beni neşelendirdiği için... En iyi tatilimi Meksika'da Cancun'da geçirdim. Beyaz kum, turkuaz deniz ve palmiye üçlüsü bir araya gelince kötü bir tatil mümkün olmuyor. Şu an Roma'dayım ve yarın Floransa'ya geçeceğim. Bir sonraki seyahatim ise inşallah Viyana'ya olacak.

“Hayatım windsurf”

Bora Kozanoğlu / Sörfçü

Benim için tatil yeni yerleri gezmekten çok spor yapmak, yarışlara katılmak demek. Çünkü windsurf hayatımın en önemli parçası. İnşaat Mühendisliği eğitimi aldım ama windsurf kariyeri yapmayı tercih ettim. Hem yurtiçinde hem yurtdışında kazandığım birçok birinciliği, bu sporu çok sevmeme ve çok çalışmama borçluyum.

İzmir Alaçatı'da kurduğum Windsurf Okulu'nda eğitim de veriyorum. Yoğun olduğum için şimdiye kadar tatil için seyahat etmedim. Gittiğim her yere windsurf için gittim. Ya bir yarış ya da yeni bir sörf malzemesini test etmek için seyahat ettim. Bundan da çok mutluyum. Bu sporla uğraşmak beni mutlu ediyor, dinlendiriyor ve geliştiriyor.

Tabii ki rüzgarlı ve denizi olan yerleri tercih ediyorum. En şanslı olduğum seyahatim Tayland'daki bir yarıştan, tsunami'den iki gün önce ayrıldığım seyahattim. En son İspanya Costa Brava'ya yine yarış için gittim. Seyahate çıkarken uzun bir yolculuksa gitarımı ve sörf elbisemi yanıma alırım. Yakın zamandaki seyahat planım ise 14 Temmuz'da yine İspanya'da Fuerto Ventura'ya bir yarış için gideceğim.

“Tatilde gezip tırmanmalıyım”

Meral Egemen / AvivaSa Genel Müdürü

Yeni yerler görme, yeni şeyler öğrenme, yeni insanlar tanıma, yeni lezzetler tatmayı çok seviyorum. Vietnam, Kamboçya, St. Petersburg, Kuala Lumpur gibi çok fazla duyulmamış, gidilmemiş yerleri tercih etmeye çalışıyorum. Dinlenmekten çok gezme, tırmanma gibi aktiviteleri yapmayı seviyorum. Yeni kültürleri, dinleri, yaşam biçimlerini, müzikleri, mutfakları tanımaktan çok hoşlanıyorum.

Tatile giderken yanımda mutlaka fotoğraf makinesi götürürüm. Eskiden ses kayıt cihazı da götürürdüm, ama şimdi telefon o görevi görüyor. Gideceğim yerle ilgili kitap alıp detaylı bilgiler edinirim. Giysi olarak da rahat ayakkabı, jean, tişört yetiyor.

En iyi seyahatim Güney Amerika, Amazon Ormanları, Brezilya, Arjantin, Uruguay ve Paraguay turumdu. Özellikle Amazon muhteşemdi. Kenya ve Tanzanya'daki safari turu da çok iyiydi. Buraları ölmeden önce görmek gerekir. En son Kuala Lumpur'a gittim. Ondan önce de Vietnam, Kamboçya ve Kore'ye gitmiştim. Bunu yalnızca tatil amacıyla planladım. Eşim ve birkaç arkadaşla birlikte gittim. Çoğunlukla tur şirketleriyle gitmiyorum, kendim organize etmeyi seviyorum. Şimdi de Peru, Bolivya, Namibya hedef yerlerim arasında. Oralara gitmeyi planlıyorum.

“Maldivler'i tercih ediyorum”

Neşe Erberk / İş kadını

Tatil huzur, keyif, dinlenmek demek. Bunun için de öncelikle Maldivler'i tercih ediyorum. Çünkü Maldivler bunların hepsini temsil ediyor. Bugüne kadar beş kere gittim. Orada huzur ve keyif buluyorum. İstediğim gibi dinlenebiliyorum. Bir de çok keyifli ve rahat bir ortam. Trafik stresi, bir yere yetişme stresi yok. En son eşim ve kızlarımla birlikte yarıyıl tatilinde gittik. Çok eğlendik. Kızlarımla orayı çok sevdi. Onları şnorkelle daldırdık. Biz de eşimle tüple dalıyoruz. Eşimle denizin altına zaten bayılıyor. Kızlarımızı da mest etti.

En çok deniz tatilini tercih ediyorum. Bunun için de yanımda mayo ve birkaç tane tişört götürmem yeterli oluyor. Pek kış aylarını sevmiyorum. Ancak geçtiğimiz kış ABD'ye gittik. Kızlarımla orada kayak yapmayı öğrendi ve çok keyif aldılar.

Bu yıl yine Maldivler'e gitmeyi düşünüyoruz. Ama mutlaka yaz tatiline denk getirmek gibi bir derdimiz yok. Çünkü Maldivler'in sezonu Ekim ve Mart arası oluyor. Onun dışında hava ya çok sıcak ya da çok yağmurlu oluyor. Yazınsa Datça, Göcek gibi yerlere gitmek planlarımız arasında.

“Demokrasi oyunu oynuyoruz”

Hürriyet gazetesi yazarı Yalçın Doğan, 68 kuşaktan geliyor. İdealist, sol görüşlü, meraklı ve sorgulayan. Zaten bu nedenle seçmiş gazeteciliği. Okuyup araştırarak kitlelere ulaşmak isteği yönlendirmiş hayatını.

Gazetecilik kolay bir meslek değil. Sürekli okuyup araştırmayı ve de özellikle analitik düşünmeyi gerektiriyor. Doğan gazeteciliğin zorluklarını şöyle aktarıyor: “Ne zaman, nerede olacağınız hiç belli olmaz. Benim başıma çok gelmiştir. Sabah İstanbul’da kalkarım, gazeteye giderim, akşam Paris’te ya da Berlin’de yatağa girerim. Sonra sürekli bir rekabet içindedesinizdir. Her gün birkaç yüz bin kişinin karşısına çıkıyorsunuz. Bu ciddi bir sorumluluk ve uğraş gerektirir. Ev ödevinizi sürekli ve doğru yapmanız gerekir. Ödevinizi bir gün bile yapmadığınızda, ertesi gün acısı çok sert bir şekilde ortaya çıkar. Bu televizyon programları için de geçerli. Programlara çıkmadan önce de çalışmanız gerekir. Bu mesleğe atılmak isteyen ya da basamakların daha henüz başında olan meslektaşlarıma verebileceğim en büyük tavsiye ödevlerini aksatmadan yapmalarıdır. Sürekli bir sorumluluk halinde olmaları ve her şeyden önce analitik düşünmeleri gerekir.”

Peki gençlerimiz analitik düşüncenin öneminin farkında mı? Doğan’a göre değil. Oysa çok bilgi kaynağı var ellerinin altında. İnternet iyisiyle kötüsüyle bir bilgi deryası.

Ancak her şey gençlerin suçu da değil. Eğitim sistemi insanlara analitik düşünmeyi öğretmiyor, ezberi da-yatıyor.

“Günümüz gençliğine baktığımda, araştırıp öğrenmenin neredeyse yok olduğunu görüyorum” diyor Doğan, “Bilgi kültürün bir alt basamağıdır. Bilgi olmadığında kültür de oluşmuyor. Kitap satışları Türkiye gerçeğini gözler önüne seriyor. Okuma olmadığında analitik düşünme de gerçekleşmiyor çünkü sorgulama yok, araştırmak yok. Analitik düşünce için uygun ortam da yok”.

Kırmızı Pazartesi

Doğan, Ankara’da Cumhuriyet gazetesi temsilciliğinde bulunduğu dönemde bir sabah toplantısında bir muhabirin röportaj yapacağını öğrenir. Aklına ekibe “Kim Kırmızı Pazartesi’ni okudu” diye sormak gelir. Kimseden çit çıkmaz. “Kırmızı Pazartesi kitabını okumadan kimse röportaja gidemez. Herkes bu akşam evde bu kitabı okuyacak. Yarın kitap hakkında sorular soracağım” der tüm ekibe.

Gençleri kendilerini geliştirmeleri, kitap okumaları; sine-ma, tiyatro gibi kültürel faaliyetlerde bulunmaları konusunda teşvik eder. Çünkü şöyle bir gözlemi vardır: “1980’lerden sonra basın patronları Türkiye’de basın endüstrisine yatırım yaptı, yani parayı makineye yatırdılar. Günümüzde Türkiye’de basın sektörü en ileri tek-

nolojiye sahip. Zaman zaman Avrupa basınından meslektaşlarımız bizi ziyarete geliyor; bu binaları, teknolojiyi gördüklerinde dudakları uçukluyor. Ancak o dönemde patronlar yalnız teknolojiye yatırım yaptılar, insanlara yatırım yapmadılar.

Bu anlamda insanlara yatırım yapmayı ön planda tutmaya çalıştım. Nitekim o Cumhuriyet bürosundan birçok değerli gazeteci çıktı. Ufuk Güldemir, Sedat Ergin, Tuncay Özkan ve Enis Berberoğlu bu isimler arasında. Bu isimler bugünün çok önemli yöneticileri, gazetecileri. Emek verdiğiniz zaman karşılığını alırsınız. Toplantılarda hep şu soruyu sorarım: 'Aranızda kim genel yayın yönetmeni olmak istiyor?' Bu hedefi koymayanın gazetede işi olmaz. Hep daha fazlasını istemek lazım. Mesleğinde azla yetinen insan başarılı olamaz. Genç yetenekleri motive etmek lazım. Elimden geldiğince yaptım, yapmaya da devam ediyorum."

Doğan'la röportajımızda tek odağımız Türkiye'de gazetecilik ve gençlerin durumu değildi elbette. Türkiye'yi de konuştuk. İşte Doğan'ın gözünden Türkiye'ye dair farklı başlıklar...

Türkiye'de siyasetteki aktörler neden değişmiyor?

Türkiye'de sol kanatta aktörler değişmiyor, sağ blokta ise değişiyor. Sağ kendini yenilemeyi başarıyor. 1950'lerden itibaren baktığınızda, Süleyman Demirel, Turgut Özal ve Recep Tayyip Erdoğan'ı görüyorsunuz. Yani bir değişim söz konusu. Belki Batı'dakinin aksine sahnede uzun süre kalıyorlar, ama yine de kendilerini yeniliyorlar. Sol kanat ise kendisini hiç yenilemiyor. Sol da üç isim var; Erdal İnönü, Bülent Ecevit ve Deniz Baykal. Bu kişiler hayatları boyunca siyaset sahnesinde kaldılar, kalıyorlar. Tek istisna Erdal İnönü'dür, kendi isteği ile çekilmiştir. Sol kanat mantık, ideoloji, dün-

sömürge olmaktan kurtulmadılar, aynı zamanda ekonomik anlamda da bağımlılıklarını azaltmaya çalıştılar.

Türkiye'deki özelleştirmeler ve yabancı sermaye girişi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Geçmiş yıllarda az gelişmiş ülkelerde yabancı sermayeye karşı sert bir tutum vardı. Yabancı sermaye geldi, ülkelerden karını topladı ve ülkesine döndü. Ancak arkasında tortularını bıraktılar. Türkiye de bu konudan nasibini alan ülkeler arasında. Günümüzde yabancı sermayenin ülkelere giriş hedefi, biçimi ve anlayışı değişmiş durumda. Dünya Bankası ve IMF'in tavrına paralel olarak yabancı sermayenin tavrı da değişti. Özelleştirme konusunda ipin ucunu kaçırmamak lazım. Türkiye son beş yıldır çok ciddi özelleştirmeler yaptı. Yoğunluk ise daha çok bankacılık ve borsa alanında. Borsada yüzde 73, bankada ise yüzde 42 yabancıların elinde ki böyle bir oran ne Almanya'da ne Fransa'da ne de ABD'de var. Paranoyak olmaya gerek yok, ama yabancılar Türk ekonomisinin resmini çekiyorlar. Her gün bankalar üzerinden finans tablosunu görüyorlar. Sizin ve benim göremediğimiz bilgileri onlar görüyor. "Yarın ne olacak" sorusu akla geliyor.

2023 ve Türkiye deyince neler söyleyebilirsiniz?

Bırakın 2023'ü ben yarını göremiyorum. Türkiye'de 24 saatte ne olacağı belli olmaz. İşte hepimiz yaşıyoruz, her gün yeni bir olay ile karşı karşıyayız. Bu açıdan aslında Türkiye bir gazetecilik cenneti. Her gün tarih yazıyoruz. Her gün yeni bir olayla yataktan fırlıyoruz. Örneğin bir gün Finlandiya'ya gitmiştim. Bir ülkeyi en iyi tarif eden o ülkenin müziğidir. Finlandiya'nın en büyük bestecisi Jean Sibelius'tur. İnsanın içine fenalık gelir. Durgun, bıktırıcı bir senfoni... Finlandiya'da hayat da öyle, gazetecilik de. Hiçbir hareket yok. Türkiye öyle değil ki! Sorumuza dönersek, yarını kestiremiyorum ki

Hürriyet gazetesi yazarı Yalçın Doğan'dan Türkiye resmidir: "Her dokuz kişiden biri silah taşıyor. Düğün dernek diyoruz, sevinirken adam öldürüyoruz. Maç kazanıyoruz, adam öldürüyoruz. Bayramlarda ulusal coşku diyoruz, yine adam öldürüyoruz. En kötüsü bunları 'sevinçten' yapıyoruz!"

yaya bakış olarak o kadar statükocu oldu ki sağ partilerin gerisine düştü. Rahmetli İdris Küçükömer'in 1960'lardaki tanımına geldik. Küçükömer'in "Batılılaşma-Düzenin Yabancılaşması" adında bir kitabı vardır. Neredeyse 45 yıl sonra onun "sağ ilericidir, sol tutucudur" tezinin doğruluğu ortaya çıktı.

IMF Kışkacında Türkiye isimli bir kitabınız var. Türkiye ve IMF ilişkisini günümüzde nasıl değerlendiriyorsunuz?

O kitabı 1980'lerde yazdım ve Türkiye'de IMF hakkında yazılan ilk kitaptır. Türkiye IMF'ye 1946'da üye oldu. IMF'in kuruluşu da 1944'te Bretton Woods konferanslarına dayanıyor. Türkiye iki yıl sonra üye oluyor ve üye olduğu yıl ilk devalüasyonunu yaptı. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bir borç tuzağı doğdu. Gelişmiş ülkeler az gelişmiş ülkelere borç vererek kendilerine bağımlı hale getirdiler ve yeni bir sömürgecilik ortaya çıktı. Türkiye bu oyunun bir parçası oldu. Bu oyun aşağı yukarı 40-50 yıl sürdü. Bugün IMF'in ve Dünya Bankası'nın bu anlayışı değişti. Şimdi yine borç veriyor, ülkeleri ekonomik krizlere sürükleyen nedenleri önleyen programlar geliştiriyor. Türkiye 2002'den beri o programlardan birini uyguluyor. Fakat bu arada Türkiye'nin borçları yine de katlandı. Hatta son altı yıl içerisinde birkaç kez katlandı. Yalnız bunun nedeni IMF değil, Türkiye'nin ekonomi politikaları buna neden. IMF 1998-1999 yılında yeni bir modele geçti. Böylece ülkeler yalnızca siyasi anlamda

2023'ü kestireyim. Ama hayallerimde bir 2023 Türkiye'si var. 2023'deki en büyük hayalim AB'ye tam üyelik. Ne olursa olsun, Türkiye AB üyesi olursa ülkede demokrasi daha iyi yerleşecektir.

Yani Türkiye'de demokrasi bir hayal...

Şu anda Türkiye'de demokrasi yok. Demokrasi adı altında bir oyun oynuyoruz. Türkiye'de insan hakları çiğneniyor. Bu seçim yasası ve partiler yasası AB'nin herhangi bir ülkesinde yok. Olması da zaten imkansız. Demokrasi için o iki yasanın değişmesi gerekiyor. Partilerin tüzüklerinin değişmesi gerekiyor! Evet, parti liderlerimiz ömür boyu siyasette kalıyor. Peki nasıl? O partiler yasası sayesinde. Başta bu engelleri ortadan kaldırmak lazım. Türkiye'de her dokuz kişiden biri silah taşıyor. Bu da şiddet toplumuna işaret ediyor. Düğün dernek diyoruz, sevinirken adam öldürüyoruz. Maç kazanıyoruz, sevinirken adam öldürüyoruz. Bayramlarda ulusal coşku diyoruz, yine adam öldürüyoruz. Ve en kötüsü bütün bunları "sevinçten" yapıyoruz! Sevinçten yapmadığımız durumlarda da birbirimize giriyoruz, birbirimize karşı saygısız davranıyoruz. Bu kadar polisiye vakasının olduğu başka bir ülke yok. Bu kadar bedavaya adam öldürülen başka bir ülke yok! Türkiye'de insanların birbirlerine saygılı davranması bir hayal gibi geliyor bana. Büyük kentlerde, başta İstanbul olmak üzere trafik sorununun ortadan kalkması bir hayal! Her şey hayal! Ama ben yine de bu hayallerle 2023'ü görmek isterim.

Yalçın Doğan kimdir

Yalçın Doğan, 1965 yılında İstanbul Alman Lisesi'ni, 1969 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdi. Gazetecilik kariyerine 1973 yılında Cumhuriyet gazetesinde başladı. 1981-1989 yılları arasında aynı gazetesinin Ankara temsilciliğini üstlendi. 1989-2001 yılları arasında Milliyet'te köşe yazarlığı ve Genel Yayın Yönetmenliği yaptı. 2001 yılında yeniden Cumhuriyet gazetesine geçti ve köşe yazarı olarak çalıştı. Yalçın Doğan, 2002 yılından beri Hürriyet gazetesinde köşe yazarı.

Sedat Simavi, Türk Dil Kurumu ve Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nden çeşitli dallarda ödüller alan gazeteci, "IMF Kışkacında Türkiye", "Dar Sokakta Siyaset" ve "Fenerbahçe Cumhuriyeti" adında kitaplar yazdı. "Komünist Enternasyonalde Faşizm Tahlili" isimli Almanca'dan Türkçe'ye bir çevirisi var.

Dünyadan mutluluk kareleri

Düğün törenleri her kültürde farklılıklar gösteriyor. Yörelere, hatta ülkelere özgü gelenekler düğünlere damgasını vuruyor. Efe Babacan uzun yıllar gemiyle dünyayı dolaşarak farklı düğünleri ölümsüzleştirmiş bir fotoğrafçı. Farklı ülkelerden insanların düğünlerinde kendini hep bir kültür turunda hissettiğini söyleyen Babacan, "Hiçbiri diğerine benzemiyor. Hint düğünleri Binbir Gece Masalları gibi. Yunan düğünleri sanki Zorba filminden bir kare, Vietnam düğünleri de sanki mistik ve egzotik bir seyahatin başlangıcı" diyor.

Babacan bugüne kadar ABD, Hindistan, Vietnam, Kamboçya, Filistin, Meksika, Yunanistan, Bosna Hersek gibi ülkelerin düğünlerinde farklı geleneklere tanıklık etmiş. Örneğin Hint düğünlerinde kız tarafı erkek tarafına başlık parası veriyor. Yunan düğünlerinde konuklar çatal ya da bıçakla bardaklarına her vurduğunda, damat gelini öpüyor. Vietnam düğünlerinde damadın kemerinin etrafına çatapat bağlanıp patlatılıyor. Babacan için en ilginç ise Alaska'daki düğün olmuş. Gelin, damat ve pilotla helikoptere bindiklerini söyleyen Babacan, hikayenin devamını şöyle anlatıyor: "Yarım saatlik bir yolculuktan sonra buzla gittik. Helikopterin kapasitesi dört kişi olduğu için pilot aynı zamanda nikah memuruydu. 20 dakikalık nikah töreni sırasında zatürree tehlikesi yaşadık, ama benim için çok değişik bir deneyimdi."

Düğün fotoğrafçılığı hikayeniz nasıl başladı?

İçimde dünyayı gezmek, fotoğraflar çekmek, farklı maceralar yaşamak tutkusu hep vardı. Bu nedenle fotoğrafçılık eğitimi almak üzere Miami'ye gittim. Eğitimin ardından Royal Caribbean Cruise gemilerinde çalışmaya başladım. Fotoğrafçılık yaptım, fotoğraf seminerleri verdim. Farklı kültürler tanımak, maceraya atılmak açısından gemi yolculukları birebir. Gemilerde farklı ülkelerden çiftlerin düğünleri de oluyordu ve fotoğraf için çok iyi malzemeler ortaya çıkıyordu. Geminin rotası Alaska'dayken buzullardaki düğünleri, Karayipler'deyken plajlarda yapılan değişik düğünleri fotoğraflama şansım oldu. Bu işi yaparken karşıma eski eşim çıktı ve onunla tekrar evlenip ABD'ye yerleştik. ABD'de fotoğrafçılık üzerine yoğunlaştım. Yaşadığım Las Vegas, Phonix gibi bölgeler düğün fotoğrafçılığı için çok uygundu. Örneğin Phonix'te yılın çoğu günü güneşli ve sürekli düğün oluyor. Yapılabilecek en iyi iş düğün fotoğrafçılığıydı. Düğünlere zaten hep merakım vardı. Davetsiz de gittiğim çok düğün oldu. Tanımadığım insanlarla halay çektiğim, içki içtiğim çok oldu. Çok severek yaptım bu işi.

İşinizi düğün fotoğrafçılığı olarak mı tanımlıyorsunuz?

Kendimi fotoğraf sanatçısı olarak görüyorum. Şu an Türkiye'de ve zaman zaman yurtdışında düğün çekimlerim oluyor. Kurumsal davet ve organizasyon fotoğrafları da çekiyorum. Belgesel fotoğrafçılığı yapmayı da çok seviyorum.

Hint düğünlerinde kız tarafı erkek tarafına başlık parası veriyor, Yunan düğünlerinde birbiri ardına uzolar devriliyor, Vietnam düğünleri egzotik bir seyahati andırıyor... Her ülkenin düğün gelenekleri başka oluyor. Efe Babacan da onları fotoğraflıyor.

Hint düğünleri: Damada başlık parası

Bazı Hint düğünlerinde törenler üç veya dört gün sürüyor. Eğer düğün bir güne sıkıştırılmışsa, sabah çok erken kalkmak gerekiyor. İlk durak etrafı çiçeklerle süslenmiş büyük bir tapınak. Tapınağa herkesin başını kapatarak girmesi gerekiyor. Tapınakta kadınlar ve erkekler karışık bir şekilde oturuyor.

Katıldığım düğünde tapınağın en sonunda üstü çiçek dolu bir mermer duvar vardı. Duvarın hemen önünde üç müzisyen yan yana oturmuştu. Kanuna benzeyen bir enstrüman çalıyorlardı. Geleneksel Hint kıyafetleri içinde bir prenze benzeyen damat Set, gelinle birlikte mermer duvarın etrafında dakikalarca döndü. Gelinin duvağını annesi tuttu ve arkalarında da küçük çocuklar vardı. Müzik eşliğinde tapınaktaki duvarı tavaf ettiler.

Daha sonra yastıklara oturdular ve raca görünümü büyük ve heybetli bir adam Hintçe konuşmalar yaptı. Geline taşıdığı takılarla Kapalıçarşı'da çok rahat bir kuyumcu açılabilirdi.

Törenin sonuna doğru davetliler duvarın üstündeki çiçeklerin üstüne para bırakarak gelin ve damadın mutlu olması için dua etti. Hangi Tanrı'ya dua ettiklerini bilmiyorum. Hintlilerin 3 milyon Tanrıları var.

Yurtdışında birçok yerde çalışmanız, farklı kültürleri tanımanız size neler kazandırdı?

Mesleki anlamda çok önemli deneyimler edindim çünkü değişik fotoğrafçılarla birlikte de çalıştım, onların tarzlarını gözlemleme ve edindiğim deneyimle kendi tarzımı yaratma şansım oldu. Teknik konularda çok şey öğrendiğim gibi onlar da benden çok şey öğrendi. Benim pozlamalarım hayran kalıyorlardı. Sinemadan çok ilham alıyorum. Filmlerden esinlenerek aklıma değişik pozlamalar geliyor. Değişik kültürlerde ve düğünlerde buldukça deneyimim ve pozlama literatürüm arttı.

Yurtdışında fotoğrafçılıkla Türkiye'de fotoğrafçılık açısından sistem farklılığı var mı?

Yurtdışında düğün fotoğrafçıların kredisi daha yüksek. Daha bilinen bir meslek. İstatistiklere göre ABD'de en çok para kazanılan mesleklerden biri.

Fotoğraflarınızda dikkat çekici unsurlar neler?

Sıradan pozlar çekmeyi sevmiyorum. Beklenmedik pozlar ve değişik açılar bulmaya çalışıyorum. Örneğin bir duvar görürüm, üzerine çıkar oradan fotoğraf çekerim. Ya da yere yatarım. Fonlara çok önem veririm. Etraftaki malzemeleri kullanma konusunda başarılı olduğumu düşünüyorum. Örneğin bir otelin odasında ne kadar yaratıcı olabilirsiniz. Ben odadaki iskemleyi aldım. İskemlenin oymalarını doğal çerçeve olarak kullandım. Bunun gibi değişik malzemeleri çerçeve yapmayı seviyorum.

Fotoğraf çekimine nasıl hazırlanıyorsunuz?

Önce gelin ve damatla görüşüyorum. Hem onları tanımaya hem de nasıl bir çekim istediklerini anlamaya çalışıyorum. Çekimin yapılacağı mekan çok önemli. Çekimden önce mekana gidiyorum. Tavan yüksekliğini, ışık durumunu ve mekanın dekorasyonunu inceleyip ne tür fotoğraflar çekebileceğim konusunda çalışıyorum. Aksesuarlara önem veriyorum. Gelin ve damat ile yakın arkadaşlarına düğüne değişik aksesuarlar getirmesini söylüyorum. Aslında düğünün seyrine göre doğaçlama çekim yapıyorum ama askeri disiplinle çalışıyorum diyebilirim. En iyi fotoğraf hiç beklemediğiniz anda çekilir. Çünkü düğünlerde her an her şey olabilir. İyi bir gözlemci olmanız gerekiyor. Her zaman yanımda asistanım da oluyor ve o da çekim yapıyor. Benim kaçırdığım bir olayı o görümlüleyebiliyor. Çünkü bazı anlar tekrarlanamaz. Biz bir daha gerçekleşmeyecek anları fotoğraflıyoruz.

"Gelinin ruhunu okumadan iyi fotoğraf çekemezsiniz" diyorsunuz. Bunu nasıl başarıyorsunuz?

Her gelin güzeldir. Gelinler, o gün dünyanın en güzel gelini olduğunu ispatlamak ister. Bunu gerçekleştirecek kişi de fotoğrafçıdır. Bunun için gelin ve damadın gözdesi olmam gerekiyor. Bunun için onlarla samimi ve sıcak bir ilişki kuruyorum. Bir animatör gibi onları eğlendirip doğal ve keyifli olmalarını sağlıyorum. Çekimi bir film gibi görüyorum. Gelin benim için başrol oyuncusu, erkek de yardımcı oyuncu.

Vietnam düğünü: Çapkınlığa karşı çatapat uyarısı

Vietnam düğününde en çok dikkatimi çeken, tüm davetlilerin ve evlenecek çiftin renkli kıyafetleriydi. Damat ve gelinin ilk dansının ardından yemek yendi. Daha sonra masaları dolaşan çift, her masada kadeh kaldırarak içkilerini yudumladı. Sıra dışı gelenekleri ise damadın pantolonuna bağlanan çatapatlardı. Beline asılı olan çatapatları teker teker yakan gelinin arkadaşları, damadı ileride çapkınlık yapmaması için kibarca uyarıyordu.

Dünyadan düğün hikayeleri

Filistin düğünleri: Gelin ve damat bir arada değil
Filistin düğünlerinde göze çarpan ilk şey erkeklerin kalabalığı. Damat Abdullah, imamlar ve arkadaşlarıyla el sıkışıp hepsini bir arada görüntülemek istediğimi söyledim. Evin çatısına çıkıp herkesi fotoğraf karesine sığdırabildim. Evin salonundaysa yalnızca kadınları ve çocukları çektim. Evin bahçesinde imamla sürekli göz teması kurdum. Bahçedeki erkekler namaz kılarken, onları görüntülemek için onay bekledim. İmam kafasını eğerek onay verdi ve birkaç kare fotoğraf çektim. Daha sonra yemeğe oturuldu. Damat, gelin olmadan masaları dolaştı ve akrabalarından, arkadaşlarından gelen zarfları toplayarak tebrikleri kabul etti. Bahçede erkeklerin oturduğu bölüme erkekler servis yaptı. Alkol tüketimi olmamasına karşın müthiş bir enerjiye, hareketli dans figürlerine şahit oldum.

Yunan düğünleri: Bir çın çın, bir öpücük
İlık bir kış günü bir Yunan kilisesindeydik. Kiliseden çıkıp Hilton Tapatio'ya vardığımızda, kalabalık daha da büyüdü. Gelin Kallista ve damat Nicholos o kadar mutluydu ki, ilk defa bir düğünde "Gülümseyin" demedim. Kilisedeki dini törenden sonra, ikinci bir evlilik töreni yapıldı. Tam düğün şarkısı çalacakken ses sisteminde bir bozukluk oldu. 250 kişi hep bir ağızdan düğün şarkısını söylemeye başladı. Daha sonra restoranda uzolar (Yunan rakısı) sular seller gibi aktı. Nerdeyse her 15 dakikada bir, damat Nicholos veya arkadaşları "hoppa" diye bağırarak uzo kadehlerini kaldırdı. Yunan düğünlerinde herhangi bir davetli bıçağını kadehine vurmaya başlarsa, diğer davetliler de çatal veya bıçaklarını kadehlerine vurarak çın çın sesleri çıkarmaya başlıyorlar. Çın çın seslerini duyan damadın, hemen gelini öpmesi gerekiyor.

"Her gelin güzeldir. Gelinler, o gün dünyanın en güzel gelini olduğunu ispatlamak ister. Bunu gerçekleştirecek kişi de fotoğrafçıdır. Çekimi bir film gibi görüyorum. Gelin benim için başrol oyuncusu, erkek de yardımcı oyuncu."

Sizin için düğünün en heyecanlı anı nedir? En iyi kareleri ne zaman yakaladığınızı düşünüyorsunuz?
İnsanların mutlu anlarını fotoğraflamak çok heyecanlı. Ancak özellikle düğünün son kısımlarını çok seviyorum. Belirli bir alkol tüketiminden sonra insanların rahatlaması, coşkusu çok değişik oluyor. Günün coşkusunu gecenin ilerleyen saatlerinde çekilmiş fotoğraflarda görebiliyorsunuz.

Çekimlerde mutlaka beklemediğiniz olaylar da oluyor. İlginç bir çekim anınızı anlatır mısınız?
ABD Phonix'te bir düğünde ilginç bir şey olmuştu. Merdivende aile fotoğrafı çekerken yaşlı bir adam önündeki kadının üzerine yığıldı ve ikisi birden yere düştü. Adamın burnu kanadı. Ambulans çağırıldı ama ambulans yerine itfaiye geldi. Oradakiler adama müdahale etmek durumunda kaldı. Damat ve gelinin morali bozulmuştu ama müdahale edip itfaiye arabasının önünde çekim yapmayı teklif ettim. İkisi de şaşırıldı ve böyle ilginç bir çekim ikisini de mutlu etti. Bu tür olumsuz durumları keyifli hale getirmek çok önemli. Bir Hint düğününde çekim yapıyordum. Onlarda bizdekinin tersine kız tarafı erkek tarafına başlık parası veriyor. Düğünde 12 bin Dolar'a anlaşıldığı halde, kız tarafı 10 bin Dolar verdi. Bunun üzerine düğünde kargaşa çıktı ama sonuçta olay tatlıya bağlandı. Yine bir Hint düğününde tapınağa giriyorduk. Erkeklerin de başını kapatması gerektiği için ben de başımı bandanayla kapatmıştım.

Amerikan düğünleri: Broadway şovu mu, düğün mü

Amerikan düğünleri 5 yıldızlı bir otelin animasyon ekibinin gösterilerini aratmıyor. Düğünün ortasında gelin ve damadın oturduğu uzun bir masa oluyor. Bu masada gelin ve damadın en yakın arkadaşları yerlerini alıyor. Hepsi aynı tarz, aynı renk kıyafet giyiyor.

Akşam yemeği başlamadan önce gelin ve damadın arkadaşları şampanya kadehi kaldırıp çocukluk veya akademik hayatlarıyla ilgili anılar anlatıp evlenen çiftle mutluluklar diliyorlar. Yemek bittikten sonra gelin ve damat ilk danslarını yapıyor. Ardından gelin ve babası, damat ve annesi dans ediyor.

Gecenin sunucusu 10 yıldan fazla evli olanların dansa devam edeceğini, diğerlerinin dans pisti dışına çıkmasını istiyor. Sonra 10 yıllık evliler, daha sonra 20 yıllık evliler dans ediyor. En sonunda en uzun süreli evli çift seçiliyor ve onlar dans ediyor.

Ardından para dansı başlıyor. Damadın önünde kadınlar, gelinin önünde erkekler sıraya giriyor. Damada kadınlar, geline de erkekler para veriyor. Bu para genelde 1 Dolar gibi sembolik bir rakam. Davetteki tüm bekar kadınlar çağırılıyor ve gelin arkasını dönererek onlara çiçeğini atıyor. Çiçeği yakalayanın en kısa zamanda evleneceğine inanılıyor.

Uyuyan yapraklar

Kapalıçarşı esnaflarından Nick Merdenyan'ın çalışmalarının temeli hoşgörü ve saygı üzerine kurulu. Merdenyan'ın yaprakları hat, kaligrafi, tezhip gibi renk ve yazı sanatlarının yanı sıra Budizm, İslam, Hıristiyanlık, Musevilik için de bir buluşma noktası.

Herkesin hayatında bir kez de olsa bir kitabın sayfaları arasına narin bir yaprağı sakladığı olmuştur. Yıllar içinde unutulmuş bu yaprak, gün gelmiş tesadüfen çevrilen sayfaların arasından o kişinin karşısına ansızın çıkmıştır. Ne zaman, hangi hislerle oraya konduğu çoktan unutulmuştur ama ipek görüntüsüyle bulanık yüzünde küçük bir tebessüm yaratmaktan geri kalmaz. Ve hikaye burada biter. Ama Nick Merdenyan için asıl hikaye işte bu noktada başlar.

Merdenyan 1995'te oğlunun vaftiz töreni sırasında hediye edilen çiçeğin yapraklarını atmaya kıyamaz ve bir kitabın sayfaları arasında saklar. Yıllar sonra bir araştırma için kitapları karıştırdığında ipek gibi iki yaprak ile karşılaşır ve bunlarla ne yapabilirim diye başlar hayal kurmaya. Kapalıçarşı'da komşusunun dükkanına gelen bir kaligrafi ustasına kurmuş yaprakları gösterir. "Yaprakların üzerine hat sanatı yapılıp yapılamayacağı geldi aklıma. Kaligrafi ustasıyla fikrimi paylaştığımda o da çok heyecanlandı. Bir süre sonra kaligrafi ustası yapraklarla çıkageldi. Yaprakların üzerine Kanuni Sultan Süleyman'ın tuğrasını ve kufi yazıyla Yunus Emre'nin 'Sev seni seveni' sözlerini işlemişti. Tesadüf eseri o gün Kapalıçarşı'daki dükkanına ABD'li bir çift geldi ve hat sanatıyla yapılmış özel objeler aradıklarını söylediler. Tuğralı yaprağı gösterdiğimde hayran oldular. O gün ABD'li kadının yüzünde gördüğüm heyecanı unutamıyorum. Yaprakları satın aldılar ve macera böylece başlamış oldu".

Benzersiz eserler

Merdenyan, o günden bu yana Kapalıçarşı'da iç bedestende yer alan dükkanında yapraklar üzerine çeşitli dualar, desenler işliyor. Merdenyan'ın yapraklarını yalnızca İslami yazılar ve motifler

süslemiyor. Yapraklar üzerinde kültürleri de buluşturuyor. Hıristiyan ve Yahudi kültürlerine ait unsurları da kullanıyor. Merdenyan, tüm dinlerin hoşgörüyü simgelemesi felsefesinden yola çıktığını söylüyor. Yapraklar üzerine işlediği metnin altına İngilizce açıklamalarını da ekliyor. Merdenyan'ın, Mimar Sinan Üniversitesi'nden tezhip ve hat ustası iki kişiyle birlikte hazırladığı eserlerin dünyada bir eşi benzeri daha yok. Merdenyan, ekibin yöneticisi. Yaprakları temin ediyor, tasarlıyor, ekibe de uygulaması kalıyor. Dua, dilek, tuğra, isim ve görsel simgeler yaprakların üzerine işleniyor.

Yapraklar Florida'daki bir seradan geliyor. Dieffenbachia bitkisinin özel bir türünün yapraklarını kullanıyorlar. "Kullandığım Dieffenbachia ve Caladium Türkiye'de yetiştirilmiyor. İlk önce Hollanda'dan ithal ediyordum. Ancak Hollanda bazı ekonomik nedenlerden ötürü bu bitkinin üretimini durdurdu. Uzun araştırmalar sonucunda ihtiyacım olan kalitedeki yaprakları Florida'da bir serada buldum" diyen Merdenyan yaprakları satın almadan önce Florida'ya giderek tek tek kontrol ediyor. "Bir saksı bitkisinden yetişen ancak bir ya da iki yaprak kullanılabilir. Her gidişimde ortalama 1500 yaprak satın alıyorum. Türkiye'ye nakil süreci çok zahmetli. Her birini titizlikle bavula yerleştiriyorum. Isı, nem ve basınç yapraklarda kıvrımlara, çatlamalara neden olabiliyor. Türkiye'ye getirdikten sonra her yaprağı özel bir yön-

“İnsanların, kendi mensup oldukları kültürün dışında bir başka kültürün eserlerine, mesajlarına saygıyla, hoşgörüyle yaklaşip ilgilenmeleri ve bu eserleri tercih edip satın almaları bana ayrıca mutluluk veriyor.”

temle üçüncü hamur kağıt arasında bir süre kurutuyorum.” Kurutma aşaması, kağıtların arasına yerleştirip bir yıl boyunca unutmak değil. Çok daha zor ve zahmetli bir süreç.

İkinci yaşam

Merdenyan, haftada en az iki kez, kendi deyimiyle yaprakların uyuduğu yerleri değiştiriyor. “Onları uyuyor kabul ediyorum. Uykuya dalıyorlar ve bir buçuk yıl sonra ikinci hayatlarına başlıyorlar. Yerlerini değiştirmesem, yapraklar sayfalara yapışabiliyor”. Her 100 yapraktan yalnızca 30-40 tanesinin ikinci hayata dönebildiğini söyleyen Merdenyan, bu işi yapabilmek için sabrın yanı sıra büyük bir tutkuya da ihtiyaç duyulduğunu özellikle vurguluyor. Merdenyan, çalışmaya başlayacağı konuya uygun olarak yapraklarını seçiyor. Konu seçiminin ardından yapraklar, özel yöntemlerle kendi öz suyu giderilene kadar kurutuluyor. “Tutku olmazsa sabır olmuyor. Yaprakların rüyalarınıza, hayatınızın her anına girmesi lazım. Bu yapraklarda pozitif bir enerji var. Bütün bir yıl boyunca yaprakların en az haftada iki kez evimde yattıkları yerleri değiştiriyorum. Onların kuruma aşamalarını izlemek çok heyecanlı. Onların yüzlerce eve gireceğini düşününce daha mutlu oluyorum. Bu, benim için zevkli ve heyecanlı bir oyun”.

Ünlülerin evindeki yapraklar

Merdenyan'ın yapraklarının süslediği yerler arasında

Bill Gates'in evi ve Los Angeles Roslin Art Gallery, Florida A-Havva ve New York Otantik Jewellery başta olmak üzere pek çok galeri de bulunuyor. Ayrıca NATO Zirvesi sırasında İstanbul'a gelen Laura Bush'a da bir tane hediye etme fırsatı bulmuş. Hillary Clinton'ın 1996'da Türkiye ziyaretinde üç dinin sembolünün yer aldığı “Buluşma Noktası” adlı çalışmasını satın aldığı söyleyen Merdenyan'a Hillary Clinton tarafından bir de teşekkür belgesi yollanmış. Edward Şevardnadze ve İtalyan savcı Di Pietro da Merdenyan'ın eserlerini alan isimler arasında.

Yapraklar ABD'den özel belgeyle geliyor

Dieffenbachia ve Caladium yapraklarını tercih etmesini, “Bu yaprakların en büyük avantajı, tamamen kuruduktan sonra bile elastikiyetlerini kaybetmemesi. Bir de boyayı çok iyi kabul ediyorlar. İşe ilk başladığımızda boya konusunda sıkıntı çekiyorduk. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ndeki profesörlere danışarak doğru tekniği geliştirdik. Boyanın içine çeşitli maddeler koyarak özel bir karışım elde ettik. Boyalarımız tamamen yaprağa özel. Bu teknikle yapılan yapraklar 10 yıldır hiç bozulmadı. Çerçeve içinde muhafaza edildikleri için yüzlerce yıl bozulmadan kalacaklarını düşünüyorum” şeklinde açıklıyor. Yaprakları ABD'den Türkiye'ye getirmek için özel bir belgesi bulunan Merdenyan, yaprakların ABD'li yetkililer tarafından tek tek kontrol edildiğini ve belgelendiğini söylüyor. “Yaprakla-

rı ABD'lilerden farklı kullanıyoruz. Kullandığımız malzemeler kadar yaptığımız işlemler de farklı” diyen Merdenyan yapraklara gönülden bağlı ve çalışmalarını konusunda fiyat vermekten pek hoşlanmıyor. Her çalışmadan bir adet üretiyor.

Merdenyan, yaprakların hassas olduğunu ve her fırçanın kullanılmadığını söylüyor. “Kullandığımız yapraklar ağır bir boyayı kaldıramayacağından çok hassas. Kullanacağımız fırçaları Londra'dan getiriyorum. Kedi kılı fırçalar kullanıyoruz. Süslemelerde kullandığımız altın varakları da yurtdışından temin ediyoruz. Eserin tamamlanabilmesi için tasarım ve işleme aşaması dışında 15 günlük bir süreç gerekiyor. İşlemlerin tamamlanmasının ardından etraflarını tümüyle kapatarak iki cam arasına koyuyoruz. Bu, yaprağın uzun süre sağlıklı ve canlı kalmasını sağlıyor” diyor.

Eserlerinde ilham kaynağının kültürler olduğunu söyleyen Merdenyan, “Çalışmalara İslam kültürü ile başladık. Hıristiyan ve Musevi kültürüyle devam ettik. Şu an çeşitli kültürlerin güzel mesajlarını da çalışmalarımızda kullanıyoruz. Bu mesajları ülkemizdeki insanlarla ve dünyayla paylaşmak, aynı heyecanı hissetmek çok güzel. İnsanların, mensup oldukları kültürün dışındaki bir kültürün eserlerine, mesajlarına saygıyla, hoşgörüyle yaklaşip ilgilenmeleri ve bu eserleri tercih edip satın almaları bana ayrıca mutluluk veriyor” diyor.

Filmler barış için çekiliyor

Sultanahmet Meydanı 10 Mayıs günü Türkiye'de ilk kez düzenlenen bir etkinliğe sahne oldu. Pangea Günü adı verilen etkinlik, organizasyonu gerçekleştiren kişiler dışında herkes için bilinmezlerle doluydu... Sultanahmet o gün farklı bir etkinliğe ev sahipliği yapmakla kalmadı, katılanları mestetti.

Pangea Günü, her yıl Kaliforniya'nın Monterey kasabasında düzenlenen TED Konferansı'nda (Technology Entertainment Design) 2006 yılı Dilek Ödülü'nü alan belgesel film yapımcısı Jehane Noujaim tarafından başlatılan bir etkinlik. Sinemanın ve görselliğin gücünü kullanarak, farklı kültürlerden milyonlarca insanı bir araya getiriyor. Daha iyi bir gelecek için kendini dünyada fark yaratmaya adanmış küresel bir topluluk oluşturmayı, farklı öyküleri paylaşarak dünyaya barış getirmeyi amaçlıyor.

Pangea Günü'ne katılan ünlüler arasında Ürdün Kraliçesi Nur, dünyanın en ünlü kadın savaş muhabirlerinden Christiane Amanpour, Bob Geldof ve İranlı rock yıldızı Hypervova gibi isimler yer aldı.

Mısırlı Noujaim ortaya bir fikir atıyor ve...

2006'da belgesel film yapımcısı Jehane Noujaim, medyanın çok taraflı haber verdiği düşüncesinden yola çıkarak alternatif hayatların filmlerini çekmeye başlar. Derken TED Konferansı'na katılır. Tüm dünyanın barış

4 saat, 24 film, dört kıtada aynı anda!
Pangea Day Sultanahmet'te!

Kıtalar tekrar birleşiyor! Dünyayı başka insanların gözünden görmek isteyen herkes bu gece birarada.

Dünyanın 6 farklı şehirden canlı yayın...
Dünyanın dünya için yaptığı çok özel kısa filmler,
canlı müzik performansları, ünlü konuşmacılar ...
Mesela kim? Bob Geldof, Ürdün Kraliçesi Nur,
dünyanın en ünlü kadın savaş muhabirlerinden
Christiane Amanpour...

10 Mayıs 2008 Saat: 21:00-01:00 Sultanahmet Meydanı
Gösterim ücretsizdir.

www.pangeaday.org

için bir araya geldiği bir etkinlik günü düzenlemek ister ve ortaya Pangea Günü çıkar. Pangea, dünyada yaşam başladığında bütün kıtaların birbirine birleşik olduğu hale verilen ad...

İki yıldır dünya çapında düzenlenen Pangea Günü, geçtiğimiz 10 Mayıs'ta, Kahire, Dharamsala, Kudüs, Kigali, Londra, New York, Ramallah ve Rio de Janeiro'dan canlı bağlantı ile gerçekleştirildi. Etkinlik tüm dünya ile aynı anda İstanbul'dan da izlendi. İstanbul organizasyonu Ali Üstündağ ve şirketi İlteK tarafından yapıldı. Ücretsiz olan ve dört saat süren Sultanahmet Meydanı'ndaki organizasyona 600 kişi katıldı.

Türkiye'de İZ TV tarafından canlı yayınlanan Pangea Günü'nde, dünya için dünyanın yaptığı 24 kısa film gösterildi. 100'ü aşkın ülkeden 2500 çalışma arasından seçilen bu filmler, "dünyayı diğer insanların gözünden göstermeyi" amaçlayan farklı yapımlardı. İnternet, televizyon ve cep telefonları yoluyla milyonlarca insana ulaşan Pangea Günü, dünya televizyonlarında yedi ayı dilde yayınlandı. Etkinlik sayesinde sinemanın gücünü kullanarak hoşgörü ve merhamet duygularını güçlendirmenin yanı sıra farklı kültürlerden milyonlarca insanı bir araya getirerek daha iyi bir gelecek yaratılması hedeflendi.

Organizasyonun Türkiye ayağını düzenleyen Ali Üstündağ ile Pangea Günü ile ilgili merak ettiklerimizi ve çalışmalarını konuştuk.

Pangea Günü organizatörleri size nasıl ulaştı?

Onlar bana ulaşmadı, ben onlara ulaştım. Daha önce

TED Konferansı'na katıldığım için Pangea Günü'nün varlığından haberdardım. Baktım ki Türkiye'de çok fazla bir şey yapılmıyor, işi ele almaya karar verdim. Artık öyle bir yaşa geldim ki her şeyin kutuplaştığı bir ortamda diyalogu oturtmak, hoşgörü geliştirmek ve insanları birbirine yakınlaştırmak gerektiğini görüyorum.

Pangea Günü bu yıl Türkiye'de ilk kez düzenlendi. Etkinliğe katılan Türk filmi oldu mu?

Bu ilk yılımız olduğu için çok heyecanlandım. Türkiye'den katılan film olmadı ama bunu hedefliyoruz. Etkinliği daha çok duyurmalıyız.

Bu yıl hedeflenen etki yaratılabildi mi?

Bence hedeflediklerimize ulaştık ama şunu hayal edemedik. 50 kişi mi gelir 5 bin kişi mi, bilemedik. Önümüzdeki yıl daha iyi ve farklı bir organizasyon yapacağız. Bu yıl tüm hazırlıklarımız ucu ucuna yetişti. Yine de 600 kişilik bir katılım bile bizim için müthiş bir başarı.

Pangea Günü etkinliğini dünyada ve Türkiye'de kim finanse ediyor?

İşin lojistik ve organizasyon giderlerini TED karşılıyor. İstanbul organizasyonunu uydu yayınından mekan kirasına kadar hiç para ödemedik. İletkenler olarak 20 yıldır piyasada olduğumuz için tedarikçiler gönüllü çalıştı. Sultanahmet Meydanı'na dörde beş bir LED ekran getirdik. Broşür bastırdık. Ses sistemini biz kurduk. TED'den de çok takdir gördük. "Asla vazgeçmeyin" dediler.

Teknoloji sayesinde iletişim kolaylaştı. Ancak verilmek istenen mesajlar doğru iletiliyor mu?

Teknolojik araçlar kullanarak iletişimi etkin kılmaya çalışıyoruz. Ama teknolojiyi değil hikayeleri, mesajları hissetmemiz lazım. İletişimin temelinde de şu vardır: Ya

bir fikir paylaşırsınız ya da ikna etmeye çalışırsınız. Bir bilgi paylaşımı vardır. Akılda kalabilmek için hikayeler anlatmak lazım.

İyi bir tanıtım filminin kriterleri neler olmalı?

Tanıtım filmi yapmak isteyen kurum bunu neden ve kim yapmak istediğini belirlemeli. Çok güzel bir film yapabilirsiniz ama hedef kitlesi yanlış olabilir. Ya da doğru hedef kitlesine içi boş bir film yapabilirsiniz. Bugün öyle bir hale gelindi ki bir filme adeta bir emtia gibi bakılıyor. Beş bin YTL'ye de film çekenler var 50 bin YTL'ye de, 500 bin YTL'ye de...

Görsel iletişim ne kadar güçlü?

Görsel, soyutu somuta çevirir. Görsel olmadığı zaman hayatımızın çok önemli bir bölümü yok oluyor. Youtube'u kim hayal etti? Bana 10 yıl önce birisi Youtube'u hayal et dese, edemezdim. Öyle gelişmeler var ki çoğu görsele dayanıyor. Facebook da müthiş bir buluş. Şu anda bombardımandayız, iletişim mağdurlarıyız. Akşam eve dönünceye kadar beş bine yakın marka reklamına maruz kalıyoruz. Hangisini hatırlayacaksınız bilinmiyor. Herkes kendine bir yer edinmeye çalışıyor. Görseli bir deneyimle eşleştirmek lazım ki akılda kalsın. Görsel öğeye bir de duygu bağlayabilirsiniz akılda kalma şansı artıyor.

Görsel iletişimde gelecek eğilimleri neler?

Eğilimler nereye gidiyor bilmiyorum. Bence insanlığın en temel ihtiyaçlarından biri iletişim kurmak. O nereye giderse eğilimler de oraya doğru gidecek. Youtube'u kimse hayal edemedi ama iki tane genç, arkadaşları ile deneyimlerini paylaşmak için bir ortam oluşturduklar, bakın ne boyutlara geldi. Şunu iyi biliyorum ki görselin gücü her zaman var olacak ve farklı boyutlara geçecek.

Mesajları iletmenin en etkili yollarından biri görsel iletişim. Bir barış projesi olan Pangea Günü de bu noktadan yola çıkıyor. O gün barış için çekilen filmler tüm dünyada aynı anda yayınlansın, farklı kültürler bir araya gelsin.

Ali Üstündağ kimdir

1950'de ABD-Kaliforniya'da doğdu. Fransa'da büyüdü. İngiltere'de ekonomi eğitimi aldı. "Görmediğim insanlar hakkında rapor yazmak bana göre değil" diyerek öğrenimini yarıda kesti ve fotoğrafçılık alanında çalışmaya başladı. 1975'te Türkiye'ye kesin dönüş yaptı. Film ve reklam çekmeye başladı. Profesyonel

Tanıtım Fotoğrafçıları Derneği (PTFD) başkanlığı yaptı. Çalışmalarına kurumsal iletişim uygulamaları ile devam etti. 1987'de İtek Medya'yı kurdu. İtek Medya, iletişim sektöründe Birleşmiş Milletler (BM) tarafından hazırlanan ve evrensel değerleri kapsayan Küresel İlkeler Anlaşması'nın imzalayan ilk şirketlerden.

TED Konferansı'nın amacı

Pangea Günü'nün ortaya çıkmasına sebep olan TED Konferansı, 1984'te Kaliforniya'nın Monterey kasabasında ABD'li zenginlerden Richard Saul Wurman'ın girişimiyle düzenlenir. Wurman, hayata bakışını geliştirmek için alanlarında dünyanın en iyisi olan kişileri ABD'ye konuşmalar yapmaya davet eder. Müzik, sanat, astroloji, genetik veya din gibi akla gelebilecek her alanda konuşmacılar TED Konferansı'nda sunum yapmaya başlar. Kaliforniya'da gerçekleştirilen bu konferansa her yıl dört bin kişi müracaat ediyor ve ancak bin iki yüz kişi kabul ediliyor. TED'e katılmak için 6000 Dolar'lık katılım ücretini ödemeniz ve daha önce bu konferansa katılan birinin size referans olması gerekiyor. Katılımcılar dünyayı daha iyi bir hale getirmek, dünyada olup bitenlere farklı bir noktadan bakmak isteyen kişiler.

Al Gore ünlü Uygunsuz Gerçek'in ilk sunumunu burada yapmış. Başka bir örnek Bob Geldof. Hedefi, bir an önce yok olan ya da yok olmakta olan kültürlerin envanterini çıkarmak olan Geldof da bu konferansın katılımcısı.

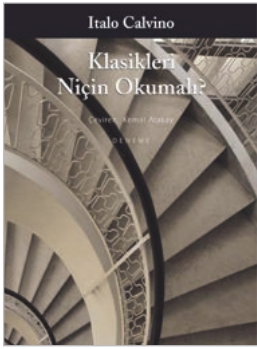
Son dört yıldır TED Konferansı'nda Dilek Ödülü veriliyor. Bu dilekler hayata geçirilmeye çalışılıyor. TED Konferansı'na katılan konuşmacılar para almıyorlar çünkü burada konuşmak başlı başına bir onur.

KLASİKLERİ NİÇİN OKUMALI

SAHİLDE

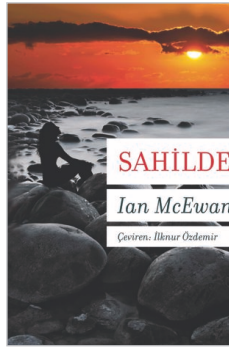
AĞRI'NIN DERİNLİĞİ

Bu kitapta Calvino'nun yaşamının değişik dönemlerinde onun için büyük bir önemi olmuş yazar, şair ve bilim adamları üzerine deneme ve yazılarının büyük bir bölümü yer alıyor. Calvino gerek yazar gerekse okur olarak kitapla sıkı bir bağ içinde olmakla birlikte, uzun yıllarını

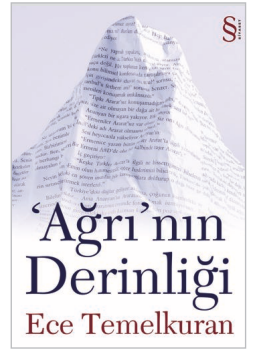

editörlük yaparak geçirdiği için hem mesleği gereği hem de entelektüel merakları nedeniyle de okuma ve yazma üzerine düşünmüş bir kültür adamı. Yazar kitapta, "Puşkin'i severim çünkü berraklık, ironi ve ciddilik demektir. Hemingway'i severim çünkü yalınlık, abartısızlık, mutluluk arzusu, hüznün demektir. Stevenson'ı severim çünkü sanki uçar. Çehov'u severim çünkü gittiğinden daha öteye gitmez. Conrad'ı severim çünkü derin sulara seyrederek ve batmaz. Tolstoy'u severim çünkü kimi zaman 'Hah, şimdi anlıyorum nasıl yaptığını' duygusuna kapılırım, oysa bir şey anladığım yoktur. Manzoni'yi severim çünkü düne kadar nefret ediyordum. Gogol'u severim çünkü açıkça, kötülükle ve ölçüyle çarpıtır. Dostoyevski'yi severim çünkü tutarlılıkla, öfkeyle ve ölçüsüzce çarpıtır. Balzac'ı severim çünkü kahindir. Kafka'yı severim çünkü gerçekçidir..." diyor.

İngiltere'nin seçkin bir ailesinden gelen keman öğrencisi Florence ile babası bir kasaba okulunda müdür olan Edward, evlendikleri gün Chesil sahilinde bir otele, babalarını geçirmeye giderler. 60'lı yılların başında, tabuların henüz yıkılmadığı, toplumsal baskıların kendini hissettirdiği, karşı cinsten iki kişinin ancak evlilikte birleşebildiği günlerde geçen "Sahilde", aslında bir akşam yemeğinde başlayıp şafak sökerken biten uzun, sessiz ama duygu fırtınalarıyla geçen bir sahne. İngiliz toplumunun farklı sınıflarından gelen, evliliğe ve cinselliğe farklı açılardan bakan bu iki genç, o otelde geçirdikleri birkaç saat boyunca, buldukları anın gerçeğine uyum sağlayabilmek için çabalar. İster istemez geçmişlerine doğru iç acıtan bir yolculuğa da çıkarlar. Pek çoğumuzun içinde var olan iki kişiliğin arasındaki mesafeye yuva kuran korkuları ve içsel çelişkileri ustalıkla anlatan ve beklenmedik bir sonla biten bu roman, aşkın her şeye çözüm olup olmayacağı sorusunu da yanıtlıyor. Dünyanın hemen her yerinde çarpıcı değişimlerin yaşandığı 68 kuşağına götüren Sahilde, 2007'de İngiltere'de iki önemli edebiyat ödülünün sahibi oldu.

Birazdan anlatacağım Ermeniler üzerinedir. Ama bir o kadar da, Türk olmak üzerinedir. Onlardan, belki ilk kez söyledikleri şeyleri dinlerken benim de Türk olmak üzerine ilk kez düşünmem üzerinedir. Bana ülkeler boyunca anlattıkları dünyayı hakikatin ne olduğu üzerine değil, bugünkü hakikat

üzerinedir. Anadolu'dan, Anadolu'yu terk etmek zorunda kalmış herkese gönderilmiş uzun bir mektuptur bu... Ece Temelkuran bu cümlelerle başlayan "Ağrı'nın Derinliği"nde Ermenilerin kalbine doğru bir yolculuğa çıkıyor. "Ağrı'nın Derinliği", hem Ermeniler hem de Türkler için bu soruyu cevaplarken Türk kimliği üzerine bir hatırlama öyküsü de yazıyor. Ermenistan, Fransa ve Amerika'da çıkılan bu yolculuk hikayesi okuyucuyu sadece o ülkelere değil aynı zamanda kendi hafızasında "hatırladığını hatırlamadığı" yerlere götürüyor. Bu yolculukta hiç gitmediğiniz kendi "evinize" gideceksiniz. "Aidiyetlerimiz böyle olsun istiyorsun. Ne kapana kısılalım 'vatansever' olarak, ne dışına atılalım 'hain' olarak. Yeni bir aidiyet olsun, dışına çıkabildiğimiz için büsbütün reddetmek zorunda kalmayacağımız, içinde olduğumuzda büsbütün üzerinize sinmeyecek bir ev".

BELLEKTEKİ CHE

ACI ÇİKOLATA

TUTKUNUN ROMANI LEYLA GENCER

Ernesto Che Guevara'nın günlükleri, öyküleri, mektupları ve daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış fotoğraflarından oluşan "Bellekteki Che" kapsamlı bir albüm çalışması. Kitap, tüm dünyanın kararlı bir devrimci olarak tanıdığı Che'nin iç dünyasına bir yolculuk niteliğinde. "Bellekteki Che", Che'nin Latin Amerika seyahatlerinin bir yol haritası, okuduğu ve sevdiği kitapların, kızdığı ya da sevindiği olayların bir dökümü niteliğinde. Ailesinin daha önce hiç kimseye açmadığı arşiv, bu kitapla hayat buluyor. Bu büyük devrimcinin 80. doğum günü yaklaşırken eserlerini inceleyerek gelecek için ipuçları çıkarmak mümkün. Günlüklerinde komutan imzasıyla yolunu izleyenlere şöyle sesleniyor Che: "Yoldaş, ailem İspanya'nın hangi bölgesinden geliyor, gerçekten bilmiyorum. Elbette atalarım çok önce çıktılar oradan, bir ayakları geride kaldı, ötekisi ileride. Ama ben onlara ait bilgileri saklamadıysam bu, durumun gereksizliğindedir. Yakın akraba olduğumuzu sanmıyorum, ama dünyada gerçekleşen herhangi bir adaletsizlik karşısında eğer siz de öfkeyle titriyorsanız, yoldaşız demektir ve bu çok daha önemlidir. Devrimci selamlarla vatan yahut ölüm. Kazanacağız!"

Çağdaş Dünya Edebiyatı dizisinden çıkan "Acı Çikolata", Latin Amerikan edebiyatına ciddi katkıları olan Meksikalı yazar Laura Esquivel'in kaleminden önemli bir çalışma. Yemek pişirerek, yemek yiyerek, yemekler aracılığıyla aşk ilanı, tinsel ve tensel iletişim gerçekleşebilir mi? Esquivel, bu romanla bu iletişimin gerçekleşebileceğini kanıtıyor. 19. yüzyıl Meksika'sında geçen roman, Esquivel'in hayatında mutfağın ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Yazar, mutfağı bilgi ve anlayışın yarattığı zevkin kaynağı olarak karakterize ediyor. Kitabın orijinal adı İspanyolca'da hislerin uç noktasını, tutku, kızgınlık ve cinsellikte kaynama noktasını anlatmak için kullanılan bir deyim. Yüzyıl başlarında Meksika'da devrim, eski kolonyal toplumun son kalıntılarını temizlerken, aile geleneğine göre evlenmesi olanaksız, ama buna karşın Pedro'ya delicesine tutkun Tita, yemek yapmayı aşkının iletişim aracına dönüştürüyor. Kısa zamanda 15 dile çevrilen ve yazarın senaryosuyla 1992 yılında sinemaya aktarılan, filmi ülkemizde de büyük ilgiyle karşılanan "Acı Çikolata", başta Meksika ve ABD olmak üzere yayımlandığı her ülkede satış rekorları kırdı.

Opera sanatçımız Leyla Gencer dünya opera tarihinin yetiştirdiği en büyük sopranelardan biri. Geçtiğimiz Mayıs ayında hayata gözlerini yuman bu büyük sanatçının opera kariyeri Devlet Tiyatroları Ankara Operası'nda sahnelenen "Cavallerina Rusticana" operasında Santuzza rolü ile başladı. Gencer'in opera repertuarı 23 bestecinin 72 yapıtını kapsar. İşte "Tutkunun Romanı Leyla Gencer"; acıyı ve sevinci, korkuyu ve öfkeyi, dostlukları ve ihaneti, aşkı ve nefreti, kendi özel bahçesinde yeşerten, güçlülere, engellere, baskılara meydan okuyarak savaşmaktan yılmayan; yeryüzü uçurumlarını sınavan Leyla Gencer'in, "La Diva Turca"nın romanı. Zeynep Oral'ın ustalıkla anlatımı, sıcak biçimiyle soluk soluğa okunan "Tutkunun Romanı Leyla Gencer"i Doğan Kitapçılık yeniden yayımlarken okurlara yeni belgeler sunuyor. Bugün birçoğu aramızdan ayrılmış ünlü yazarların, 1950'li yıllarda Gencer'e ilişkin yazılarından bir seçki, kitabın sonuna eklenen "Ülkem beni hatırladı" bölümünde yer alıyor. Bu yazılar yalnız Türkiye'nin onuru Gencer üzerine düşünceleri açıklamakla kalmıyor, ülkemizdeki ve sanat dünyamızdaki "Bizans oyunları"na da ışık tutuyor.

Pınar Çocuk Sütü üretti

Pınar, 1-9 yaş arası çocukların zihinsel ve bedensel gelişimlerine destek olmak amacıyla vitaminlerle zenginleştirilmiş çocuk sütü üretti. Oyuncu Berna Laçın'ın sunduğu tanıtım toplantısına, Yaşar Topluluğu Yönetim Kurulu Başkanı Feyhan Yaşar Kalpaklıoğlu, Yaşar Topluluğu Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı İdil Yiğitbaşı, Yaşar Holding Operasyonlar Başkanı Olcay Sunucu, Ticari Operasyonlar Başkan Yardımcısı Azmi Gümüşlüoğlu, Pınar Süt Genel Müdürü Ergun Akyol ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Gastroenterolojisi ve Beslenme Uzmanı Prof. Dr. Tufan Kutlu katıldı. Pınar Çocuk Sütü tanıtım toplantısında Kalpaklıoğlu, Pınar Süt'ü 1-9 yaş

arası çocukların zihinsel ve bedensel gelişimlerine destek olmak amacıyla, mineral ve vitaminlerle zenginleştirdiklerini belirtti.

Pınar'ın uzun ömürlü süt pazarında liderliğini bu yıl da sürdürceğini ifade eden Kalpaklıoğlu, "2008'de satışta yüzde 25 büyümeye planlıyoruz. İhracatta da iddialyız, yüzde 16-20 arasında da büyümeye hedefliyoruz. Yaşar Topluluğu'nun stratejisinde tüketici en üst noktadadır. Modern ve yenilikçi ürünleri, yenilikçi teknolojileri Türkiye'ye getirme heyecanı taşıyan bir ekibimiz var" dedi. Kalpaklıoğlu, yapılan yatırımların daha verimli, daha etkin ve kaliteyi artırıcı yatırımlar olduğunu söyledi.

Ulusal İşletme, Yönetim ve Ekonomi Konferansı

Yaşar Üniversitesi, Uluslararası İşletme, Yönetim ve Ekonomi Konferansı'nı düzenledi. Çeşme Altın Yunus Oteli'ndeki konferansa ABD Chicago Federal Reserve Bank'ın baş ekonomisti Dr. Richard J. Rosen, ABD Loyola Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Vefa Tarhan, Yaşar Topluluğu Onursal Başkanı Selçuk Yaşar, Yaşar Topluluğu İcra Başkanı Mehmet Aktaş, Yaşar Üniversitesi Rektörü Murat Barkan ve çok sayıda davetli katıldı. Konferansta Dr. Richard J. Rosen, ABD'de son dönemlerde ortaya çıkan ekonomik sorunların ve ekonomik trendlerin ülke ekonomisine, ay-

rıca uluslararası ekonomiye etkileri üzerinde durdu. Amerika'nın durgunluk içinde olmadığını belirten Rosen, kritik duruma en önemli neden olarak son bir yıldır yaşanan konut krizini gösterdi. Dr. Vefa Tarhan da konuşmasında likidite krizini ele aldı. Konferansta küresel ısınmaya dayalı tarım, hayvancılık, deniz ürünleri, balıkçılık ve gıda sorunları da konuşuldu. Yaşar Topluluğu İcra Başkanı Mehmet Aktaş'ın başkanlık yaptığı panelde, Türk tarım sektörünün önde gelen profesyonelleri ve tarımla ilgili akademik isimler sektör ile ilgili güncel olayları ve sorunları ele aldılar.

Yaşamdan dakikalar

Yaşar Üniversitesi öğrencilerinin, Türk medyasının tanınmış gazetecileriyle bir araya gelmesini amaçlayan özel söyleşiler dizisinin yeni konukları gazeteci Hıncal Uluç, program yapımcısı Nebil Özgentürk ve gazeteci-yazar Haşmet Babaoğlu oldu. Yaşar Üniversitesi Alsancak Kampüsü Durmuş Yaşar Konferans Salonu'nda yapılan etkinlikte, Uluç, "Karşımda gördüğüm gençlik beni umutlandırıyor. Bilgisayarla ilk kez Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin üçüncü sınıfında tanıştım. Şimdi teknolojinin tüm olanakları elinizin altında. Bu gücün değerini bilin, okuyun, katılımcı olun" diye konuştu. Özgentürk ise, Türk gençliğinin umut ve umutsuzluğu 80'li yıllarda iç içe yaşadığını ve günümüzde taşların yavaş yavaş yerine oturduğunu söyledi.

Öğrencilerin yoğun ilgi gösterdiği söyleşide, konuklarla hoş bir sohbet ortamı yakalandı.

Pınar Çocuk Tiyatrosu 20 yaşında

1987 yılından beri faaliyetlerini sürdüren ve her yıl Türkiye çapında yaklaşık 100 bin çocuğa ulaşan Pınar Çocuk Tiyatrosu 20. yaşını Sihirli Ada adlı müzikli, danslı çocuk oyunuyla kutluyor.

20 yılda iki milyondan fazla çocuğa ücretsiz tiyatro izleme imkanı sunan Pınar Çocuk Tiyatrosu, Shakespeare'nin Fırtına adlı eserinden uyarlanan Sihirli Ada'yla, ünlü yazarın eğlenceli ve zengin dünyasını turne programı çerçevesinde İzmir'deki çocuklarımızla tanıştıracak.

Pınar Resim Yarışması

Çocukları sanatla buluşturmak ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla ilköğretim öğrencileri arasında düzenlenen 27. Pınar Resim Yarışması'nın finalistleri belli oldu.

Türkiye'nin dört bir yanından gelen 14 bin 137 adet resim jüri değerlendirmesine girdi. Yarışmada belirlenen 22 minik ressam Pınar tarafından Büyükada'da misafir edildi ve sanatla dolu bir hafta geçirdi.

Prof. Hüsamettin Koçan ve ekibiyle birlikte çalışan yetenekli öğrenciler, atölye çalışmalarında hayallerindeki kahramanları resmedip Büyükada'nın tarihi ve kültürel mekanlarını ziyaret ettiler.

Pınar'dan Forum İstanbul 2008 sponsorluğu

Yaşar Holding Gıda Grubu Pınar, Swissotel The Bosphorus'ta 23-25 Nisan tarihleri arasında gerçekleştirilen "Türkiye'nin İstikrar ve Büyüme Hamlesi" temalı Forum İstanbul 2008 organizasyonuna "Yüzyıl Sponsoru" olarak destek te bulundu.

Tarım Bakanı Mehdi Eker'in açılış konuşmasını yaptığı Forum İstanbul 2008'de, "Tarımda Küreselleşme ve İnovasyon" konulu oturumun başkanlığını Yaşar Holding Yönetim Kurulu Başkanı Feyhan Yaşar Kalpaklıoğlu üstlendi. Oturuma, Yaşar Holding İcra Başkanı Mehmet Aktaş ve Yaşar Holding Tarımsal Üretim Başkan Yardımcısı Hasan Girenes konuşmacı olarak katıldı.

Aktaş, tarımın ilk ticareti başlatarak bir anlamda küreselleşmenin de ilk adımını oluşturduğunu belirterek, "Gıda güvenliği ve gıda güvenliği 21. yüzyılın en önemli konuları olacak, bu çerçevede tarım yarının gündeminde de önemli bir yer tutacak" dedi.

Bekir Sami Çimen ve Karma Resim Sergisi

Bekir Sami Çimen'in eserleri ile Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi öğrencilerinin eserlerinden oluşan karma resim sergisi, Selçuk Yaşar Resim Müzesi ve Sanat Galerisi'nde sanatseverlerle buluştu. Yapıtlarında doğaya yer veren ve izleyiciye gü-

zeli sunmayı amaçladığını belirten Çimen, "Doğanın esas elemanlarını görüyorum, beynimde şekilleniyor. Tuvale yansıttığım benim gördüğüm oluyor ve yenisine başlıyorum" dedi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi öğrencileri Aslı Özek, Burçin Erdi, Beyza Boynudelik, Pelin Özgöçen, Nur Gürel, Evren Karayel Gökkaaya, Burcu Ayan, Başak Bugay'ın eserlerinden oluşan "Metropol" adlı karma resim sergisi ise İzmirli sanatseverlerden tam not aldı. Yaşadıkları metropole hem gönül bağlarının hem de kırgınlıklarının olduğunu belirten sanatçılar, "İşte bu ortak duyguların dönüştürdüğü çalışmalarımızı ortaya koyuyoruz" dediler.

Altın Yunus'ta yunuslarla terapi

Çeşme Altın Yunus Oteli bünyesindeki koylardan birine yunuslarla terapi merkezi açtı. Tesiste iki yunus balığı, deniz içerisindeki doğal bir ortamda yaşamlarını sürdürecektir. Hem terapi hem de eğlence amaçlı açılan tesiste, ziyaretçilere Türkiye'de ilk kez denizin içindeki doğal yaşam ortamında iki yunusla terapi yapılacak. Altın Yunus Oteli Genel Müdürü Tayfun Başkurt, özel eğitimli iki yunus balığı için deniz içinde özel bir alan yaratarak Ege turizmde bir ilke imza atacaklarını söyledi.

Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı bursiyerleri

Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı, Ege Bölgesi'ndeki üniversitelerde okuyan bursiyerleri tanıştırmak amacıyla Karşıyaka Durmuş Yaşar Eğitim Merkezi'nde bir tanışma toplantısı düzenledi. Toplantının ardından bursiyerlere Pınar Süt fabrikası gezdirildi. Toplantıdan memnun kalan bursiyerler, bu tür organizasyonların daha sık yapılmasını istediklerini belirterek, vakıf yöneticilerine memnuniyetlerini dile getirdiler.

33. Dyo Resim Yarışması

Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından Türk resim sanatına katkıda bulunmak ve genç yetenekleri resim sanatına teşvik amacıyla yapılan Dyo Resim Yarışmaları'nın bu yıl 33.'sü düzenlenecek. Yarışma için 19 Eylül 2008'e kadar eser kabul edilecek. Katılan eserler arasından pentür dalında 4 eserden her birine, özgün baskı dalında ise 1 esere başarı ödülü verilecek. Ödüller ve sergilenmeye değer bulunan eserler Eylül ayında Prof. Devrim Erbil, Prof. Neşe Erdok, Prof. Turan Erol, Prof. Kaya Özsegin, Prof. Hasan Pekmezci, Prof. Fahri Sümer, Prof. Süleyman Saim Teckan oluşan seçici kurul tarafından belirlenecek. Yarışmada ödül alan ve sergilenmeye değer bulunan eserler Edirne, İzmir, Malatya, Şanlıurfa, Ankara, Kıbrıs/Lefkoşe, Kayseri, Trabzon ve Denizli'de sanat severlerin beğenilerine sunulacak.

When changing...

Change is an inevitable thing in life. As the world turns around, advancements will be realized, technology will develop. And as our lives become easier in some terms, difficulties will be also an indispensable part of our lives. But we have to accommodate ourselves to any condition and let the life go on...

Global warming has been the most serious change and threat experienced so far. The increase at basic food prices, which is a reflection of global warming, is the most important item on the agenda of the world. Throughout the world, approximately 40% rise in basic food prices is experienced during the last year. Dominique Strauss-Kahn, President of the International Monetary Fund (IMF) has recently warned that the increasing food prices throughout the world would have some serious results. And the increase in basic food prices affects poor people who allocate 60-80% of their consumption expenditures to food, the most. Today, there are societies living at the threshold of hunger. The animal breeding sector is under the pressure of costs depending on the increments in the cereal prices. Also, increases of oil and energy costs boost the production

costs and these affect the consumers. We know that the purchasing power is not increasing but decreasing and it's difficult for us to cope with those problems.

In the following days, the world has to look for strategic solutions. To do this the whole world, all the international institutions and the developed economies of the world being in the first place, has to take action without a moment's delay. With a well-designed and conventional central planning it is possible to produce a basic solution to stop global hunger. Allocating more resources to agriculture is a prerequisite of these solutions.

When strategically examining, there are risks for Turkey, since we have not taken due care to agricultural production. For a long time we have neglected the concept of efficiency and did not realize the necessary applications but said that Turkey is an agrarian state. However, today we have to do more radical things. It is better to cut our losses. Our agricultural fields are suitable for production, the necessary human resource is available and there is a proper ground for the sector of animal breeding that is the most significant element

of agriculture and finally our young population need to work. Despite its potential, the agriculture policies and plans of our country could not compete with the world up to now. In future, efficient applications that take scale economy into consideration, that apply technologic developments are needed.

We will work for a Turkey in better conditions...
With my best regards,

Feyhan YAŞAR KALPAKLIOĞLU
Chairman of the Board

“We are playing the game of democracy”

Yalcin Dogan, a columnist of Hurriyet newspaper, comes from the 68 generation. He is idealist, left-minded, inquiring and interrogant. He chose to be a journalist because of these properties. The enthusiasm of reaching masses by reading and researching has oriented his life.

To be a journalist requires constant reading and researching, and especially thinking analytically. Dogan narrates the difficulties of being a journalist as such: “When and where will you be, this is not certain at any time. I have experienced similar situations many times so far. In the morning, I get up in Istanbul, then I go to my newspaper office, but I sleep in Paris or Berlin. In addition, you are always in a persistent competition. Everyday, you are confronting with. This requires a serious responsibility and endeavor. You are required to make your homework consistently and accurately. When you do not make your homework even for just one day, you suffer from this laziness harshly. This situation is valid for the television programmes. You have to study before posing for a camera. My biggest advi-

ce to my colleagues, who want to enter upon this profession or who are just at the beginning of the steps of journalist profession, is to make their homework without delay. They must have constant responsibility and before anything else, they must think analytically.”

Well then, are our young people aware of analytical thinking? According to Dogan, the answer of this question is negative. However, there are many information resources under their hands. Internet is an information ocean with its good and bad sides. But, everything is not just the blame of young people. Our education system does not teach analytical thinking, it imposes rote learning. “When I look to the young people of today, I see that researching and learning is annihilated before long.” says Dogan, “The information is an under step of culture. When information is not available, then culture can not be formed. The sales figures of books reveal the reality in Turkey. When there is no reading, the analytical thinking can not be realized, because there is no interrogation and researching. Also, there is no appropriate environment for the analytical thinking.”

You were hungry, I fed you

The first human being made weapon for him out of the primitive materials. He attached a piece of a flint stone, of whose edges were sharp and front end was sharp pointed, to the point of a stick by means of wood fibers. He hunted by means of this primitive spear. Afterwards, fire and wheel were discovered... So, he started to move away from his home and identify the world surrounding him. Then, he domesticated some animals, and used them in various areas, notably in transportation.

The population of human beings increased more and more, their life areas extended, the agriculture is discovered.

Agriculture formed the basis of economy. It became one of the most important issues of any state. Homeros tells the state administration based on agriculture by writing these lines in *Odyssea*: "The soil brings wheat and barleycorn / The trees are full with fruits, the herds are reproduced ever and ever, the sea supplies plenty of fishes / The governor is such fair that the people lives under his command as a master".

Turkey was one of the lucky countries in terms of agriculture. For long years, we have learned that Turkey is one of seven countries of which agricultural production is sufficient for its population. But, at the present day, the agricultural production is decreasing rapidly. The processed agricultural lands have narrowed 673 thousand hectares between the years of 1970-2000. According to the projections of the Turkish Statistical Institute (TSI) for the year of 2006, the production of wheat has decreased 7 percentages when compared

with the last year. There is a 8,3 percentage decrease at corn production.

On contrary to these figures, our agricultural import is increasing enduringly day-by-day. The import figure, which was 3 billion 995 million Dollars in the year of 2002, has been doubled up and finally reached up to 7 billion 997 million Dollars as of the last year-end. And the export of agriculture has dropped off and decreased to 7 billion 611 million Dollars from 8 billion 604 million Dollars within the last one year. It means that, the agriculture sector can not produce valuable products that have demand through the world markets. Therefore, not only the people working in agriculture sector are getting poor, but also their contributions to the economy and export are decreasing gradually. 13 million of the labor force is living in the cities and 10 million of the labor force is living in rural areas. 7 million of the labor force is working in the agriculture sector. Namely, 34 percentages of total labor force is being employed in the agriculture sector. But nonetheless, the share of agriculture within the national revenue only remains in the level of 8 percentages.

Snapshots of happiness from the world

Efe Babacan is a photographer, who cruises along world by vessel through long years and eternalizes the different wedding ceremonies. Babacan, who says that he feels himself in a culture tour in the wedding ceremonies of different countries, says: "Neither of the wedding ceremonies is similar to the other one. The Indian wedding ceremonies are like Arabian Nights. The Greek wedding ceremonies seems like a frame from the movie called *Zorba* (Tyrant). And the wedding ceremonies in Vietnam seem like the beginning of a mystic and exotic travel."

Up to the present time, Babacan have witnessed different traditions during the wedding ceremonies of various countries. For example, in the Indian wedding ceremonies, the bride's side gives dowry to the groom's side. During the wedding ceremonies in Greece, each time when the guests hit their glasses with their forks or knives, the groom kisses the bride. The most interesting one according to Babacan is the wedding ceremony in Alaska. Babacan, who says that they got on the helicopter with the bride, groom and pilot, narrates the re-

maintaining of the story as such: "After a journey lasting nearly half an hour, we went to glaciers. As the passenger capacity of the helicopter was only four people, pilot was the registrar at the same time. During the marriage ceremony of 20 minutes, we experienced threat of pneumonia, but that was a very different experience"

Babacan says that to take the pictures of people's happy moments is a very exciting thing. However, he

states that he especially likes the last sections of the wedding ceremonies. After certain alcohol consumption, the relaxation and enthusiasm of people are very interesting moments. You can see the enthusiasm of the day on the pictures, which are taken during the advancing hours of the night. Well then, what kind of events has Babacan experienced so far? He tells these events as such: "An interesting thing happened in a wedding ceremony at Phonix, USA. While I was taking a family photograph on the stairs, an old man slumped over the woman in front of him and both of them fell into ground. The man had a nosebleed. The guests called ambulance but instead of ambulance, the fire station came to the wedding ceremony. Therefore, the guests of the wedding ceremony have to treat the old man. This event caused despair for the groom and bride, but I intervened in the event and offered to take the family photograph in front of the fire truck. Both of them were astonished upon my offer and then, such an interesting photograph made both of them happy. To convert such negative situations into a cheerful situation is very important."

He manages the company out-of-cell phone

Sureyya Ciliz has been working as the CEO of Turkcell since 2006. His duty at Turkcell that he describes as a technology company rather than a GSM operator is one of his life's milestones for Ciliz. Ciliz, graduated from Michigan University as a computer engineer. Afterwards, he established software company, Novasoft, which gave him a great excitement according to his statements, with one of his friends at Boston. That company, which had been established with very low economical possibilities, became the second company of the world in its own field as the time went by. Then, for Ciliz, the adventure of Microsoft began in Turkey. Through this adventure, the success became inevitable and the doors of USA Microsoft opened widely for him. His bright career in Microsoft came to an end with the position of CEO that was suggested for Turkcell.

Ciliz says that he manages Turkcell, which has been making investment to technology since its establishment and at the moment includes 98,12 percentage of Turkey's population under its coverage area, out-of-cell phone. Now, the most important priority of Ciliz is, to carry Turkcell that is described as "Turkey's leader GSM operator", to a worldwide technology and communication company position. At this juncture, he extremely trusts to the Turkcell infrastructure and its employees: "Our most important advantage is to have a trained and experienced staff in the field of innovation. We are utilized not only from our inner resources, but also from a very ambitious and experienced ecosy-

stem especially in field, in which our partners are also included. We are working on the newest product and services altogether. This ecosystem provides us a great support to become an innovative company. Turkcell have made great investments to the latest technologies since the day it is established. We have made Turkcell different in the field of innovation by means of realizing 7,4 billion Dollars investment excluding the license costs, since our foundation."

Healthy holidays

As a result of industrialization and urbanization, the intense working environment in the developed and developing countries knocks the people out. People wait for an opportunity to escape from the noise of the cities and to have peace of mind not only in the summer, but also in the winter months. Ones, who want to benefit from the health giving property of the nature, visit hot water, mineral water, the Turkish bath, thermal spring and the cure centers fulfilling these facilities, and even the health centers in which some medical services are offered.

When the word, tourism is mentioned in Turkey, only the June, July and August months flash on the minds of people till the last years. Whereas the tourism is extended to the whole year by means of the investments devoted to the health tourism, anymore.

For the health tourism in Turkey, which takes place in the seventh rank in world and in first rank in the Europe in terms of thermal resources, there are a thousand 300 thermal resources and 240 pieces of thermal

springs of which water temperature range is between 20 C–110 C. In our country, which located over an important geothermal zone, it is planned to boost the thermal spring bed up to 1 million in 2020.

Tourism of spa is arising...

Although, the thermal tourism is the main axis of the health tourism in Turkey, it is accepted as a part of a larger tourism type called as spa throughout the world. There are 19 thousand facilities in Turkey currently, which offer service under the name of spa and wellness. But, only nearly 400 of these facilities is displaying activity fairly. 220 of this figure belong to the 5-star hotels. Anymore, spa and wellness has a big importance for even 3-star hotels. According to the latest researches, the people visit the spa centers within the hotels at least 2-3 times along their 10 day holidays. Furthermore, the spa centers are required like the main restaurants of hotels. The newly-built hotels are also giving importance to the spa centers more and more day-by-day and they are trying to create difference by means of various decorations.

The lunchbox vs. fast food

Fast food is the common name given to the food culture created by the rapid lifestyle. In 1990's, this food culture has become the consumption culture throughout the world and seems as the symbol of the globalization. As time went by, this concept has converted into not only a nutrition style, but also a common living culture. Like a flash, to make and finish every activity from food to the business life, from training to love... On the other hand, there are life applications whose slogan is "The Slow One Is Nice!" and which is realized inch by inch and by being enjoyed.

Here, this living approach and philosophy has created a civil initiative under the name of "slow-food". The slow food initiative is an activity based on Italian kitchen. It appeared under the leadership of sociologist-journalist Carlo Petrini at Torino, Italy in 1982. Carlo Petrini has a mission of encouraging the initiatives such as defending the biological diversity at food supply, to expand the training of taste and to cook at perfect flavor, by means of meetings. Accordingly, the activity has established the University of Biological Diversity Charity and Gastronomical Sciences.

The organization determines its objectives within the frame of an activity of awareness raising and a protest against fast living style and being lost of the local food traditions. This non-profit organization is represented over a large map from France to Bangladesh and from Cuba to Nigeria.

There is also a local version of this organization: The Lunchbox Activity! The activity was started on March 1999 by a journalist Umit Sinan Topcuoglu and Nadir Gullu, the owner of karakoy-Gulluoglu firm. The Lunchbox Activity was born as a reaction against the negative effects of the industrial fast-food over the traditional food cultures and generally against the negative effects of fast-food mind over the society and life...

“Economy can not be neglected”

Rifat Hisarciklioglu, who is the president of The Turkish Union of Chambers and Exchange Commodities that has a very large organizational structure expanded to 81 cities and 157 districts, says “There is not another trade body that has such a coverage area. That’s why, the responsibility that we are carrying, is very great. To recover the business and investment environment of the Turkish private sector and to increase the abroad activities of the Turkish companies are our basic mission.”

Well then, can The Turkish Union of Chambers and Exchange Commodities execute its mission? Hisarciklioglu feels relaxed in this respect: “Before 1980, the economy of Turkey was closed to the competition and had an inward-oriented structure, which was producing unqualified commodities in domestic, but with a high cost. In the beginning years of 1980s, the deceased Ozal commenced the steps that would change this unhealthy structure. This was a new paradigm, which was open to the competition and considered the export as a serious business field. As a result, the

sick man of 1970s had disappeared and an excellent economical performance was enabled. In the year of 1980, Turkey was exporting 65 Dollars per capita, but in 2007, Turkey has become a country exporting 1500 Dollars per capita. The number of export companies has increased from a few thousands to 46 thousand. Two third of our export of which over 90 percentages is consisting of industrial products, are issued to the

markets of Europe and the Northern America that are the most competitive markets of all world. The people, who have made this success real, are the members of the Turkish Union of Chambers and Exchange Commodities. We are assisting to the Turkish entrepreneurs to establish new business contracts and to be more active abroad by means of business councils that we have formed with 75 countries through the Foreign Economic Relations Board (FERB) that is still affiliated to our Union. Today, especially, the geography locates at our south and east has not been integrated to the global economy. The most entrepreneur businessmen, who know these regions best in immediate surroundings, are the members of our Union. 65 percentages of total industrial product export issued from Middle East, the Northern Africa, and Balkans and Eurasia countries are ex-Turkey. Therefore, the Turkish entrepreneurs are facing with new occasions especially within these regions. The sole obstacle in front of us to assess these occasions is the political and economical stabilization that we can not provide accurately at present.”

Two sides of the medallion

According to the data of the Center for Turkey Researches, that has been displaying activity since 1985, the number Euro-Turk entrepreneurs in Germany is nearly 70 thousand. It is anticipated that in the year of 2015, the number of Turkish origin entrepreneurs will reach up to 160 thousand. The Turkish businessmen are at employer position in more than 100 sectors. And in total, an investment amount to 6, 5 billion Euros is being talked about. According to another research, the 17 percentage of ones employed at the Turkish enterprises are German and also 9 percentage of ones employed at the Turkish enterprises are from the other nations. For a long time, Germans are also employed and the Turkish enterprises. The economical power of the Turks throughout the European countries is bigger than the economical power of some European Union member countries...

All these data states the shining side of the medallion. However, this medallion has another side. The Director of the Center For Turkey Researches, Prof. Dr. Faruk Sen, evaluates the current situation of the third generation Turks throughout the European countries as such: "At the moment, only in Germany, there are 37 thousand Turkish university students. And within the borders of the whole European Union member countries, this figure reaches up to 65 thousand. It means that the children of the third generation workers are taking place within the scientific studies more than ever

in the countries they are living in, any more. Only in Germany, 30 thousand Turkish young are getting professional training. This is a good condition. But, there are also the Turkish young of 45 percentages, who can not receive even the high school diploma. This condition is very heartbreaking. The general unemployment rate in Germany is 9 percentages. But, the unemployment rate among Turks is 30 percentage and the unemployment rate among the Turkish young people reaches up to 36 percentage. It means that approximately more than one third of the Turkish young people, of whose ages are between 16-29, are unemployed. The rate of the Turks living under the edge of poverty in Germany is 43 percentages. We see that especially the young population takes place in this section of the society."

"The conversion of Turkey is unbelievable"

The history of the Turk-German relationships trace to 800 years from now. The ways of the Turks and German have intersected in many corners of history. Istanbul Consul General of Germany, Matthias Ludwig Bogislav von Kummer, evaluates the present relationships between Turkey and Germany as such: "In 1960s, we invited the Turks to Germany as guest workers. However, the situation was not developed as we had planned before and our Turk workers did not want to return their country. Today, 2.5 million Turks are living in Germany. Apart from that, we have 800 thousands of German citizens, whose origin are Turk. In other words, approximately 3 million Turks are living in Germany at the present day. As this immigration potential could not be anticipated in a timely manner, the problem of integration is being experienced nowadays. We have citizens whose origin is Turk and these kinds of citizens have been married to German citizens, or have brought their families from Turkey to Germany. Today, the third generation Turks is living in Germany. I mean, the Turks have become a part of Germany anymore."

Well then, if the Consul General took a photograph of Turkey, what kind of things took place in this photog-

raph? Here, the answer of this question: "The first time I visited Turkey in 1982 for a touristic purpose. At that time, I have been to Ankara, Istanbul and Antalya. Then, I have come to Turkey again, but 24 years passed from my last visit and I have faced with a great modification. Not only the cities, but also the people living in this country have changed very much. I have found Turkey as a very modern country. The shopping malls, large stores, touristic sites... I can not see any difference between here and the cities in the Western Europe. Turkey has experienced an unbelievable change and development process for the last 24 years. Frankly speaking, I never expected such a picture. Especially, the foreign investments made to Turkey for the last six years are really beyond belief. Over 3 thousands of German companies have made investment to Turkey. This ratio has increased twice for the last three years. Turkey is a very rapid developing country in the field of economy. The growth rate of Turkey is higher than Germany. Germany is the number one trade partner of Turkey with 30 billion Dollars. When we analyze the number of tourists visiting Turkey in a year, Germany is again in the front rank with four million German tourists. These are incredibly high figures."

33. Resim Yarışması

Son katılım tarihi 19 Eylül 2008
Ödüller, pentür dalında 4 eserden her
birine 10.000 YTL. ve özgün baskı
dalında 1 esere 3.000 YTL.'dir.

Şartname, katılım belgesi ve özgeçmiş
formunun temini için aşağıdaki
adreslere başvurunuz.

DYO ve Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı tüm
sanatçılara başarılar diler.

4 Yaşar
YAŞAR EĞİTİM ve KÜLTÜR VAKFI

YAŞAR EĞİTİM VE KÜLTÜR VAKFI: Şehit Fethibey Cad. No:120 35210 İZMİR Tel: 0232 482 22 00 (pbx) Faks: 0232 484 17 89

YAŞAR HOLDİNG A.Ş. ANKARA TEMSİLCİLİĞİ: G. Mustafa Kemal Bul. Ali Süavi Sok. No:11 Maltepe - ANKARA Tel: 0312 294 92 00 Faks: 0312 232 01 82

YAŞAR HOLDİNG A.Ş. İSTANBUL TEMSİLCİLİĞİ: Setüstü No: 23 Kabataş - İSTANBUL Tel: 0212 251 46 40 Faks: 0212 244 42 00

www.yasar.com.tr/vakif

vakif@yasar.com.tr